

SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV·ANG·
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

SAMLADE SKRIFTER

AF

ZACHARIAS TOPELIUS

FJÄRDE DELEN

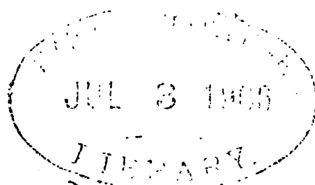
SÅNGER

FJÄRDE BANDET: 1879—1897.

PSALMER. FAMILJEVERS.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

JUL 3 1903
LIBRARY.

SÅNGER

AF

ZACHARIAS TOPELIUS

FJÄRDE BANDET

1879—1897.

PSALMER. FAMILJEVERS.

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1905

År 1879.

Skaldebref till C. A. Wetterbergh,

Linköping.

Det var en junikväll i nordens vår,
när aftonsolen björkarna förgyllde
och Sveriges gamle Onkel Adam fyllde
i tidens timglas fem och sjutti år.
På bergets branter, rotad i sin klyfta,
stod här en kärnfast, reslig gammal tall,
en mossklädd veteran på klippans vall;
i alla vindar pröfvad, sågs han lyfta
gevär på axel än mot hafvets svall.
Hans post var på den underbara gräns,
som skiljer jordens rå från himmelens;
han syntes liksom höra till dem båda,
när höjdens dagrar färgade hans gren
med aftonrodnans klara återsken,
men skuggorna alltmer begynte råda
uti den tysta, djupa dalen ren.

Jag vet ej hur min tanke kom att hamna,
vid denna anblick, fjärran härifrån,
där böljor af ett sömnlöst haf med dån
det vackra Östergötlands kuster famna.

Där minns jag ock en gammal, reslig stam,
från lifvets höjd i tysta aftonväkten
nedblickande på skogens yngre släkten
i dalarna, där skuggan tågar fram.
Där har han stått, så långt man minns tillbaka,
i snö och solsken, härjad mången gång,
när stormen kom att i hans grenar knaka,
men alltid grön och full af fågelsång,
när vårens dag kom åter, ljus och lång,
att vintersnön ifrån hans krona skaka.
Den gamle jätten! Hur har icke han
förstått att med sin svala skugga hägna
de unga träd, som vid sin fot han fann!
Hur har han icke, mer än någon ann,
förstått att bygdens lätta fjärlar fägna
och jollra med dem, som blott han det kan!
Men när han, bister vorden, kring sig strödde
en hagelskur af hvassa barr ibland
mot skogens parasit och röfvarband,
man märkte knappt den varma källas rand,
som, dold i kärlek, vid hans rötter flödde.
Hon var hans hjärtekälla, skänkt från höjden;
han sände henne ut i skogens sand
att läka sorgerna, att lifva fröjden
och vattna skördar i hans fosterland.

Han var en demokrat, den gamle jätten;
han hade vuxit upp ur landets märg,
han var ett stycke järn ur svenska berg
och välbekant för småfolk där på slätten.
Dem var han kär och som en vän förtrogen,
de mente, när de tröskade i logen,

att han var bästa virket där i skogen;
men se, forstmästarne, som allt förstå,
de höllo råd och menade alltså:
till flaggstång är han alltför grof ändå!

Så säg mig ej, min stridskamrat i ledet,
du gamle granadör för mänskorätt —
du, som var smed och hamrade på städet,
när jag än skötte pusten rätt och slätt —
så säg mig ej, att det där gamla trädet
är blott en stubbe nu bland efterskrädet
af det förgångna, som sin tid har sett.
Mig synes det fastmer som känningsmärket
för vandrarn i en buktig, villsam dal,
när brydd han står och tveksam i sitt val,
hvarthän hans väg skall leda fram till verket.
Det är den hvilopunkt, som målarn valt
på landskapstaflan för betraktarns öga,
rik eller torftig, det betyder föga,
blott att till denna punkt hänför sig allt.

Ja väl. Vi båda skilda vägar vandra,
som yrkesmän vi nötta stigar nött:
du helat krämpor, jag har läxor skött,
det ena torde väga upp det andra,
men uti ett ha vi hvarandra mött.
En penna lades i vår hand en dag,
jag vet ej huru, af den store Anden,
som väljer halmstrån efter sitt behag
att rita underliga streck i sanden.
Du ritat människor, och älfvor jag.

Dock anar jag, att nu, i denna stund,
när tidens tankar icke mera rida
på purpurmoln i drömmarnas förbund,
men söka sig på verklighetens grund
en knut att lösa och ett fält att strida,
nu är den diktaren en tidens man,
som griper tidens skråpuk modigt an,
som kläder af hans falska lugg och tänder,
som vrider busens träsvärd ur hans händer,
som öppnar dörren för hans fångars bur
och tvättar sminket af hans glatta panna,
men reser upp mot det förvända, granna,
förgängliga och själfviska en mur
af flärdlöst allvar och af frisk natur.

Nog har det gamla Sverige skådat fler
armstarka kämpar för vår tids problemer,
dem som ha byggt, och dem som rifvit ner.
Kan det väl glömma sin Fredrika Bremer,
sin Geijer, Agardh, Cederborgh, Palmær?
Men hvar, så länge diktens facklor flammat,
har Sverige två, som så i skämt och gråt,
så lefvande, så friskt — så svenskt, förlåt! —
förkroppsligat de typer tiden ammat?
Hvar har det två, som lika skarpt och sant,
omuteligt, okufligt, samvetsgrant
ställt vid hvarandra skilda samhällslager,
ställt hvarje fördom i dess rätta dager
och hvarje dårskap i dess rätta halt?
Än mer, det landet, som dock ägde allt,
hvar har det två, som, hur än striden skorrat,
dock aldrig dödat dem de genomborrat,

men, ystert lekande med attiskt salt,
med godhet väpnat offren af, som knorrat?

Se, sådan är du, gamle granadör!
Det hjälper ej att du parerar stöten:
ditt arbete, din kamp dig själf tillhör,
men ack, ditt hjärta råder du ej för,
det laddar ständigt bomull i musköten.
O, när jag skådar hur i denna värld
så många yfverborna lögnprofeter
afhugga tidens knutar med sitt svärd
och hetsa uselhet mot uselheter,
då kännes det liksom en himmelsk dagg
att möta en, som i sin samtids strider
med kärlek slöar bitterhetens tagg
och, glömsk af oförrätter, utan agg
upprättar allt som blöder och som lider.

* * *

Nu regnar höst, nu hvitnar vinterslagg
på löflös gren. Den morske veteranen
har hängt musköten på dess nötta knagg
och nästan glömt den tid, när spänd var hanen.
Nu lyssnar han på hafvets fjärran dån
med samma saktmod som på världens äflan:
den brusar i sin oro och sin täflan
förbi hans lugna boning långtifrån.
Hvad rör *den* honom? Har han icke mätt
dess pulsslag mellan lustan och idolen
och vägt dess mått och funnit det för lätt
och funnit allt fåfängligt under solen?

Hvad rör *den* honom? Har ej nog han sett?
Nej! Intet rön förmått att öfvermanna
hans kärlek för det goda och det sanna,
för folkens ljus och mänsklighetens rätt.
Det är hans ålders lust att från sitt läger
i skuggan glädjas åt det ädlas seger
och mana dess kohort: fäll bajonett!

* * *

Ibland, när aftonskuggan faller tät
och skymmer vägen för den gamles fjät,
då händer att från världens kyrkogårdar
en mörkögd tanke pekar med en tår
på murkna kors, på fallna minnesvårdar
och frågar: dödlige, hvar är ditt spår
på jordens yta, när du hädan går?

Då ljusnar det i skyn. En stråle faller
som månsken på den tysta kyrkans galler
och lyser öfver eftervärldens skrift
på en för länge sedan murad grift.
Där står ett barn med ögon blå och klara
och stafvar, stafvar: »Onkel Adam . . .» Hvad?
Kan det *vår* gode Onkel Adam vara? . . .
Och litet sorgsen, men än mera glad
att detta kära namn få uppenbara,
den lille kransar vännens hvilostad.

Så är det med oss, yrkesmän i facken.
Vi släpa alla i den stora stacken
och undra att vårt strå, vårt senapskorn

ej är en bjälke i ett Babelstorn.
Men när det klokaste vi lärt och kunnat
bortsopas snart af oceanens våg,
där vi så tappert seglat med vårt tråg,
då må vi glädjas, om oss är förunnadt,
att helst en liten parfvel oss förstått
och spårlöst ej vi öfver jorden gått.

Dröj, *Sveriges* Onkel Adam — ej allenast
de kära barnens — dröj ännu en tid,
och fröjda dig ännu i aftonfrid
åt hvad ditt land har högst och bäst och renast!
Dröj lugn och älskad i ett lyckligt hem
bland maka, barn och vänner — dröj för dem!
Dröj, som den sena junisolen brinner
i svala dofter af en nyfödd vår
och strålande af kärlek hädan går.
Men minnes i den stund, när hon försvinner,
att segrande hon natten öfvervinner
och till en bättre morgons ljus uppstår!

Björkudden 18 Oktober.

År 1880.

Vegas spår.

30 April.

Gå, veka barn i silkesdräkt,
gå, unga vind, gå, morgonfläkt
från soliga Europa;
gå bort från grönska, sol och vår
till strand dit ingen sommar når,
och sök, för ro skull, Vegas spår!

Sök lif i polens öde graf,
sök ankarfäste i det haf,
där ingen vimpel fladdrar;
gå fram, där ingen kosa ledt,
bryt väg, där ingen väg beredt,
och mät de djup, som ingen mätt!

Hur länge ha ej sol och dag
förbidat detta hammarslag
mot nattens stängda portar!
Upp, spräng dess murar! Varde spord
en kungsväg i den höga nord
kring hjässan af vår halfva jord!

Du svaga, veka mänskobarm,
fly från din härd, som är så varm,
till is som aldrig töar;
fly från ditt bo, där du är van
vid lekfull ro, till okänd ban
på plankan i en ocean!

Du växte på ett marknadstorg,
där lif och ljus, där fröjd och sorg
i ständig växling vimla;
välan, begraf dig, med de få,
i världens längst fördolda vrå,
glad att en vildes koja nå!

Och har en vän, en mor du egt,
och ha dig ljufva händer smekt
af barn och trogen maka;
fly! Fråga intet mer om dem;
fly spårlös från ett tårögdt hem,
att återse — du vet ej hvem!

Gå, gå! Lär att försaka allt
för bragd, som ingen anbefallt,
men hugstort hjärta manar;
gå modig, oförsagd, beredd,
och faller du, af ingen sedd,
sof ärofullt i snöig bädd!

Men vänder du med seger än
för mänsklighetens sak igen,
förföljd af världens jubel,

din lager åt den Herren vig,
som korat till sitt redskap dig
och sprängt bland isarna din stig!

Gå, barn af tiden, fritt och käckt,
gå, unga vind, gå, morgonfläkt
från soliga Europa!
Hvarhelst för verk som ej förgår
du allt försakar, allt förmår,
där skall du finna Vegas spår.

Napoleons återkomst

i December 1840.

(Ny redaktion.)

Det går ett rykte kring världen än,
en sällsam, underlig saga:
århundradets man har stått upp igen,
han skall till sitt rike draga.
Han sprängt den fjättrande klippans hamn,
hans skugga stiger ur grafvens famn
att åter sin spira taga.

O, när han satt på en släckt vulkan
och Frankrike sökte hans öga,
låg för hans blickar en ocean,
där böljorna gingo höga;
han såg omkring sig en brunnen härd,
han såg inom sig en grusad värld;
det öfriga såg han föga.

Och solen sjönk, oceanen brann,
och böljorna skeno röda;
o glans af ära, o seklets man,
i natten skall du förblöda!

Och lavan rämnade, klippan skalf,
vulkanen gaf honom i sitt hvalf
en sorgsen graf med de döda.

Han sådde eld, och han skördat brand,
i aska vardt han begrafven.
Hans kämpar sofvo i Spaniens sand,
vid Nil de fällde sin glafven;
de färgat drifvan på Rysslands mo,
de blodat Leipzig och Waterloo,
de sjunkit spårlöst i hafven.

De som ej sofvo, som lefde sen
för fredens tama bedrifter,
de sörjde att icke bo i en
af dessa tusende grifter.
Med honom gick deras stjärna ned,
blott trötta ryktet ett norrsken spred
kring bleknade minnesskrifter.

Och åren rufvade på hans graf,
och ruset kom till besinning;
de folk han trampade ryckte af
örnfjädern ifrån hans tinning.
Den mornade häfden gick till dom,
fann snillet lysande, äran tom
och mätte segrarnas vinning.

Förgicks så släktet som sett hans fall
och blödt för hans bajonetter.
Hans ryktes dånande vapenskall
förnummo de unga ätter.

Det gick ett härskri: på vakt! på vakt!
Hans namn är seger! Hans namn är makt!
Det klang öfver berg och slätter.

Han vänder åter. Han talar än
med minnets dånande tunga,
och Austerlitz' åskor dundra igen,
Marengo-blixtarna ljunga.
Krutsprängde kämpar med ärrigt bröst,
de höra, som förr, hans stolta röst
och känna sig plötsligt unga.

Den gamla tid står brännande varm
de växande släkten nära;
där vaknar en storm i deras barm,
och bragderna blifva kära.
All tidens oro slår upp i svall,
men kejsaren hvilar lugn och kall,
han minns ej mera sin ära

Hans ära? Fråga ej grafvens rof,
och fråga ej släkt som strider!
För äran finns blott ett mästerprof,
som glans öfver sekler sprider:
Försaka, såsom Mästaren gjort,
och *handla ädelt* och *tänka stort;*
det håller för alla tider!

Eden.

(Ny redaktion.)

Hon satt vid stranden
och såg i vågen,
och kvällen led,
och bortom viken
i aftonlugnet
gick solen ned.

Hon log i tårar,
hon var så sorgsen
och säll ändå;
i morgon redan
skall vid hans sida
som brud hon stå.

Han stod vid björken
och såg i hennes
blå ögon ned
och kysste locken,
som västanfläkten
dref gyckel med.

Hans ord var rosor,
hon gret i kvällen
sin dagg därpå;
hans blick var solsken,
men hennes öga
var stjärna då.

Stod så vid tallen,
föraktad, hånad
och tyngd af skuld,
en fallen kvinna,
som sålt sin kärlek
för uselt guld.

Hon såg de unga,
de sälla båda
i aftonfrid;
hon stod förlorad
i skam och blygsel
och sorg och strid.

Hon lyfte foten
till språng från branten
i fjärdens våg . . .
Då kom i oskuld
den unga bruden,
som henne såg.

— Min vän, min syster
från barndomslekar,
jag funnit dig!

Är du förskjuten
af hela världen,
så blif hos mig! —

Då gret den fallna,
som år begråta
en osäll stund;
då svor hon eden
att varda annan
i hjärtats grund.

Och aftonvinden,
som gick i lunden,
han hörde det
och flög med eden
till Gud i himlen,
och Gud förlät.

Hvad Gud upprättar,
det skall ej mänskan
slå ned i nöd:
välsignad vare
den hand, som räcker
de fallne stöd!

På kullen om våren.

(Ny redaktion.)

Nu, när de frusna drifvor smälta alla,
när alla ofruktbara hedar knoppas,
när alla lifvets bäckar öfversvalla
och alla dufna hjärtan åter hoppas,
nu står jag på en graf, som allt besviker,
och hösten nalkas, våren undanviker.

Vid fem och tjugu år! Med stål i armen,
med öppen blick emot det rika lifvet,
med kraft till ädla värf, med mod i barmen,
med ungdomshopp i varma ögon skrifvet...
och död i våren — älskad, tårbegjuten,
men namnlös flydd och bragdlös sönderbruten!

Han föll som björken störtar ned i strömmen,
af vågen stulen från den sorgsna stranden;
han flydde, ack, så snabb som morgondrömmen,
när dagen bräcker öfver himlaranden
och allt är glans och purpur, glöd och lågor,
men obesvarade stå lifvets frågor.

Jag står på kullen, där min älskling hvilar,
jag frågar himlen och jag frågar jorden,
jag frågar molnet, som i rymden ilar,
men ingen, ingen har ett svar på orden.
Den obevekligt stumma grafven tiger,
och dödens dimma öfver kullen stiger.

Och om jag gräfde genom jordens sköte,
så skulle intet svar ur djupen stiga;
och om jag nattens murar genombröte,
så skulle alla mörka skuggor tiga;
och bad jag hela världens vishet svara,
så skulle den mig intet uppenbara.

Hvem är du, allt beherskande, i gåtor dolda,
osedda hand, som ändrar tingens lagar,
åt hvilken lif och ungdom äro sålda
och som förvissning bär i vårens dagar?
Jag kan dig ej utgrunda, kan blott lida,
försaka, tro, ödmjuka mig och — bida.

Juleljus.

(Ny redaktion.)

Det mörknar ute, och stormens brus
far öfver de dunkla dalar.
Natt faller öfver den armes hus,
den rikes stolta salar.
Hvar är det ljus,
det klara, som oss hugsvalar?

I dödens skugga, där än vi bo,
vi blinda och sorgsna alla,
hvar är den stråle af hopp och tro,
som i vår natt skall falla?
Mitt barn, haf ro!
Gud skall den ur skuggan kalla.

Han rinner upp som en stjärna blid
ur syndens mörker och fara;
han skall oss lysa till evig tid,
och han skall allt förklara.
Mitt barn, haf frid!
Han skall vår ledare vara.

Ty Jesus Kristus är världens ljus,
och si, nu är han oss gifven!
I natt han föddes i storm och brus
så arm och öfvergifven;
men sällt det hus,
hvars julegäst han är blifven!

Så tänd ditt ljus uti julenatt
och sjung din skönaste visa!
Gud gif' han vore vår högsta skatt,
han, som all sorg kan lisa.
Mitt barn, var gladt,
och glöm ej att Herren prisa!

Per Brahe.

Ett minnesblad. 12 September 1680—1880.

Det gamla Åbo — det som var —
har ej förglömt från forna dar
sin grå *Academia,*
den trånga mur vid Auras strand,
där *Brahe* med *Kristinas* hand
tändt ljusets fackla för vårt land.

Fem kalla salar voro då
hvad riket mäktade bestå
och dito lämplig *carcer.*
Man frös, man svalt, man segrar vann
och stred sig varm och grep så an
med blodig tass grammatikan.

Men bråk var det att bli student:
man pryddes som en delinkvent
med horn och åsneöron;
man hyflades förutan prut,
man sköljdes våt, man fick sin stut,
ty dumhet måste dammas ut.

Var man en gång dock väl i hamn
och *civis* så till rang som namn,
blef man *novitiens* buse,
gick skäggig, modig, morsk och fri
från *quadratura circuli*
att se Chronanders komedi.

Dock ve dig, son af Muserna,
om du studerat Kabbala;
det gick på blanka lifvet!
Och skref du med osynligt bläck,
och drack du ut din kanna käck,
det var med himlen drifva gäck.

Den barska tiden skrek sig hes
på symbola och katekes
och tålde ingen svartkonst.
Studenten tuggade sin buss,
professorn svor: *o asinus!*
och hexan tog *diabolus.*

Men bakom mörker, slagg och grus
ett flämtande, ett fjärran ljus
gick upp som morgonrodnan.
Där var dock stål i hårdhändt arm
och hjärta i den barska barm
och vår i luften, morgonvarm.

Då stod den store *Gustafs* själ
i *Brahe* upp till Finlands väl.
Han kom till ödemarker,

han kom till vildar, våld och strid,
men landet fick sin Frodefrid,
och folket fick sin »grefvetid».

Ljus! Mera ljus! Det var hans ord:
Låt dagas öfver Finlands jord,
förtrösta på dess framtid!
Låt yxan rödja, hammarn slå
och seglet svälla, plogen så:
till allt behöfves ljus ändå!

Det var *Per Brahe.* Oförskräckt
har *Oxenstjerna* facklan räckt,
Rothovius den signat,
och rundtomkring i väntan satt
ett folk, som älskar ljusets skatt,
och så vardt ljus i Finlands natt.

Nu skåda vi, som middag ser
förnämt på morgonskuggan ner,
mot dessa dagars gryning.
Arftagaren har glömt hur tung
hans fäders möda samlat ljung
till detta bo, där han är kung.

Hvad vore detta land af is,
om aldrig dag, till Herrens pris,
uti dess skogar klarnat?
Och detta folk af björnasläkt,
hvad vore det, om ej en fläkt
af stora tankar idet väckt?

»Men detta land är rikt och stort,
som icke månget land man sport,
och där det Gud behagar,
att det till välmakt blir beredt,
ett kungarike liknar det,
och mindre har Europa sett.»

Ord af en siare, ljud än
ur natten af århundraden
att nya sekler fylla!
Om aldrig häfden mer haft kvar,
än dessa ord från »grefvens» dar,
de vittna hvad *Per Brahe* var.

Gå, unga tid, och res din vård,
på grafvarna i fädrens gård,
där söner bärga tegen;
men prisar du den hand som sått,
så prisa Gud för ljusets lott!
Han, endast *Han,* har allt förmått.

År 1881.

Cendrillon.

— Hur faller släpet och hur klär rosetten?
Hur sitter lifvet? Är han snörd, korsetten?
Är håret pudradt à la Pompadour?
Är ögonbrynet penslad fin natur?

Vet, Cendrillon, i kväll är bal hos kungen.
Nej, rör oss icke! Fy, den svarta ungen!
Prins Hjärteklämm skall börja valsen där;
jag spår, att han i en af oss blir kär.

— Ack, vore jag en mygga där i salen!
— Du, Cendrillon, ha ha, vill du till balen,
barfota, sotig, ful ... i ett palats?
Nej, blif i askan du, det är din plats!

Och systrarna de åkte bort i kvällen.
Den frusna Cendrillon satt kvar på hällen;
kring skuldran föll de rika lockars våg,
och med en stjärnblick hon i askan såg.

Där låg en gnista, slocknande i härden.
— Du lilla gnista, glömd af hela världen,
hvar är den andedräkt, som, stark af hopp,
skall tända dig till ljus och värme opp?

Då kom en fé, de glömdas fé, som spanar
fördolda skatter, hvilka ingen anar,
och hon fått makten, för sin kärleks skuld,
att kläda allt hvad hon rör vid i guld.

Hon rörde med sitt trollspö den förskjutna.
Oanade behag, i ringhet slutna,
uppväxte som en vår i bortglömd dal.
Så kläddes Cendrillon till kungens bal.

Hon trädde in, som höfvisk sed det bjuder,
i vårdad dräkt, men utan smink och puder,
med kammad lock, så morgonfrisk och glad,
som vårens björk med dagg på späda blad.

Hon dansade med prinsen; han var fången.
Hon talade ett språk, nytt i salongen;
det var som fågelsång i hemlandsskog,
det kom från hjärtat, och det hjärtan tog.

De trötta systrarna, det lefnadsmätta,
förslitna hofvet undrade med rätta
hvar hon kom från, som på en kunglig bal
lagt frisk natur i konstens ideal.

Men när hon dansat, sjungit och förtjusat,
försvann hon, som den vind i skogen susat,
och ingen skulle anat hennes bo,
om hon ej tappat nyss sin ena sko.

Nu söker prinsen foten, måttet, maken
till denna sko. Hvar fot klär nu sig naken,
de stolta systrar hugga af sin tå,
men skon, men skon, den passar ej ändå!

Jag vet likväl en fot, som fyller måttet;
jag sett dess spår, jag hört dess steg i slottet,
men tyst, det är en hemlighet! Ja, ja,
jag vet, att skon är märkt med I och A.

När prinsen finner denna fot, den rätta,
skall kronan han på ägarinnan sätta,
och detta kungabarn, i kojan krönt,
skall blifva ödmjukt ännu mer än skönt.

Den glömda gnistan, slocknad halft i härden,
skall gå med glans och värme ut i världen
och glädja alla, hvilkas andedräkt
har denna flamma ur dess aska väckt.

Tr. 2 Februari.

Fredrik Cygnæus.

Studentsång vid grafven den 11 Februari.

Fädernejord, som sonen återkallar,
ensliga klippa vid ett haf, som svallar,
slut kring hans brustna hjärta dina vallar
moderligt trofast!

Land, som han älskat, burit högt och manat,
land, i hvars vinter han en sommar anat,
väx i det spår, som denne son har banat,
väx stort i kärlek!

När skall din sol nytt lif ur drifvan väcka?
När skall din vår hans graf med blommor täcka?
När skall, som han, din starka famn du sträcka
mot häfdens höjdpunkt?

Lof vare Herren, som med stora tankar
eldar den storm, som genom tiden vankar!
Lof vare Herren, folkens stöd och ankar,
för såningsmännen!

Alexander II.

† 13 Mars.

Dalarnas vide, rotadt vid sin tufva,
ser ej med bergets vida blick kring världen,
vet icke furans hårda, lifstidslånga
kamp emot stormen.

Men när ett majregn duggar mildt från höjden,
lifvar, upprättar, helar och hugsvalar,
finns ej ett strå så ringa och förgätet,
som icke grönskar.

Höjdernas fura, folkens Alexander!
Hög har din krona skuggat halfva jorden;
ändlösa, rika, tusenmila dalar
bott i din svalka.

Mäktiga världshaf famnat dina riken;
på deras strand fanns ej ett strå af vassen,
som ej har känt en tår af kärlek droppa
ned från din krona.

Nu är du fallen, ädlaste bland furstar,
fallen, begråten, krönt med brutna kedjor,
fallen för otack under gångna seklers
brakande isar!

Fråga din Gud om viljans dom och verkets;
fråga historien om ditt spår på jorden;
men om ditt minnes arf för eftervärlden
låt folken vittna!

Ett bor här fjärran, gömdt i Finlands moar,
dalarnas vide — fråga om i vinden
vajar ett strå, som ej för dig har velat
brytas i döden!

Statsklokhet sviker, maktens kronor falla,
nutids idoler dö i tacklös glömska.
Rista i marmorn ett, som ej förvittrar,
skrif: folkens kärlek!

Frans Michael Franzén.

Vid aftäckandet af hans byst i Uleåborg.
30 Juni.

Stå upp, arbetare vid älfvens stränder!
Din natt är gången, dagen återvänder.
Guds herrlighet har uppgått öfver dig
och strålar ljus kring vida nordanländer.

Allt det som vissnat, härjadt och fördrifvet
af långa vintrar, fruset, öfvergifvet,
det andas åter, blomstrar upp i kraft
och prisar Gud, uppståndelsen och lifvet.

I glansen af den sol, som allt uppväcker,
i sommarljus, som intet mörker släcker,
står blomsterprydt det gamla Uleåborg
och gladt sin famn mot kära minnen sträcker.

Det var en moder. Hon i världen sände
en älskad son, som icke återvände,
och hon har väntat honom hundra år,
hon ville vänta allt till tidens ände.

Man sade henne: se, din son är vorden
en af de ypperste i vida norden;
han tillhör världen, ej sin vagga mer...
Hon svarade: han tillhör fosterjorden!

— Din son förgätit dig. Han valt en maka;
ett annat hem vill honom ej försaka;
din son har flyttat till ett annat land...
— O nej, jag vet, han kommer nog tillbaka!

— Din son är död; han nedlagt vandringsstafven;
långt på en annan strand är han begrafven,
och dina böner väcka honom ej...
— Nej, nej, han kommer åter öfver hafven!

Och se, han kom! När hundra år förrunnit
i tidens timglas, sen hans barndom svunnit,
då kom han åter för att mer ej fly...
Men nu i brons hans moder honom funnit.

Han kom odödlig — kom, som allt det största,
det ädlaste, det bästa, främsta, första
på denna jord skall upp ur grafven stå
att aldrig mer förvissna eller törsta.

Allsmäktig Gud har skrifvit på hans panna
i lifvet ren det ädla och det sanna.
Nu härjar ingen ålderdom det mer,
nu kan ej dödens natt det öfvermanna.

Och där är återglansen af behagen,
där andas kärlek i de blida dragen,
när från sin höjd på eftervärldens tron
han skådar på sin stad från barndomsdagen.

Hans moderstad, som förr hans linda knutit,
hvars älf han diat, på hvars strand han sutit
och i hvars luft han växt till Finlands fröjd,
har honom åter till sitt hjärta slutit.

I dag, i dag hans moder återbördar
från vida norden, som hans minne vördar,
från fjärran graf och flydda tidehvarf
sin Selmas bard, hvars rykte nu hon skördar.

Och om nu tiger fosterbygdens tunga,
skall Merikoskis våg hans namn besjunga
och askan af hans fäders brända gård
bevittna det för gamla och för unga.

Fall, täckelse, och återgif i dräkten
af järnfast malm åt nya tiders släkten
det stora föredömet af den skald,
som först sjöng Finlands sång i morgonväkten!

Han, han slog Finlands lyra första gången,
när Väinös sol var än i berget fången,
och nu, när hon befriats ur sitt band,
nu gläds hans ande åt den nya sången.

Nu gläds han, att *här* mötas hjärtan alla;
här höra tidens vågor upp att svalla,
och tankar, splittrade i lifvets strid,
vid denna bild i endräkt sammanfalla.

Ja, alla, alla! Hör det, forsens vatten!
Förnim det, dag, som har besegrat natten!
Tag åter, dyra fosterbygd, ditt lån,
tag mot Frans Michael Franzén, *din* son!

Fridhem.

Till Prinsessan Eugenie.

Det hem, hvars herde Herren är,
skall intet, intet fattas.
Om sorg, om glädje Han beskär,
allt vittne om Hans kärlek bär,
ju mer det rätt uppskattas.
Att på Hans vilja bygga bo,
försaka, älska, hoppas, tro,
det är i världens bölja
ett fridhem på en klippas grund,
det skall oss från vårt lifs sekund
till evigheten följa.

Gotland 15 Augusti.

År 1882.

Till Fredrik Pacius.

24 Mars, trettionde årsdagen af Kung Carls Jagt.

Nu duggar regn öfver skogens toppar,
nu droppar vår öfver rosenknoppar,
och ned från stjärnorna droppa år
med dagg af silfver i grånadt hår.

Och tretti år från den kväll oss skilja,
när mästersångarn på scenens tilja
såg rundt omkring sig, förtjust och varm,
sin unga skara med sol i barm.

Det var ett jubel i körens leder,
orkestern lade sin stråke neder
en kväll, den nittonde dag i Mars;
sed vita brevis et longa ars.

Snart följde kvällen den tjugufjärde,
när Jagten red öfver Ålands gärde.
Hur blek gaf mästaren först signal!
Hur segerstolt blef ej hans final!

Där fanns ej gubbe för sval att brinna,
ej man, ej yngling, ej barn, ej kvinna,
där fanns ej ungmö med ögon blå,
som icke smälte i tårar då.

Och sen vid festen, hur oförgätlig,
hur öfversvallande rik, omätlig
bröt ej hvar känsla sin sprängda hamn
med hand i hand och med famn i famn!

Är det ej facklor i nattens timma,
är det ej vårsol i höstens dimma,
att minnas detta med hjärta ungt
och själf ha varit dess medelpunkt?

Hvad mer, om länge förbrunnit glöden,
om unga kinder ha blekts i döden,
om få med mästaren än stå kvar
att gamla vittna om ungdomsdar!

Hvad mer, om själf han, ett grånadt minne,
ej står, som fordom, med taktens pinne
och för sin skara till seger an;
det är dock alltid och alltid han!

Allt, allt hvad skönt genom Finland brusar
i toners vågor och örat tjusar,
det följer honom i spåren än,
det är hans segrar, som gå igen.

Att lösa det som i stoftet trälar
är Andens väg genom mänskosjälar.
Allt högt, allt ädelt i färg, i ljud,
i form, i tankar, det prisar Gud.

Och att ha lefvat för Andens strider,
det är att lefva för alla tider,
det lyser långt genom årens snö,
det kan förgätas, men kan ej dö.

Långt skall Kung Carl sina elgar jaga,
men när han är en förgäten saga
och när han »ilat från Finlands strand»,
då sjunger Finland ännu »Vårt Land».

Till Emma Irene Åström.

Filosofie kandidat. 23 Maj.

Nu skorrar mången röst i Evas öra.
En ropar ormaspråket: mästra Gud!
En annan säger: se, men inte röra!
En tredje hviskar: lef för att stå brud!
Mod, Evas döttrar! Glömmen hvad de skria!
Mod! Sanningen skall göra eder fria.

Plats för det tysta, självförgätna, trogna,
ödmjuka arbetet i tankens värld!
Plats för de tusen frön, som aldrig mogna,
de gnistor, som förgås i lifvets härd!
Plats för hvar ande, som mot ljuset svingar
med örnafjädrar eller dufvovingar!

Du hemmets hulda, ljufva vårdarinna,
är all din värld vid stugans tröskel slut?
Är du rebell emot ditt öde, kvinna,
för att du stundom längtar blicka ut?
Är det ett brott, som Gud ej än förgätit,
att kunskapens förbjudna frukt du ätit?

Du sträng, där lifvets suckar återljuda,
du barm, där hvarje känsla rotas stark,
skall blott ditt *hjärta* fagra blommor bjuda,
och skall din *tanke* vara ödemark?
Hvad är en blomstergård förutan dager?
Grön är din myrten. Hvarför ej din lager?

Nej, knota icke! Bär din lefnads lotter,
var öm mot allt hvad kärt i hemmet bor,
men minns, att tanken är din äldsta dotter
och sanningen din gamla fostermor!
Ett litet sömnlöst barn är mänskoanden;
uppamma honom allt från lindebanden!

Och binda dig ej hemmets främsta pligter,
så vårda troget detta kungabarn;
så väg ditt lefnadsmål med tyngre vikter
än broderiets lätta sefirgarn;
gif Gud ditt hjärta, tjena glad din like,
och väx för sanningen, väx för Guds rike!

Du tysta, tåliga arbetarinna,
ödmjuka, trogna, anspråkslösa vän,
vi hälsa dig som lagerns första kvinna,
vi hälsa dig som kvinna utan den,
så rik på vetande, som frukt skall bära,
men fattig, fattig på all skrytsam ära!

Hur många dina systrar funno vägen
till samma mål, men funno porten stängd
och funno fördomen som dörrvakt trägen

och dumheten som skylt på dörren hängd
och vände sorgsna till sin söm tillbaka
att drömma, törsta, lida och försaka!

Du blef den första. Andra skola följa.
Nu, nu gick Cesar öfver Rubicon!
Ditt blyga spår skall ingen mer bortskölja
från branta stigen upp till Helicon.
Mod, kätterskor mot gammal häfd i staten!
Högt lefve, lefve första kandidaten!

Vaggsång för hafvet.

O du fria, stolta haf,
allas väg och ingens slaf,
du, som famnar utan gräns
jordens rand och himmelens!
Jag har sett din våg i fragga
bräcka köl och dränka flagga;
jag har hört i natt och höst
som en åskas dån din röst.

Men nu slumrar du så säll,
som ett barn i rosig kväll,
och nu gömmer du ditt svall
i den glittrande kristall.
Sof, mitt haf, på silkeskuddar,
bär oss långt från hemmets uddar,
tär oss kärligt i din famn
till en fjärran, okänd hamn!

När du vaknar upp i brus,
badande i morgonljus,
sänd en solig bölja då
till mitt hjärtas land också!

Söf dess sorg, och sjung dess fröjder;
vattna dalar, spegla höjder,
smält i silfver vid dess strand,
kyss, o kyss mitt fosterland!

Ett Lützen-minne.

6 November 1632—1882.

I.

Flyg, Sveriges hvita svan, flyg, Finlands trogna svala,
från höst och vinternatt till någon grön oas,
och hvila, från din flygt i stormens vilda ras,
på Lützens vida slätt, där stumma stenar tala!
Dag bräcker. Än är tyst på världens marknadstorg,
och striden slumrar på den teg, där nu gror kornet;
men lyssna på den psalm, som ljuder högt från tornet
och vittnar att vår Gud är oss en väldig borg!
Dess toner gå igen långt genom fröjd och sorg,
långt genom natt och död. De genomborra griften,
de spränga seklerna, de trotsa alla skiften;
i dem bor, stark och lugn, en mäktig ande kvar
att återbörda än den flydda tid, som var.

Allt är förvandladt. Allt, som andades, som blödde,
som kämpade, som led i Lützens morgonväkt,
allt, som i hat och hot förhärjade, förödde,
det har fördunstat som en skuggas andedräkt.
Hvad återstår i dag af stolta bataljoner,
af blodbestänkta svärd, eldfrustande kanoner,

härförarns maningsrop, soldatens tillförsikt,
hans härskri och hans hugg, hans sår, hans sista bikt?
Ett halfförrostadt järn, ett genomskjutet kyller,
en knota, rasslande mot åkermannens plog,
ett namn bland tusende, dem glömskan återtog,
och sagan om en bragd, som oss med undran fyller.
Nej, sök ej striden mer och ej den arm, som slog,
sök det som lefver kvar, när länge rostat svärden:
den kärlek utan vank, som glad i döden går,
det ankarfasta hopp, som hvarje prof består,
och den bergstarka tro, som öfvervinner världen!

II.

Den svenska hären ställdes upp
i natt och morgondimma.
De mörka leder, trupp vid trupp,
förbidde dagens strimma.
Hvar muskel fast, hvart öga tryggt;
död eller seger hängde
på vingen af minutens flygt.

Och dagen kom, och töcknet låg
som murar öfver fältet.
Med harm den svenske krigarn såg
sin värja smidd vid bältet;
otålig skotten tog ett steg
att stirra ut i dimman,
och tysken svor, och finnen teg.

Fram sprängde på sin hvita häst
kung Gustaf, käck vid tygeln,
af alla känd, dock kanske bäst

på högra svenska flygeln.
»Stålhandske, dig jag ytterst ställt
med dina arga finnar —
hugg in, som förr vid Breitenfeld!»

»Eläköön kuningas!» — det röt
som brak på hemlands sveder.
Och dimman sig kring kungen slöt.
Han red till svenska leder:
»Soop, Stenbock, landsmän, följen mig;
där står den man vi sökte!» —
»Ja, ja, vår kung, vi följe dig!»

Ett moln kring Gustafs panna drog:
»På mig de trösta alla,
och hvad förmår du, ek i skog,
mer än förgäten falla?
Vår Gud är oss en väldig borg,
Han är vår sköld och värja,
Han hjälper oss af nöd och sorg.»

Och stark af seger, stark af tröst
och stark att trotsa döden,
steg Luthers psalm med kungens röst
i första morgonglöden.
Osynlige i töcknen än,
där sjöngo tusen, tusen
sin själamässa nu i den.

I denna sång var kamp och ro,
hvad än där månde följa.
Han steg, liksom ett berg af tro,
ur tidens mörka bölja,

han stormade mot himlens vall,
han ryckte segern neder
med härsmakt från Guds fotapall.

Och nu rann stål i tröttnad arm,
nu bidde svärd och lansar;
nu nitades vid krigarns barm
ett obetvingligt pansar;
nu var den starka borgen hans;
nu kunde eken falla,
i tiders tider krönt med glans.

III.

Flyg, Sveriges hvita svan, flyg, Finlands trogna svala,
på stormens vingar bort att minnets skuld betala!
Bär vapenlös vår tack till Tysklands vigda jord
för eftervärldens vård åt hjälten från vår nord!
Hur kär han var för oss, det vittna sång och saga,
hur manande, hur stor; från gångna tidehvarf
det största, ädlaste af våra fäders arf,
som inga seklers rost och dvärgars gnat försvaga.
Och dock, hvar är det folk, som honom börda vill?
Vid slutet af sin väg han hörde världen till.
Om han, en Sveriges son, djärfts högt dess fana bära,
om allt från barndomsdag han hade Finland kärt,
om Tyskland såg hans blod, Europa såg hans ära
långt öfver deras gräns han länge skåda lärt.
Hans blick omfattade ännu ofödda släkten,
han murade en grund, på hvilken sekler byggt:
trosfrihet, mänskorätt och tankens fria flygt;
för dem han offrade sitt lif i morgonväkten.
Och fanns en svaghet i hans storhet innelyckt,

och fanns där mänsklig brist hos hjälten och profeten:
dess mera älskansvärd, dess mera mänskligt sann,
ej som en kall idol, men varm af lif står han
och värmer folkens bröst och adlar mänskligheten.

Hans verk? Hvad återstår? Gif åt hans tid igen
allt det tillfälliga, som angick endast den!
Röj undan seklers grus, ruinerna af välden,
statskonst, förvecklingar, maktfrågor, nit och kif,
tidsblomster, agnar, allt, som sedan tärts af elden
och hvilkas summa då var fältet för hans lif;
bortrensa denna slagg, hans rätta mått oss gif,
och då står för vår syn en kung af nya tiden,
den förste, som har klart från höjden af en tron
förverkligat dess mål, uppfattat dess mission
och vigt dess æra in med kungablod i striden.

Det var en början blott. Ja väl. Men hvilka frön
har denna början ej sått ut för framtids gröda!
De breda strömmar ljus, som genom världen flöda,
de kedjor af förtryck, som sedan lossnat spröda,
allt det som andas fritt, som beder fritt sin bön
och trotsar bullans bann och ler åt censorns möda,
det gick från Luthers cell att nya sekler föda,
det stred vid Breitenfeld, det föll på sitt baner
vid Lützen, men det föll för att ej falla mer!

Se där hans plats: att stå som berget kröner stranden,
belyst af hafvets sol, när natt beskuggar landen;
att varda facklan vid den nya tidens port,
att strida för det ljus han förr än andra sport,
och båda sol och dö för den i morgonbranden.

Flyg, nordens fågel, flyg så högt i rymd och tider,
att öfver skenans dån och tama blixtars bud
du kan förnimma än ett fjärran återljud
af denna mänsklighet, som blöder och som strider!
Hör du ej under dig hur folkens hjärta slår?
Det matas ej med bröd. I dag, liksom i går,
begär det storheten att älska och beundra.
Så gif det ej den glans, som dagens nycker plundra,
gif det ett upphöjdt mål, en kärlek, som består,
som kan försaka allt och därför allt förmår,
ett stycke evighet, en grund för hoppets ankar
i växlingens minut! Gif folken stora tankar,
ödmjuka i sin kraft! Allt, som förhäfver sig,
är dömdt till undergång. Fall väntar väglös stig,
och rotlös är den kraft, som ryckes från sitt fäste.
Flyg, höstens biltoge, sök våren och ditt näste
i grönska som ej dör! Oss, som i natt och brus,
stå kvar på Lützens fält i kamp för världens ljus,
gif oss ett härdadt stål, att vapnens styrka stegra!
Gif Gustaf Adolfs tro åt folken, och de segra!

År 1883.

Julefrid.

Det mörknar. Mot stränderna hafvet slår,
och lyktorna flämta i kvällen.
Den eviga natten vid portarna står;
men lifvet det trampar sitt nötta spår
och tänder sin brasa på hällen.
Det sopar sitt hus,
det fejar sin lampa,
det dukar sitt bord, och det fyller sitt krus.

O, banna ej glädjen i festliga lag,
när julen oss ringer tillsamman!
Förunna åt mödan att hvila en dag,
åt sorgen att andas med lättare drag
vid skenet af husliga flamman!
Låt lyckliga små
kring klapparna jubla!
Åt kärleken unna att gifva och få!

Ja väl. Låt oss glädjas en flyktig sekund,
allenast ett fäste vi finne!

På rullande klot ha vi murat vår grund,
och mörkret därute det står i förbund
med själarnas mörker härinne.
Glöm sorger och strid,
var fri, och var lycklig!
Men säg mig: hvad vet du om *julens frid?*

Säg, sitter han alltid vid rågade bord?
Trifs han i butikernas äflan?
Och gästar han alltid de glada på jord?
Hörs alltid vid festen hans lugnande ord?
Och bor han i klapparnas täflan?
Gick aldrig han än
från julens predikan
så gäspande tom, som han kommit till den?

Du sanna, du djupa, du heliga ro,
som svalkar odödliga andar
och bygger af böner din himmelska bro
från mödan till hvila, från tviflet till tro
och sötma i sorgerna blandar,
du strömmar hit ned
till allt och till alla,
allenast din herre och konung är med.

Där nalkas den lyckliga julen så gladt
med fridspalm i signande händer;
där bär han åt arme och rike sin skatt;
där tindrar hans stjärna i mörkaste natt,
och ljusen i granen han tänder;
där binder han krans
för ungdomens lekar;
där strålar hvart öga i konungens glans.

Men där ej hans konung är bjuden till gäst,
där vissnar den grönskande granen;
där grumlas i bägarens botten en rest;
där ändas i armod den rikaste fest;
kring knutarna hviner orkanen,
ljusflammorna dö,
och kronorna slockna,
och natten ser in genom rutornas snö.

Den törstande anden i människobarm
han söker beständigt sin källa;
han kysser förgäfves i nöjet sig varm,
han sträcker mot ändlösa rymder sin arm
och vill icke vingarna fälla;
allt vill han förmå,
han rasar i uppror,
förnekar, förtviflar, men törstar ändå.

Då lyfter han ögat mot himmelens rand,
där ljusnar en strimma i söder;
hon dagas i dödens och skuggornas land,
hon växer, hon klarnar vid hafvets strand
ny vår hon ur sorgerna föder.
Högt, högt i det blå
uppstiger ur natten
ett konungsligt barn i en krubba af strå.

Det värmer, det lyser i världens höst,
det går genom släkten och tider;
den törstande anden förnimmer dess röst,
ödmjukar sig, känner sin eviga tröst

och finner sin källa omsider.
Nu ändas hans strid,
nu går han till klarhet,
nu randas hans jul, och nu vet han sin frid.

Och klockorna ringa från år till år,
och änglarne sjunga Guds ära.
Ny dag är uppgången, och natt förgår,
det eviga ljuset vid portarna står,
fridskonungen är oss nära.
Han kommer till allt
som törstar och lider;
ja, kom, Herre Krist, i din barngestalt!

Tr. 22 December.

Konungen kommer!

En julsaga.

Det var en konung förutan like,
hans härar hade besegrat världen;
nu var han rest till sin faders rike.

Sin återkomst hade han bebådat,
men ingen visste hans dag och timme,
och ingen lefvande honom skådat.

Mottagas skulle han dock med ära,
det gällde lifvet, om man det glömde.
Hvad välkomst ville han då begära?

De vise männen uti hans stater
rådslogo nitiskt om bästa sättet
att fira konungens hjältedater.

En ville flaggor, en lagerkransar,
en äreportar, en frispektakler,
en guldbrokader med purpurfransar.

De fleste litade mest på talen
med starka tonfall och glädjetårar.
Sen kunde dansas med fröjd på balen.

Man höll det rådligt att vara färdig
samt råga visthus och källrar fulla,
så att undfägnaden blefve värdig.

Och läckerheter af alla sorter
bereddes flitigt af flinka händer:
stek, frukter, kakor, vin, öl och porter.

Emellertid gingo många veckor;
den höge gästen han dröjde länge,
och tålamodet fick svåra läckor.

Måhända kom han ej mer tillbaka?
Den läckra kosten fick ej förskämmas,
man kunde ju något litet smaka.

Man kunde profva om ölet jäste,
om vinet än sin bouquet behölle,
om steken munter i pannan fräste.

Så kom den dagen, som ej fick glömmas,
när kungens födelse skulle firas;
nu kunde alla förråder tömmas.

Och klockor ringde allt folk tillsamman,
det blef ett jubel i hufvudstaden;
hvar, om ej där, borde spörjas gamman?

Man åt, man drack till sin herres ära,
man lefde godt, som i Noachs tider;
hvad kunde konungen mer begära?

Nöd sågs ej till i konditoriet;
i stället dansades för de arme
och köptes vinster till lotteriet.

I tysthet taltes om republiken;
det stod att läsa i tidningsbladen
hur kungars ed blir så ofta sviken.

Ett folk, begåfvadt med mod och snille,
det kunde styras en kung förutan
och alla göra hvad helst de ville.

Men skenet måste man ju bevara;
ett ståtligt gästabud blef beramadt
att undersåteligt nit förklara.

Samhällets grädde sågs dekoreras
i gala, ordnar och uniformer,
ty kungens skål skulle proponeras.

Champagnen flödde. Upp stod vid bordet
en mästertalare, väl inöfvad
för kungens intåg, och tog till ordet:

»En konungs välgång är folkets lycka,
och folkets lycka[1] är underdånigst
att få sin konung med lagrar smycka.[2]

[1] Hör! Hör! Bifall.

Fast svagt jag tolkar[1] ett folk, som glädes,
jag djärfves önska,[2] vår höge herre,
att nu du vore bland oss tillstädes.[3]

Du ser hur tårar ur ögat dugga.[4]
Ack, skulle himlen dig från oss rycka,[5]
regera oss med din höga skugga![6]»

Knappt var det taladt, förrän, objudet,
ett fattigt barn, på en kärfve bäddadt,
befann sig midtuti gästabudet.

Förvåning. Frågor. Man ler. Man ryser.
Tablå af Rafael? Barnet? Krubban?
Nej, af Correggio! Barnet lyser...

Hvar är madonnan? Hvi slocknar gasen?...
Ja, barnet lyser med solens klarhet
spökbleka gäster vid fyllda glasen...

Då hörs ett anskri förutan like
i luften, hafvet, i landet, staden:
Nu kommer konungen till sitt rike!

Och där är tordön, basunatoner,
storm, mörker, vågor och berg af flammor
och dån af tusende legioner.

Men barnet växer ur krubbans linda;
Orions bälte dess lif omgördlar,
Plejadens stjärnor dess mantel binda.

[1] Hör! Hör! [2] Bravo! Gå på! [3] Uthållande bifallsrop. Hurra! [4] Blandade känslor. Utrop: glädjetårar! Talaren lyckas frampressa en tår och fortsätter: [5] Snyftningar. [6] Allmänna och stormande bifallsrop. Bravo! Hurra!

Det bär en krona af norrskensglöden,
dess blickar tränga i det fördolda,
det famnar världen, besegrar döden.

Den långa väntan är nu förliden.
Den store konungen trampar jorden,
som vingårdsmannen i skördetiden.

Då skälfver alltet i sina grunder.
Och som ett kläde förvandlas himlen,
och nya världar stå upp därunder.

Förgånget är i det nya lifvet
det lystna, falska, förmätna, lumpna,
och blott det goda är öfverblifvet.

År 1884.

Elias Lönnrot.

Vid universitetets minnesfest den 13 Maj.

I.

En i sänder mörknar natten,
en i sänder ljusnar dagen,
ensam föddes Väinämöinen,
sångaren för alla tider.

Honom vardt all vishet gifven,
ursprungsorden, kraftens källor;
blott *ett* ord han icke visste:
Kristus han till döden dömde.

Sampo vardt i stycken slaget,
kantele begrofs i hafvet,
sorgsen flydde Väinämöinen
bort från tidens öde stränder.

* * *

En bland många tändes stjärnan,
ett bland många samlar biet,
en bland många gafs åt Suomi
nya tiders runofader.

Ursprungsordet, kraftens källa,
vardt för honom uppenbaradt,
och med böjda knän för Kristus
stämde psalmen in i runan.

Då vardt Sampo sammanfogadt,
kantele vardt åter strängadt,
och från tidens stränder flydde
segerkrönt *Elias Lönnrot.*

* * *

Nu är forntids sägn fullkomnad,
nu har vise Väinämöinen
lämnat sina sköna sånger
åt sitt folk till evig glädje.

Dem skall ingen sorg fördunkla,
dem skall intet haf begrafva;
kraft skall gå ur kraftens källa,
ur det höga ursprungsordet.

II.

Så tyst, så ensligt var hans lugna bo.
Långt brusade i fjärran lifvets äflan,
och intet skum från stormupprörda vågor
slog här mot stranden af hans stilla sjö.

Den höga furan vaktade hans portar,
i granen susade en forntids sägner,
och vårens fåglar sjöngo här i björken
om Finlands skönhet och Guds allmakts lof.

En väg var banad genom skogens snår.
En vandrare sågs tvekande på vägen
och undrande om han ej vilse gått.
— Hvad söker du? — Ett vida frejdadt namn;
en folkens storman; en af tidehvarfvets
och alla tiders störste, mäktigaste
upptäckare, som gaf sitt folk och världen
årtusendens förgätna arf igen.

— Gå, vandrare! Hit når ej mänskors pris,
förgäfves slösar ryktet här sitt loford,
här finns ej eko för dess bjällerklang.
Här bor en Guds och folkets tjenare;
den ringaste tror sig förmer än han,
den mest förglömde är ej mera ödmjuk,
den enklaste ej enklare i sed.
Men söker du arbetaren, i hvilken
det bästa af hans folk, dess lugna kraft,
dess tålamod, dess manliga förtröstan,
dess starka tro, försakelse och kärlek
med andens rika gåfvor fått gestalt:
välan, träd in! Och söker du måhända,
trött vid ett fåvitskt tal om tvenne hjärtan
i samma bröst, ett enigt fosterland,
här är det helt. Här slår dess varma hjärta
odeladt kärleksfullt. Här går dess lifsström
befruktande till allt och söker främst
de skymda, djupt i skuggan glömda dalar,

på hvilka intet solsken fallit än.
Säg ej till berget: käre, maka åt dig!
Säg ej åt furan: löfva dig till björk!
Säg hellre med arbetaren därinne:
Res dig, förgätna stam, ur natt och vanmakt
till skogens jämnhöjd! Veckla ut din fägring,
väx till ditt fulla mått! Förblif dig själf,
men bred din krona mot den vida världen,
drick märg och ungdomskraft af himlens ljus!

O, vandrare, hvemhelst du är, om främling,
om dotter eller son af detta land,
träd lycklig in med blottadt hufvud här!
Här bor en stormakt, en af världens största,
det tysta arbetet, som icke braskar
och icke kifvas, men som, likt ett vårregn,
bortsmälter isar, vattnar fosterjorden,
nyföder folk, omskapar tidehvarf.
Det starkaste, det som består för sekler,
det gror i ringhet, växer upp i armod
och skall fullkomnas sist i herrlighet.
Allsvåldig Gud nedlägger sina skatter
i sköra lerkärl, för att kraften, segern,
fullkomningen skall vara Hans, ej vår.
Stort är blott det som vet sig själf försaka;
blott den, som gifver allt, får allt tillbaka.

III.

Grönska, o land, i vårens första fägring,
stråla af kärlek, sjung med lösta vågor
vidt kring den graf, som gömmer siste kämpen
från gångna dagar!

Icke i sorgdräkt, som hans storhets änka,
smyckad till fest skall du begråta honom
med dina majregn, som en fallen konung,
i segerglädje.

Så skall han sörjas, som den flydda vinterns
vänsälla stjärna sörjes, när hon slocknar,
dold bakom granen, tyst i morgonljuset
af nya vårar.

Honom hans folk i tusen år förbidat,
tusende år skall det hans runor stafva;
men blott en enda gång i folkens tidsmått
göres *hans* gärning.

Plog skall förvandla öde mo till lustgård,
tankar arbeta, mod och kärlek segra,
men aldrig mer skall folkets djupsta lifsgrund
glömmas och bärgas.

En, en står kvar för än ofödda släkten,
som högt vid sundet mellan tvenne världshaf
fyrtornet märker ut hvar forntid strömmar
in i en framtid.

Våg efter våg dör spårlös bort i hafven;
långt genom tidens fjärdar rullar framåt
berghög en dyning: det är vågsvall efter
Finlands Elias.

Menuett af Mozart.

»Den lyckliga friden.»

Säg, minns du de glada, de sorgfria dagar,
då fordom vi lekte som lyckliga barn?
Vi flögo som fjärlar i blommande hagar,
vi byggde vid stranden vår brusande kvarn.
Med skälmen i ögat, med rosor på kinden,
hvad visste vi, sländor, om törnenas tagg?
Hvar tanke var lätt som den fladdrande vinden,
hvar tår var så flyktig som morgonens dagg.

Vi voro de lamm, som herdinnorna ledde
om våren på bete i rosende band.
Vi voro de skyar, som fladdrande bredde
sitt guldtyg en morgon vid himmelens rand.
För oss kom ju hösten att frukterna plocka,
för oss flög ju vintern med kälkarnas lopp.
Vår fröjd var en smörgås, en häst och en docka,
vår rikdom ett äpple och julen vårt hopp.

—

Motiv.

Vinterkväll.

(Landskap.)

En skogsväg. Granar, drifvor, klippor, skuggor.
Till vänster eldens spår. Förhärjad skogsmark,
halfbrända, svarta stammar öfver snön,
spöklikt bizarra, hotfullt sträckta armar.
Till höger månen, hängande i granen
och klart belysande en häst, en släde,
en pälsklädd man. Det går i muntert traf;
man tror sig höra bjällrans glada klang,
och framför släden vädrar friska vargspår
en lekfull stöfvare af ädel ras.

Midsommarnatt.

(Landskap.)

Så ofta måladt, aldrig återgifvet!
Ej natt, ej dag, ej stjärnor, sol och måne,
och dock ett landskap i förklaradt ljus.
I söder himlen klar, i norr en molnvägg.
En höjd, en slätt, en flod, en kyrkas torn,

en gård, en lada och en häst på bete,
allt ensligt, enkelt, vanligt — hvarför ej?
Det obeskrifliga, som flyr för penseln,
är dagens krona öfver nattens panna.
Allt hvilar, strålar. Hvadan kommer ljuset?
Dess källa flödar och kan icke skönjas.
Det kommer ej från höjden, ej från dalen,
det lyser öfverallt. Det är ursprungligt,
i luften, slätten, floden, byggnaden;
det går från föremålen själfva ut,
det är hvart skapadt tings fördolda själ,
som andas ut i nordens sommarnatt
sin gömda längtan och sitt tysta hopp.
Gå, mästare, som väljer dina dagrar
och omsorgsfullt fördelar skuggans mått,
gå, gif oss, om du kan, naturens själ,
en dagklar natt, ett landskap utan skugga!

Utsäde.

(Genre.)

Ett kabinett. Lyx. Damast. Speglar. Solsken.
Spår af en slutad morgontoalett.
En schal, en toffel, en essens, en kam,
en rosenbuske. På dess knopp en spindel.
En étagère med grant inbundna böcker
och en förgäten bibel upp och ned.

Två unga systrar, tolf och fjorton år,
begagna skolans fridag för att leta
i mammas gömmor. De ha funnit något:
en bok, nyss läst, men undangömd för dem.

Hvad är det? »Fällan» eller någon annan
af tidens sopor — intressanta laster
och styggelserna af ett uselt lif
förutan heder, blygsel, tro och sed.
De två fördjupa sig i ifrig läsning.
Den äldre tyckes sluka hvarje rad:
högröda kinder, ögon stirrande
och munnen öppen, medan yngre systern,
som lagt sin arm omkring den äldres skuldra,
i menlös häpnad stafvande på gåtan,
tycks fråga hvad författarns mening är.

Mer vet ej taflan. Endast bakom ramen
har någon ängel tecknat upp hans namn,
som hånlog åt det tryckta ordets ansvar
och sådde gift i unga hjärtans vår.

Kommunismens vagga.

(Genre.)

En gata. Hamburg? London? Wien? Paris?
Kväll. Mörker. Storm. Den stora spegelrutan
af en butik för alla läckerheter
från jordens haf och länder, klart belyst.
Allt dukas upp för vandrarns lystna blick,
allt doftar lust, allt skiner välbehag.
Stig in! Förnimmer du ej Herrens ord:
»Jag hungrade, och du gaf mig att äta» ...
— Ja, med ett tillägg: ät, om du har guld!

Längst in i detta rika paradis
framskymta skuggor, sträckta i divanen

vid berg af ostron, hummer och champagne.
Men utanför stå, halft i gatans mörker
och halft förbländade af rutans dager,
vid dennas ena hörn en svulten usling,
i trasor klädd, och vid det andra hörnet
en fattig mor med ett förhungradt barn.

Du, som därinne sitter mätt vid bägarn,
drif bort dem, om de lystet stirra in!
Skjut ned dem med kartescher, om de sträcka
sin magra hand mot dina läckerheter
och säga till dig: egendom är stöld!

Katolicismens änka i Finland.

(Historiemålning.)

En höstkväll. Nådendal. Ruin af klostret.
Solnedgång. Hafvet purpurrödt i väster.
Man ser en skara bilderstormare,
på gyckel styrda ut i biskopsmössor
och nunnedok, i nysständ eld förbränna
reliker, helgonbilder, rosenkransar . . .
Belyst af skenet från papismens aska,
står, åtti år, i brigittinerdräkt,
den fromma syster Elin, sista nunnan
i Nådendal. Hon knäpper sina händer,
med tårögd blick, kring helga krucifixet.
Hon ser sitt tidehvarf med henne dö.

Töcknen vid Lützen.

(Historiemålning.)

Grå morgonskymning. Höstluft. Täta töcken.
I töcknen skymta krigare och hästar,
slagfärdige i långa, slutna leder.
Pikspetsar, hillebarder, slitna fanor
i taflans bakgrund genomstinga dimman.

Den store konungen har hållit stilla
vid högra flygeln på sin hvita häst.
Hans blick är lugn, som när man slutat af
sin räkenskap med människor och Gud.
Och nu har psalmen tystnat. Leden skyldra.
Stridshästens hofvar skrapa fältets mull.
Signalen väntas. Fjärran glesna töcknen.
Man ser novembersolens bleka sken
på Lützens kvarnar... Nu!

Dothan.

(2 Kon. 6: 15—17.)

Natt. Stjärnlös himmel, höljd af tunga moln.
Den varma luften fylld af balsamdoft.
Svagt månsken. Lätta, dimmiga konturer
af fjärran berg. Ett fikonträd. En ceder.
Den ljusa strimman af en liten bergsflod.
Knappt urskiljbara mörka punkter teckna
schakalerna, som dricka vid dess rand.

I förgrunden till vänster tält i skuggan,
vaktposter, vapen, och i månens ljuskrets
till höger fästet Dothans gråa murar.

Två män vid murens torn. Den ene säger
med dämpad röst: Ve oss, allt hopp är ute!
I kvällens mörker kom assyriern
med väldig härsmakt ringande vår borg.
Han söker dig, Elisa. Flykt omöjlig;
det gamla fästet står ej honom mot.
Den sol, som uppgår, är vår sista sol.

Den andre, högrest, lyfter upp sin arm
och säger, pekande i mörkret ut:
Klenmodige, som icke känner Herrens
den Högstes allmakt, vet du ej, att flera
stå med oss, än de som stå oss emot?
O Herre, öppna denne mannens ögon!

Och följande den sträckta armens riktning,
betraktar tjenaren de fjärran bergen
i öster... Se, då bräcker morgonrodnan.
Eldstungor flamma upp vid himlens bryn,
de undersköna skyar fått gestalt.
Oöfverskådelig, en mäktig rad
af brinnande, hotfulla legioner,
stridsvagnar, resenärer, furstar, troner,
utbreder sig längs horisontens rand,
och skenet af de tusen sinom tusen
härskarorna ur evighetens djup
förbländar skumma mänskoblickar...

Taflan
bär bortom ramen aningens fullbordan:
Assyriens här i fruktan och förvirring,
ett brådstört aftåg, en befriad borg,
en Guds profet, som utgår till sin sändning,
och minnet af en blixtlik, hastig skymt
af det osynliga, som famnar världen.

De många boningarna.

(Joh. 14: 2.)

Natt. Österlandets stjärnor tindra klara.
Oliveträden stänka svarta skuggor
på bergets sluttning. Fram ur dunklet träder
en liten skara mantelhöljde män.
Man kan ej skilja deras anletsdrag,
men deras skepnader afteckna sig
tillräckligt tydliga mot stjärnehimlen.

En man går främst. Han pekar med sin hand
mot dessa fästets myriader världar
och säger tröstande till allt som lider,
förvissnar, sörjer, längtar, hoppas, dör
på denna jord: »Uti min Faders hus,
där äro många boningar. Jag går
att reda eder rum.»

Vid dessa ord
fly jordens skuggor som en rämnad förlåt,
och tiden droppar som ett sandkorn bort
i det oändliga . . .

År 1885.

Carolina Borgström.

Sång vid grafven den 6 Januari.

»Ditt lif var en våg»,[1]
som värmde sin strand;
så rastlös din håg
och vänsäll din hand.
Så rik var din famn;
ditt hem var din värld,
men långt från dess härd
välsignas ditt namn.

Hur fridsällt ditt spår!
Hur lycklig din lott
att torka hvar tår,
så långt du har nått,
att, än i din höst
varm, trofast och blid,
få slockna i frid
vid älskande bröst!

Sof, moder och vän!
Guds eviga ro

[1] Den hädangångnas älsklingssång.

dig löne igen
för kärlek och tro.
Pris vare Hans namn!
Sof! Natten är lång.
Uppvakna en gång
i din frälsares famn!

Det stora löftet.

Efter Klopstock.

Åt den, som öfvervinner, är beskärd
förborgad manna och ett evigt lif.
Vid honom rör den andra döden ej.
I hvita kläder, tvådd i Lammets blod,
han lysa skall med morgonstjärnans glans.
Nämnd vid ett nytt, ett nu förborgadt namn,
som Herren skrifvit in i lifvets bok,
med Jesus dömer han på domens dag.
O du Guds Lamm, gif oss i striden kraft
Uppståndne Jesus, gif oss kraft af dig
att öfvervinna! Dig ske lof och pris!

Elevernas tack.

Vid Svenska fruntimmersskolans invigningsfest.
29 September.

Ha vi lof, vi elever, som trängdes om plats
i de tarfliga klasserna förr,
och vi nya, som här i ett rymligt palats
skola glänta på kunskapens dörr,
ha vi lof, fastän unga och blyga och små,
att förena vår tack, våra böner ändå
med de mäktiga hymner som himmelen nå?

Få vi vittna om skolan, hur kär hon oss är,
hur hon ledt oss med mildaste tvång,
hur vår ande fick veckla ut vingarna där,
medan klädningen blef oss för trång?
Ha vi vissnat i förtid för läxornas hot?
Är det snö på vår kind? Är det bly i vår fot?
Är det is i den blick vi dig sända emot?

Ja arbeta, arbeta, det måste vi nog,
men vi lipade icke för det,
och om glada vi gingo, när klockan hon slog,
lika muntert kom åter vårt fjät.

Och vi kommo om vintern med rim i vårt hår,
och med slaskande fåll, när det åter blef vår,
men med sol i vårt öga i dag som i går.

Nu så känns det så nytt och så främmande stort
här i salarnas ändlösa haf,
och vi söka vår gamla, vår steniga port
och de klasser vi förr höllo af,
där den nötta pulpeten med plumparna stått,
där i lyckliga kvarter vi skrattat så godt,
som i lifvet man skrattar i skolorna blott.

Men ändå har det nya, det väntade hus
varit Skolans förtjusande dröm;
vi ha längtat till luft, vi ha törstat till ljus,
och nu bölja de här som en ström.
Nu så tynger ej tak, nu så andas vi fritt,
nu så blicka vi ut öfver världen så vidt,
och nu säger den minsta: det huset är mitt!

O vår Fader i himlen, som leder vår stig
och hvar suck af de ringaste hör,
du har gifvit oss allt; och nu tacke vi dig,
att vår ande till klarhet du för.
O, hvad äro då vi, att oss, oss du har gladt,
med ditt ljus, när så många få sucka i natt?
Så förunna åt skuggornas barn samma skatt!

Och vårt land! I ditt armod du rika oss gjort.
Tag vår tack, o vårt älskade land!
Dina växande döttrar din kärlek ha sport,
och de lofva dig hjärta och hand.

Du har gifvit så strålande salar åt dem —
icke oss, icke oss, ty du frågar ej hvem —
och de skola dig löna med soliga hem.

Vackra sal! Höga mur! Hvad är du? Blott ett sken,
om Guds Ande ej signar ditt värf.
Utan sanning ett skal. Utan kärlek en sten.
Utan sedlig förädling fördärf.
Men med Gud och hans sanning, med kärlek och tro
skall du bygga en ljushärd för krafter som gro,
och vi unga, vi viga till segrar ditt bo.

Novemberkväll.

I.

Det är novemberafton. Brasan sprakar.
Det gamla uret knäpper. Regnet strömmar,
och hafvet dånar, skogens fura brakar.

Därute skenar storm med lösa tömmar.
En gammal man sin stol mot elden makar;
hans trogna maka sitter tyst och sömmar.

De kära barn, som lekte förr därinne,
ha gått att vårda andra härdars lågor
och lämnat hemmet blott ett älskadt minne.

Natt faller öfver mörka västervågor,
höst faller öfver gamle forskarns sinne,
och dunkla vakna mänskolifvets frågor.

Om Han, som velat så vårt väsen dana,
har lagt i andens djup en outsläcklig,
odödlig törst att verka, forska, ana;

hvi är då andens hydda byggd så bräcklig?
hvi gistnar hon i midten af vår bana?
hvi mätes lifvets dag så otillräcklig?

Hvad är den sanning mänskan träget samlar,
den mödosamt förvärfda visdomsskatten,
när öfver henne murkna huset ramlar?

En brusten bubbla blott, en droppe vatten,
som mot sin strand i oceanen famlar
och rinner väglös, spårlös bort i natten.

Allt hvad i mänskobröst slår ut förmätet,
som evighetens halft utspruckna knoppar,
förgås i bottenlösa djup förgätet.

Världshafvet sväljer dessa glömda droppar,
oöfverskådligt stort i majestätet
af nya, skumbetäckta vågors toppar.

Atom af stoft, ditt fäste skall förvittra!
Vid kedjan fjättrad är i dig titanen,
som ville med sin ljungeld bergen splittra.

Skumögda tankar, huru vidt I spanen,
I sen blott sönderslängda bubblor glittra
långt i den månbelysta oceanen.

II.

Då vidrör tyst
en sakta fläkt
den gamles kind.
En andedräkt
af sommarvind
hans panna kysst.
Han känner den,
han hör en röst,
hvars kära ljud
han väl förstår.
Det är hans brud
från ungdomsår,
hans mandoms vän,
hans ålders tröst,
hans källas rand
i ökensand,
hans andes ro
i Kristi tro.

»Och är så kort
ett mänskolif,
och flyr det bort
i tankars kif
och aldrig når
det mål det valt —
hvad återstår,
om det fått *allt?*
Att allt förmå
och sedan, mätt,
med stoftets rätt
till hvila gå,

är *det* ej fall?
är *det* ej död?
Men att gå gladt
med längtans glöd
från kväll och natt,
från brist och band,
från skuggors land
och frågors brus
till kraft och ljus,
till visshet all
och stiga fri
från höjd till höjd
i harmoni
och segerfröjd,
är *det* ej, säg,
en andes väg?...
Välan så skrif
på allt, som var
och än är kvar,
din frågas svar:
odödligt lif!»

III.

Det klarnar. Himlen sina stjärnor tänder.
Midnattens skuggor skyggt på ljuset skefva,
och stormen tystnar, lugnet återvänder.

Trött att i vilsna tankars mörker trefva,
den gamle fattar trogna makans händer
och säger ungdomskraftig: *jag skall lefva!*

Rigi Kulm.

Myggsvärmen är på ströftåg i Luzern,
hotellens, lejonens, turistens stad,
alpjättens gryta, där hans blåbärssoppa
i Vierwaldstädtersjön nu alla somrar
serveras vid Europas table d'hôte.
Det glatta, högförnäma Rigi kastar
sin molnkyss åt den skroflige Pilatus
och bidar stolt, i töckenslöja höljdt,
den lystna svärmens anfall. Tjensteanden,
en smidig gnom i frack och hvita handskar,
kringfladdrar staden med turistprogram:

— Milord, man klättrar icke mer på berg,
man åker upp till molnen. Tag en frukost,
en flaska scherry. Sedan en kupé,
en pläd, en soffa. Kuggen griper in,
och branterna försvinna. Ni kan sofva,
om ni ej föredrager att med kikarn
se sneda hus och skefva vattenytor.
Man stiger, en på fyra. Bagatell!
Nu är ni här — på Rigi Kulm. En matta

af sjöar, fält och byar under er,
och ramen magnifik. Superba snöberg;
konditorn gör ej bättre. Hvad behagas?
En pappersknif? En vy? En edelweiss?
Ett småtäckt minne bör man föra med...
Försumma icke solen! Hon går ned,
och hon går upp, alldeles som hos andra,
men här gör henne taflans ram pikant.
Gudomligt, hvad befalls? Man kunde tro sig
förflyttad till en scen i »Afrikanskan».
Ni kan dinera, sedan ni sett allt;
man spisar i hotellet dyrt, men godt.
Societén är utvald. Fina viner
och kvicka damer. Sällskapstonen fri;
hvarför genera sig i eterns rymder?
Ni slutar kvällens lifvade bankett
på mjuk madrass och åker, motionerad,
i morgon lika komfortabelt ned.
Materien är besegrad. Tron behöfves
ej mer att flytta berg. I våra dagar
är snillet den titan, som stormar himlen,
och jord och himmel ni befalla skall
med några lumpna mynt af gul metall.

* * *

Slut är bankettens stoj. Hotellet sofver.
Natt täcker oerhörda, dolda djup.
En fuktig häll, ett enda litet felsteg,
och vandraren försvinner skugglikt, tyst.
Tät dimma. Intet ljus. Ej ljud, ej spår,
ej fläkt, ej lif, ej tid, ej tanke mer
i denna toma, döda ödemark.

Då vaknar i de mörka hålor tung
den gråa Alpens mossbetäckte kung
och reser gäspande sig upp ur klyftan.
I blinken sadlar väldig nordanstorm
sin jättefåle, rider upp på bergen
och hugger in på töcknens täta mur.
De gifva vika, hvirflande i vånda
mot dalarna och jagade i forsar
till rämnorna, där Alpens kedja brustit.
Det är ett dån som hade tusen, tusen
lokomotiver, frustande i snälltåg,
samtidigt rusat ut ur bergens hålor.
Graniten skälfver. Söndersprängda flisor
af vittrad småsten hasa ned i branten
och smattra som ett hagel öfver dalen.
En stormil går. En annan följer efter.
Yrvakna vindkast ropa till hvarandra:
är tiden kommen? skola vi nu sopa?...

Men nu är halfva himlen skurad ren.
Mot stjärnehvalfvet tecknar sig konturen
af Rigis stolta, luftiga palats.
Dess flagga, som utmanat stjärnorna,
har flugit bort i trasor. Tornen svikta,
och åter säger stormen: skall jag sopa?

— Ja, feja berget! svarar långt ur mörkret
med bistert hån den gråa Alpens kung.
Stormfålen fnyser eld... Ett språng, ett hofslag,
och Rigis vackra korthus fladdrar bort
med alla fina viner, kvicka damer,
matsedlar, pappersknifvar, kypare,

geschäftprogram och snarkande turister...
Det fladdrar i den öde rymden hän,
som dessa vilsna, sönderslitna flagor
af molnens ull, dem vinden hänger ut
på byke öfver bergens sluttningar.

Då står på klarnadt fäste, mer ej skymd,
fullmånen i sin lugna gloria.
Dess stråle bländar stormens vilda fåle;
förblindad spränger han i skengalopp
mot Rigis fjällmur, krossar där sin bog
och tumlar, stönande i hvirflar, utför.
Hans stridskamrater ryta fjärran än
i klyftorna och jaga utan hejd
i blanka silfverforsar morgondimman.

Långt, långt från Finsteraarhorns mulna topp
betraktar Alpens kung med töckenblickar
palatset högt på Rigi... Jag vill vänta
till nästa alpstorm... Kulm har fått en spricka...

* * *

Alphornets toner fylla vestibulen.
Hotellet vaknar brådt. En pläd, en filt,
en schal, ett huckle, allt är lika godt
att skyla negligén... Hu, det är kallt!
De döda töcknen ligga frusna öfver
de döda sjöarna. Och solen stiger
i urtids majestät på bergens trappor.
Snön blänker röd på Berner-Alperna.
En efter annan, vika dödens skuggor

från vida dalar. Lifvet andas åter
sin morgonsuck och smyger fram på tå
från by till by, från Küssnachts drömmar bort
till tornen i Luzern. Allt är tillbedjan,
och allt är lofsång, allt är morgonpsalm...

Milord beställer te, madame sitt kaffe.
Man dejeunerar bra här ofvan molnen;
hvad kan jämföras med en god aptit?
Och detta allt — sol, bergsluft, samtalsämnen,
pikanta vyer, alphorn, morgonfrossa
med botemedel, kort sagdt, himmel, jord
och Bädeker besedd, glömd och betald
i franc, centime och Trinkgeld... Mänskosnille,
du kunde värpa världar, om du ville!

O vandrare i lifvets trånga dal,
af alla skuggans makter klämd och sliten,
du fick din synkrets ej af eget val,
och du kan fylla måttet af ditt skal;
men du, som, fri, från höjden af graniten
sett bergen prisa Gud i morgonglans
och icke böjt din storhet djupt för Hans —
för Herrens skapelse är du för liten!

Oktober.

Frans Sedmigradsky.

Han var en gammal, fryntlig, skallig man,
hvit halsduk och blå frack med knappar blanka.
Stödd på sin käpp, befanns han ofta vanka
i stadens esplanader af och an.
Få kände honom. Främling här var han,
man sade polack; ej berömd, ej lastad,
men som en stänk af Nevans böljor kastad
till våra kuster. Hvad han varit förr,
det visste ingen. En ibland de många,
som, klappande på lyckans stängda dörr
och trött att där den kala hjässan stånga,
på gamla dagar sökt och funnit ro
i något ensligt, tarfligt ungkarlsbo.
Ett visste man, att gubben kunde rita,
och det ej illa. Här var ondt om krita,
och ingen gjorde sig för konsten grön,
när teckningslärarn räknade i lön
etthundrafemti rubel, utom klangen
att höjas upp till fjortonde i rangen.

Det var dock något, tänkte gubben S.
Han fick sin tjenst, förutan allsköns press,

af vederbörande, och en vikarie
fick lära hans studenter ett och hvarje.
Hvad alltså gamle S. fick här uträtta
till konstens fromma, vet jag ej berätta,
men troligt är, att mycket var ej detta,
om ej att han, som hade mycket sett
och mycket rest och hade nog sin mening,
som kritikus var stadens nummer ett,
när ingen kände än en konstförening.
Han lefde som en ostra i sitt skal,
gaf ej kalas, besökte ingen bal
och höll till godo sillar och potatis,
när ingen bättre middag erhölls gratis.
Det sades gubben var en girigbuk
och samlade med hundrafemti rubel
en vacker skatt till arfvingarnes jubel,
som det bland snålingar är lofligt bruk.
Han smålog, när han hörde sådant rykte,
han gjorde ingen klok på hvad han tyckte,
gick lika fryntlig i sin blåa frack
och lika obekymrad vatten drack.

En dag förnam man: nu är gubben död,
och hvem skall ärfva honom? Ingen nöd!
Det arfvet går ej af för svafvelstickor,
och finnes ej en polsk beskedlig tant,
så väntar nog hushållerskan en slant
för hvarje gång hon lappat gubbens fickor.

Hvad hände? Testamentet bröts och lade
i dagen klart: allt hvad testator hade,
och det var ej så liten fyrk till slut,

fick ingen tant och intet huskors spola,
det skulle utan afdrag skiftas ut
att bygga stadens andra småbarnsskola.

Från denna tid ha nu gått tretti år.
Jag såg en vacker barnafest i går:
den höga salen, luftigt buren opp
af smärta pelare, var ljusbestrålad.
En julgran reste där sin gröna topp,
en skara barn, med tusen glada hopp,
och med förtjusning i hvart öga målad,
fann där sin trefnad under kvällens lopp.
Det var en lek som löjors lek i fjärden
en sommarmorgon vid en blommig strand,
och när de räckte ut i ring sin hand
kring vida salen till ett blomsterband
och glömde i sin fröjd all sorg i världen,
det var en hjärtats jul att så dem se,
där måste alla goda änglar le.
Sen, när den muntra skaran sågs sig samla
i ordnadt led på lärarinnans bud
och barnarösterna lofsjöngo Gud,
då fuktades hvart öga hos de gamla,
då kände alla: här var mer än lek,
här var ett såningsfält, som icke svek,
ett rikt, ett fruktbart frö var nedergrafvet
i denna blomstergård, hos dessa små,
och nu sken barnaglädjens sol därpå,
som morgonsol på löjorna i hafvet.

I denna sal, belyst af menlös fröjd,
i denna trädgård, där man sår det goda,

ses vid katedern nu från väggens höjd
en bild, som knappt man skulle här förmoda,
nedblicka vänlig, lycklig och förnöjd.
Hvem är det då? En fryntlig gammal gubbe,
en längesedan vissnad skroflig stubbe
i denna småskog af de unga trän,
som nu med kärlek se mot honom hän.
I tretti år har han dem så betraktat,
i tretti år har han sin trädgård vaktat,
och detta lätta folk, som glömmer allt,
det glömmer ej sin gamle väns gestalt.
Han där i blåa fracken, han på duken,
han är den stackars ungkarln, girigbuken,
friseglaren på konstens öde haf,
den forne teckningslärarn, han, som gaf
med hundrafemti rubels lön om året
allt hvad man skådar här och som är spåret
i denna världen af hans vandringsstaf.
Hans verk skall tidens våg ej öfverspola,
hans namn står kvar i Sedmigradskys skola.

Hur mången samlar ej det röda gull
och fikar rastlös efter makt och ära,
men när han stoppat väl sin påse full
och snikne arfvingar hans skatt begära,
hvad är hans minne? Blott en torfva mull
och titeln på en vård, som ramlar kull.
Den gamle teckningslärarn visste bättre,
han samlade, men ej för egen skull,
och sådant födgeni vi ej förkättre.
Hans blyertspenna ritat ut ett streck,
liksom en sorlande, en källfrisk bäck
igenom vårens ängar, där små lammen

med muntra språng i saftigt bete gå
och dricka lif, men snafva ej i dammen.
Den store Herden ofvan ser därpå,
han, hvilken samlar alla som gå villa
och säger: mina äro just de små;
ritmästare, du har ej tecknat illa!

År 1886.

I Konstnärsgillets album.

Att blicka högt mot ädla mål
och tänka stort om lifvet;
att bryta väg med viljans stål,
hvarhelst ett val är gifvet;
att vara sann, men se i allt
dess mening, ej dess nyckgestalt;
att storma idealets höjd
med segerns hopp, med ungdomsfröjd
och, ödmjuk för dess storhet böjd,
fläckfri dess fana bära,
är konstnärns bragd och ära.

Strandbrinken.

Mel.: »Det er et yndigt land».

På jordens vida rund
finns ej så glad en bölja,
som blåa Öresund. :||:
Hon strömmar långt, hon blickar stort.
Och där är Danmarks kungsväg,
och där är nordens port. :||:

Där står ett sommarbo
i gröna löf vid Brinken,
där böljan söker ro. :||:
Stativets tub ser ut mot sjön;
han vaktar Danmarks rike,
han skyddar kungaön. :||:

Han räknar mast och topp
från alla världens stränder,
han mäter deras lopp, :||:
han hälsar blågul flagg som vän,
och Finlands vimpel nickar
sin hälsning gladt igen. :||:

Men dånar en propell
af Bismarcks monitorer
i stormig höstekväll, :||:
då svajar stolt en Dannebrog
från Brinkens lugna tinnar
mot trotsig pansarbog. :||:

Och aldrig vakt stod här
så täck i sommargrönska
för Danmark i gevär. :||:
Hans öppna famn sträcks ständigt ny
mot gäst från Taarbæks brygga
och Kongens smukke By. :||:

Var hälsad, gröna Brink
med doft från Dyrehaven
och hafvets solskensblink! :||:
Var hälsad, hvarje redlig hand
och hvarje trofast hjärta,
som värnar Danmarks land! :||:

År 1887.

Julvisa.

Gif mig ej glans, ej guld, ej prakt
i signad juletid;
gif mig Guds ära, änglavakt
och öfver jorden frid!
Gif mig en fest,
som gläder mest
den konung jag har bedt till gäst!
Gif mig ej glans, ej guld, ej prakt,
gif mig en änglavakt!

Gif mig ett hem på fosterjord,
en gran med barn i ring,
en kväll i ljus med Herrens ord
och mörker däromkring!
Gif mig ett bo,
med samvetsro,
med glad förtröstan, hopp och tro!
Gif mig ett hem på fosterjord
och ljus af Herrens ord!

Till hög, till låg, till rik, till arm
kom, helga julefrid!

Kom barnaglad, kom hjärtevarm
i världens vintertid!
Du ende, som
ej skiftar om,
min Herre och min Konung, kom!
Till hög, till låg, till rik, till arm
kom glad och hjärtevarm!

År 1888.

Till Finlands mödrar.

14 Januari.

Säg mig det renaste band, det bästa,
som kan på jorden ett hjärta fästa;
säg mig en kärlek, som tålig vakar
och hoppfull lider och glad försakar!
Sök ut för dem ett förtroget namn:
det kan blott vara en moders famn!

Det kan blott vara den kära handen,
som först oss ledde i främlingslanden,
den trogna handen, som aldrig vikit
ifrån vår sida, när allt oss svikit,
och stått med böners och tårars makt
vid lifvets portar som änglavakt.

Att se den famnen oss sträckt till möte,
som bar oss förr vid sitt modersköte,
att se den kärlek, som allt förlåter
och allt försonar, oss söka åter,
det är en vårluft i årens höst,
det smälter is i ett mänskobröst.

Att se det första föreningsbandet
för lifvet, världen och fosterlandet,
se hjärtats, tankens och sedens höga
uppfostrarinna med tår i öga
oss kärligt räcka förenad hand,
det är att famnas af folk och land!

Det måste böja den mest förmätne,
det måste höja den längst förgätne;
en lön som denna, hur varmt den menas,
kan endast skänkas, men ej förtjenas;
det är Guds eviga kärlek blott,
som mäter mänskor med detta mått.

Ack, detta lif, så förströdt, förfeladt,
är blott ett styckverk af hvad vi velat!
I sköra lerkärl vi bära gåfvan,
och allt, som duger, är skänkt från ofvan.
Guds kraft allena i oss består,
och hans är guldet, men slaggen vår.

Och vi gå bort, men den kära handen,
som engång ledt oss i främlingslanden,
den trogna handen, som för oss strider,
skall aldrig tröttna i tiders tider
att fostra framtid åt Finland än —
jag kysser och jag välsignar den!

Jenny Lind.

Vid Konstnärsgillets årsfest den 5 Februari.

Jag såg dig så varm
i ungdomens vår
med ros vid din barm
och myrt i ditt hår.
Då sjöng du så skönt,
som ingen ännu,
och ingen som du
var segerkrönt.

Du kom ju så rik
från fattig stig;
en värld af musik
låg gömd i dig.
Behag och natur
din skala stämt,
och konsten ej skrämt
ditt hjärta därur.

Så sjöng ingen ann
med skolad metod,
så enkel och sann,
så öm och god.

Din visa hon flög
som fågel i skog,
hon gret och hon log
med låg och hög.

Och lyssnande såg
Europa dig mot;
du sjöng, och det låg
på knä för din fot.
Atlanten dig bar
till jublande väst;
dess kungliga gäst,
dess svan du var.

Där flög ej ett namn
med världens vind
så buret i famn,
som Jenny Lind.
Där fanns icke ett,
så gifvet till pris
åt dåre och vis
i ryktets trumpet.

O fladdrande skum!
Så stor, så berömd,
och vissna så stum
och sluta så glömd!
Var detta ej fall?
Spör dem som ha lagt
i ära och makt
sin storhet all!

Din kungliga hand
fritt kastade af
den boja som band
applådernas slaf.
Du steg från din tron
till make och hem
att sjunga för dem
din ljufvaste ton.

De korades väg
på jorden är så;
med stapplande steg
till målet de gå.
De vada i grus,
de luttras i glöd,
de finna sitt stöd
och slockna i ljus.

Nu är ju ditt lif,
när bort du har gått,
i täflarnes kif
en saga blott.
Det vållar dem sorg,
att förr dock *en*
stått bländande ren
på marknadstorg.

Din stjärna gått ner;
nu hvilar du gömd,
men älskad långt mer,
än fordom berömd.

Sof, lyckliga, sof,
och vakna en gång
att blanda din sång
med änglarnas lof!

Finska operan.

Till Kaarlo och Emilie Bergbom.

Soirée för teaterns pensionskassa den 10 Mars.

Är det lofligt, är det nöje
att i stundens lätta löje
kalla det förgångna fram?
Är dess bild för allvarsam?
Skrämmer han sekundens skämt?
Lekes ej i dag teater?
Ha ej dramens hjältedater
möte här med farsen stämt?

En fanfar! Förlåt min fröken!
Valsen fladdrar bort som röken,
och dess veka tonfall dör
i en stolt, en mäktig kör.
Mozarts genius spiran för,
och den lyssnande publiken,
nyss så rädd att bli besviken
i det nya språkets riken,
undrande dess välljud hör.
Hvad? På scenen aldrig sjunget,
rör sig detta språk ej tvunget?
Det är mjukt, melodiskt, rikt,
det är som åt sången vigdt!

Lyss! Ur körens täta skara
stiga sköna, silfverklara,
stjärnskott af så underbara
stämmor fram, att knappt man kan
det i eget land förklara.
Hvem är hon? Och hvem är han?
Sorlet går från man till man.
Och applåders åskor svara,
tjusta att dess vittnen vara:
det är *finska operan!*

Tio år... och hvar är sången?
Dess gullvifva fallit af.
Finska operan är gången,
kantele i berget fången —
och nu dansas på dess graf.
Halft förgäten Emmy Strömmer
om sin ungdoms segrar drömmer;
fjärran Alma Fohström plockar
lagrar i de ljusa lockar,
medan Ida Basilier
än Rosinas löjen ler,
än sin drill, som allt förtrollar,
bäddar i de mjuka fållar
af den norska vaggan ner.

Sångarne — de gått oss från:
Elis Dunckers baryton,
ädelborna musers lån;
Hannes Hahl med tordönsstämman
och Don Juan, hjärteklämman,
Bruno Holm. — Ned med ridån! —

Alla borta, stumma, brutna,
sjunkna ned i det förflutna!
Allt som då var glans och glöd,
allt som minnets genier kransa,
efter tio år oss bjöd
glömska, landsflykt, tystnad, död...
Säg, behöfs det mod att dansa
för en framtids lefvebröd?

Mod! En kärna återstår.
Sången tystnat, ordet talar,
dikten lefver, hjärtat slår.
Än i minnesrika dalar
växla löjen om med tår.
Än det ädla, än det sköna,
valda ut i tidens flärd,
kalla hit en lysten värld
att det bästa blott belöna.
Än förädlas språkets klang,
än kan eget folk besjunga
eget lif med egen tunga,
än dess sista sträng ej sprang.

Döms ett lifsfrö att försmäkta,
när dess blommor spira, väckta,
när de två, som, oförskräckta,
aldrig af en motgång bräckta,
sett sin planta gro och knoppas,
lefva att dess mognad hoppas
och ett folk i sluten ring
som garant står däromkring?
Nej...

Min fröken, ni förlåter!
Nu kan valsen börja åter.
Sången, suckar ni, är död...
Lugna er, har ingen nöd!
Det är blott en elak saga;
våren tages ej af daga,
när en frost dess fägring stör.
Kan *det* dö, som aldrig dör?

Gudarnes amen.

Minne af skandinaviska studentmötet i Upsala 1843.

Till Carl Ploug.

Jag minns den sången »Et yndigt land»;
han sjöng i grönskande lindar,
han tände glöd, och han lödde band;
han drog i härnad till Fyris strand
med Sundets vårliga vindar.

Vid Odins hög var allshärjarting
från alla Skandiens länder.
Där knöt studenternes unga ring,
med gamle gudar på vakt omkring,
sin mur af kedjade händer.

Och en grep ordet ur högens natt,
en kämpe, vuxen ur jorden,
en Vala-spådom, en Mimers-skatt,
ett ursprungsord, som gick ut för att
nyföda pansrade norden.

»Om vi, tre grenar af samma rot,
om vi blott hålla tillhopa,
hvem står vår enade kraft emot?
Hvem vågar mana oss ut med hot?
Vi, vi, vi trotsa Europa!

Ty vår är norden; vår hand är fri;
upp, knytom mäktiga bandet!
Den dag, som kifvas, skall gå förbi;
om tjugu år är det, bröder, vi,
som äro herrar i landet.»

Carl Ploug! Carl Ploug! Ett omätligt larm
af jubel dånade vida.
Så hård fanns ej och så kall en barm,
som där ej klappade stolt och varm:
tillsamman ville de strida.

För lust och nöd svuro de sin ed
att stå som muren och dammen:
om tjugu år ville de gå med
som vapenbröder i enadt led...
Då sade gudarne: amen.

Och tjugu år runno bort i sand...
Det starka bandet var rifvet;
ett dödstrött, blödande, styckadt land
stod öfvergifvet vid Bältens strand
och stred allena för lifvet.

Hvad blef af eden vid Odins graf
och hvad af gudarnes amen?

Förgångna, sjunkna som våg i haf,
som vårens blomster de fallit af:
sprängd, sprängd var muren och dammen.

Men han, som talade, han, som fann
en morgontanke ur grafven,
på spillrorna af en dröm stod han,
en forntids kämpe, en nutids man,
den förste grå skandinaven.

O framtidssaga! O ungdomsed!
Grönt skott ur åldriga stammen!
En gång, en gång skall han dock gå med,
den fria nord, i förenadt led,
ty höge gudar sagt amen!

Mars.

Sextionde födelsedagen.

Till L. B. den 7 April.

I.

Det är ej åren, som oss öfverlista.
Tid! Hvad är tid? En droppe evighet.
Det är af inre nötning som vi brista,
det är vi själfva som oss själfva mista.

Hvad är en vår, om ej naturen knoppas?
Hvad är en höst, om ej vårt bröst är kallt?
Att vara ung, det är att hoppas allt;
att vara gammal, är att mer ej hoppas.

II.

De, som här nere efter målet famla
och ej till nya världar byggt en bro,
när alla vårens gröna luftslott ramla,
beklaga dem, min vän! *De* äro gamla.

Vi lyckliga, som efter dagens tunga
en droppe morgondagg bevarat än
och vänta, när vi nalkas skymningen,
ett nytt, odödligt ljus — *vi* äro unga.

III.

Maktlösa, år och öden oss bekriga;
oss träffar tidens pil i skalet blott.
Vi gå mot hösten oförvissneliga;
ju mer vi böjas, desto mer vi stiga.

Men Herre, som för oss lät ljuset tändas,
gif oss, att hvarje våg af år och tid
må skölja bort det stoft oss låder vid,
att vi må renas, helgas och fulländas!

De gamlas kadrill på de ungas bröllop.

HAN. Min fru, er hand för en kadrill!
Förlåt; det är visst länge sedan ...
HON. Å ja, med nöje, om ni vill.
Det var den sextonde April,
i lifvets ny. Nu ha vi nedan.

HAN. Den sextonde? ... Ah, jag förstår.
Hur snabb oss tidens bölja jagar!
Vi mötas efter tretti år
med våra första gråa hår,
och ni, Marie, ni räknar dagar!

HON. Man glömmer tårar och förtret,
man glömmer löjen, tankar, tycken;
men hjärtats första hemlighet,
dess första dröm, som ingen vet,
den glömmes ej, fast sprängd i stycken.

HAN. Ni fyllde sjutton år. Jag såg
er, och blott er, på glada balen.

Er fot var vind, er barm var våg;
er skira hvita klädning låg
lätt som en dimma öfver dalen.

HON. Med söndertrasad fåll, ack jo!
Det fanns ju sporrar i salongen.
Med raknad lock och kippad sko,
varm, yr af glädje, blind af tro,
flög jag att andas på balkongen.

HAN. Jag följde er. En kväll så ljum,
så tjusande i ljus och skugga,
så ensligt tyst, så drömlikt skum,
så rik på känslor, fast så stum,
som vårens första dofter dugga.

HON. I lugna vikens dunkla sköt
en stjärna spillt sin rena flamma.
Hon kysste spegeln, log och slöt
sitt silfveröga, när hon flöt
i aftonmolnet med detsamma.

HAN. Osedd, oanad, oåtspord,
såg jag bakom er stjärnan stiga
och hviskade ett enda ord,
det ljufvaste på denna jord...
HON. Nog, nog, min herre!
HAN. Jag skall tiga.

Det var ju blott en kort minut
af långa år i strid och vaka;

men intet, intet plånar ut,
från denna stund till lifvets slut,
den blick ni sände mig tillbaka.

HON. Ni skämtar. Var ni icke fri?
En flamma här och där den andra.
Ni gjorde snart »ett godt parti» . . .
HAN. Min fru, det gjorde också ni!
Är det väl ni som bör mig klandra?

HON. Ni lekte eld. Ni skördat brand.
HAN. De unga slösa kungariken.
HON. Ni sökte lust, men skydde band.
En kvinna säljer ej sin hand,
om hon förut ej känt sig sviken.

HAN. Hvad? . . . Om den sextonde April
jag vid mitt enda ord ej stannat,
så hade ni . . . *ni* hört mig till?
HON. Allt är dock bäst som Gud det vill;
det vore synd att tänka annat.

HAN. Ett ord för litet! . . . Dåre jag!
Hur sällsamt falla lifvets lotter!
HON. Nej, klandra ej en högre lag!
Då vore ej min son i dag
en lycklig brudgum åt er dotter.

HAN. Må sällare bli deras band!

HON. Och ingens hjärta sönderslitet!
Kadrillen börjar. Här min hand.
Ett ord för mycket är ibland
för lifvets lugn ett ord för litet.

September.

Uno Cygnæus.

Till folkskolebarn den 12 Oktober.

Nu gulnar hösten; löfven falla af;
nu ligga alla vackra fjärlar döda;
nu hviner stormen öfver land och haf.
Snart kommer frosten för att allt föröda,
och vinterdrifvan bäddar sommarns graf.

Men se, dess mer så äro vi nu glada,
som åkermannen, när han fyllt sin lada,
ty Gud, som lefver, när allt jordiskt dör,
har gifvit oss ett hopp att lefva för.
Det finns ej höst, som icke väntar våren;
det finns ej vinter utan grönt i spåren;
det finns ej natt, som ej sin morgon når;
det finns ej död, som ej till lif uppstår.
Det goda *kan* ej dö, det är Guds gåfva,
det måste lefva att sin Herre lofva;
det kan blott undanskymmas till en tid,
förvandlas, luttras under världens strid,
men evigt kan det ej i mörker sofva;
det skall uppvakna, segra och få frid.

* * *

Du glada barn i lifvets morgontimma,
du, som ej vet ännu hvad sorgen är,
låt icke skrämma dig i dag, när här
du får ett ord om döder man förnimma!
Det är ett kärt, ett vänligt minnesord
om en som älskat dig, en som arbetat
och lefvat för din lycka, främst i nord,
och det, mitt barn, har du kanske ej vetat.

Det var så, ser du, före våra dagar,
att far och mor de hade ju Guds ord;
det är den bästa lärdom på vår jord,
och den, som har det, vet hvad Gud behagar.
Men allt är ej så enkelt nu som förr;
man måste veta mera nu om världen,
man måste öppna fönster nu och dörr,
man måste känna hur man ställer färden
och ställa så, att man är rustad rätt
med skicklighet och kunskaper och vett
att blifva lycklig själf och tjena andra
i sann gudaktighet, som man skall vandra.
Och far och mor, som ingen lärdom fått,
de glädjas hjärteligt, att barnen kära
få nu i skolan mycket nyttigt lära,
som far och mor ej själfva ha förstått.
För det så skola barnen tacka Gud;
de skola minnas Herrans fjärde bud
och inte därför tro sig bättre vara,
än far och mor, som nog en gång fått svara
på värre läxor i sin lefnads stund.
Ty kunskap, som förhäfver sig, är ond,
men kunskap, som sin Gud och nästa tjenar,
är som en gyllne frukt på silfvergrenar.

* * *

För tretti år sen kom här nu en man,
som rest i månget land. -- Då sade han:
Hur står vårt Finland efter andra länder?
Ha vi ej godt förstånd och starka händer?
Hur står vår lada ofta tom,
vårt sinne rådlöst, när sig lyckan vänder?
Se, våra barn, det är vår rikedom;
gif undervisning åt dem alla, alla;
låt folkets skola barnen till sig kalla
från landets byar som från stadens hem,
och se, vårt land skall blifva rikt med dem!

Hans ord blef hördt af folket och vid tronen,
han gick som vårens plöjare att så...
Så fattigt var ej detta land ändå,
att ej för sina barn, de kära små,
det hade kvar den nödiga millionen.
Och se hur Gud välsignat såningen!
Det är ett under, det är som förtrolladt;
nu är det stora landet öfversålladt
med mer än åttahundra skolor, men
man vill ha mer, det är för litet än.
Och hvarje dag gå där tvåhundratusen
små gossar, flickor muntert nu åstad
på vägarna till skolan — mången frusen
och våt om fötterna, men rask och glad,
tilldess Lucia tänder gran med ljusen.

* * *

Säg, är den man, som Gud begåfvat så
att öppna Finlands fönster ut mot världen,
är han förtjent i dag af minnesgärden?
Skall icke han en tack af barnen få?

Han tände ej Lucias ljus allena,
han har haft trogne medarbetare,
och de, som han, vår glada tack förtjena;
men upp till honom alla blicka de,
och nu sin röst med barnens de förena.
Vid sista nyår bäddades hans graf.
Där voro blommor! Vinterns hvita drifva
var sommargrön af allt hvad kärlek gaf,
och mycket mera ville mången gifva.
Det var som hade landet andats ut
så varmt sin tack i afskedets minut,
att själfva drifvan smälte bort i tårar
för framtidsfläktarna af nya vårar.

Vet du, mitt barn, hvem denne mannen var,
som älskat dig, som lefvat för din lycka
och hvilkens arf skall ingen från dig rycka?
Så minns och göm hans namn för framtidsdar,
när du förstår det bättre! Säg det sedan
åt dina barn, att detta namn må gå
från tid till tid, i lifvets ny och nedan,
högt äradt, ja, men älskadt mer ändå!
Uno Cygnæus knöt det fasta bandet
af folkets skola som en framtidsbro
till ljus och bärgning, att i hvarje bo
må Finlands barn i Jesu Kristi tro
lofsjunga Gud och tjena fosterlandet.

År 1889.

Kvinnans rätt.

Tillägg till en lika benämnd engelsk dikt från 1872.

»Och ställ till Gud din rätt!» — Ja, i sitt rike
har Gud dig ställt som mannens vederlike,
hans hjälp, till hvilken han sig hålla må.
Välan, så upprätt vid hans sida stå!

Din rätt att älska, tjena och försaka,
att bedja, trösta, vårda, sömnlös vaka?...
Hvad värde har ett offer då, som ditt,
om detta offer icke bjudes *fritt?*

Hur skall till evigt ljus du leda mången,
om själf du går i blinda mörkret fången?
Hur skall du vårda tankens späda brodd,
om, tanklös själf, du talar oförstådd?

Hur skall det höga kall dig varda gifvet
att leda barnets första steg i lifvet,
om detta lif, så ändlöst rikt och stort,
för dig begränsas af din hyddas port?

Hur skall du lefva för dem dig tillhöra
och ej förstå den värld, där de sig röra?
Och vill du dö för dem, som blomman dör
i höstens frö och vet ej själf hvarför?

Men är du svag — hvem känner ej de orden? —
så minns, att i det svagaste på jorden
är kraften ofvanefter stark som stål,
när detta svaga väsen vet sitt mål!

Ur lätta moln den starka blixten ljungar.
Har du sett svalan skydda sina ungar?
Hvem är så mild som vårens andedräkt?
Och se hur allt förvandlas för hans fläkt!

Du är en makt; det ordet kan ej jäfvas;
men makt skall odlas för att ej förkväfvas.
Den källa, som bevattnar fält och land,
skall ej försina i den torra sand.

Din rätt, o Kvinna? Hvarför gå till rätta?
Kom, huld som förr, att våra sorger lätta,
men träd med klarnad blick i lifvet in,
och då är halfva mänskligheten din!

Januari.

Vårföreningen.

20 Mars.

Vi ha sjungit förr, vi ha sjungit förr
i de lyckliga glada år,
när i hjärtats dörr, när i hjärtats dörr
sken en strimma af sol och vår.
Och vi sjunga än, och vi sjunga än,
när så mycket är ren förbytt,
och de gå igen, och de gå igen,
alla toner som länge flytt!

Ty vår glada sång, ty vår glada sång
är en visa om hopp och tro,
och hon skall en gång, och hon skall en gång
vara Sylvias fågelbo.
Det är vår däri, det är vår däri,
det är solsken i morgonsky,
och hon går förbi, och hon går förbi,
men hon kommer beständigt ny.

När vi sjungit ut, när vi sjungit ut,
är i visan ännu vår röst.
I hvar lifsminut, i hvar lifsminut
dallrar hon i de ungas bröst.

Och hvar våg i sjö, och hvar våg i sjö
sjunger om hennes melodi;
hon kan aldrig dö, hon kan aldrig dö,
hon är våren och hon är vi.

De två vid älfven.

Två strida forsar, mellan dem
en lugn, en tankfull flod,
de sjöngo för mitt barndomshem
den sång jag bäst förstod.

Där lyssnade vid älfvens strand
två hjärtan på dess ton:
han lefde för sitt fosterland,
för honom lefde hon.

De voro unga. Lifvets höjd
låg solbelyst och klar.
De ville se i andras fröjd
sin lyckas återsvar.

De ville gärda strandens lid
med fager rosengård.
Här skulle sorgen finna frid
och lidandet en vård.

Här skulle Finland sjunga — här
dess framtid gry en gång
i kraft, som själf sitt öde bär,
ur forntids glömda sång.

Här skulle trifvas allt hvad skönt
och ädelt lifvet vet
i arbete, med frukter krönt
för folk och mänsklighet...

Det skulle! Åtta korta år
blef arbetsdagens ro
att pröfva hvad en man förmår,
stödd på en kvinnas tro.

Då bröts hans kraft. Då satt hon kvar
i tioårig vakt,
öm, trofäst, tålig, tankeklar,
i kamp mot dödens makt.

Och sedan änka, ensam, gömd,
men i sin kärlek stor,
var hon, af ingen fattig glömd,
två faderlösas mor.

Han föll i läkarns ädla strid,
hon, när hon modig bjöd
i pestförgiftad hungertid
de döende sitt bröd.

Nu sjunger forsens strida ström
sin saga om de två:
ett ofullbordadt verk, en dröm,
en graf med solsken på!

Och dock — var ej ett lif, så rikt
på kärlek, hand i hand,
ett lif, åt mänskligheten vigdt
och offradt för sitt land?

Förvissnad är hans rosengård,
där sorgen sökte hamn,
och lidandet har glömt hans vård,
men Finland minns hans namn.

Och hennes namn, som ingen sagt,
sin eftervärld det fick
i hvarje makas trogna vakt,
i hvarje moders blick.

Kvarnen och smedjan.

Där stod vid den brusande bäcken
den kära, den flitiga kvarnen,
en bostad för trollen och Necken,
ett tjusande féslott för barnen.

Där malade stenen sin gruta,
där hörde vi kuggarna knarra,
de dolda kaskaderna tjuta
och golfvet och väggarna darra.

Osynliga, väldiga jättar
omhvälfde de mäktiga hjulen;
små trolska och mjöliga vettar
framtittade, gömda i skjulen.

Där var vår beundran om dagen,
vår tysta förfäran om kvällen;
där hörde vi dånande slagen
från smedjan och städet vid hällen.

Långt syntes en irrande gnista
än blänka i speglande vatten,
än spårlös i rymderna brista,
som slocknande öga i natten.

Han stod vid sitt flammande Etna,
den sotige smeden med tången;
där sågo vi skuggorna tätna
kring elden, i ässjorna fången.

Och mellan det svarta och ljusa
red sagan på gnistrande fåle
att ömsom oss skrämma och tjusa
och gråta och grina och småle.

Speglande vatten.

Tyst glider i lugna kvällen
en båt öfver spegelglas;
hans åra hon blygs att bräcka
den vackra trymån i kras.
Han kommer från vilda forsen
tillbaka till fridlyst bo;
den kämpande, trötta anden
har segrande funnit ro.

Den lummiga, höga stranden
med lutande björkar på,
han brytes i älfvens vatten
mot aftonhimmelens blå.
Han vikes i dubbla linier
för lekande ljusets lag:
en dyker i djupen under,
en höjes i öppen dag.

Två landskap kyssa hvarandra,
två himlar se ned på dem;
ett hem på den ena stranden
ser bort mot ett annat hem.

Det ena är kändt, förtroget,
det vinkar så kärt och godt;
det andra i okändt fjärran,
säg, är det en villa blott?

Nej, allt hvad den kända stranden
bär brutet, förvissnadt, torrt,
det ses i den andra helnadt,
det flyter förklaradt bort.
Där finns i naturens anlet
ej vank eller rynka snöd:
det är *den nya jorden,*
förlossad från synd och död.

Trosbekännelse.

Det enda verkliga är Gud.
Materien är af Anden.
Tid, rum, kraft, lif, form, färg och ljud
är mått för mänskohanden,
är skuggan blott af Hans gestalt,
som var, som är, som blifver allt.

Gud skapar världen än i dag.
All början är ett under.
Lif är af lif. Naturens lag
är bunden vid sekunder
och lyder viljelös en fri,
en evig andes harmoni.

Det enda goda, tingens rot,
är Gud. Allt däremellan,
allt ondt, som står Guds rike mot,
är flödet, skildt från källan,
är väsenlöst — ondt därför blott,
att det är ett förnekadt godt.

Den enda smärta, enda nöd
är att sin källa mista,

att törsta lif och dricka död,
att, helgjord, sönderbrista,
att, född odödlig, sina ut
i det förgängligas minut.

En fallen ande, tyngd af brist,
hvar skall han fäste finna,
om ej i dig, o Jesu Krist,
han allt kan öfvervinna,
om ej i din rättfärdighet
han vägen till sin källa vet?

Otro är hafsvåg. Tro är hamn.
Bekännelse är styrka.
Där två och tre i Jesu namn
församlas, är Guds kyrka.
Där Han, Guds Son, oss lifvet ger,
där dödar ingen bokstaf mer.

Hvad tvistar du om mått och färg
uppå den staf dig stöder?
Vill du med tron förflytta berg
och dömer dina bröder?
Läs om Guds bud! I Kristi tro
är kärleken dess a och o.

Och säger du: vår jord är blott
ett sandkorn bland myriader,
hvad är väl stort, hvad är väl smått
för alla väsens Fader?
För Honom är den minste störst,
den förste sist, den siste först.

Treenighet? Med kropp och själ
och ande, odelbara,
har Gud dig skapat en och hel
att hans beläte vara.
Så enkelt tredelt speglar sig
urbildens enhet ock i dig.

Och så, fastän oändligt högt
utöfver tankens sfärer,
är allt hvad mänskoanden sökt
i gudomens mystèrer,
så enkelt, som ett barn förstår,
så högt, som himlen icke når.

Gå till Guds ord! Sök källans ljus!
Vi villas bort i skenet.
Sök lifvet i en värld af grus,
sök ej blott fenomenet!
Sök först Guds rike! Sök det så,
som barnet till sitt hem vill gå!

Ljung.

Mången sträng är ljudlöst sprungen,
mycken snö föll hvit på heden,
sedan sist jag bundit ljungen.

Och ändå vill heden lefva,
och ändå vill aftonsolen
genom vintermolnet trefva.

Mycket regn i hafvet droppar,
mycket solsken värmer berget,
många blad få aldrig knoppar.

Låt mig bland de många glömda
leta några genomlefda,
några tänkta, några drömda;

dyningar af lifvets frågor,
ensamhetens lugn vid stranden
af de stormupprörda vågor;

spillror af det hela, enda,
här i vanmakt sönderbrutna,
som Guds rike skall fullända.

Tag dem, du, den fordom unga,
som en gång sett ljungen blomma
och hört vårens Sylvia sjunga!

Tag dem, nutids vår, som sträcker
famnen mot ett annat sekel,
där din sommarmorgon bräcker!

Tag dem, land! — Hvem räknar fjäten
af en vandrare på heden? —
Lef — och han må dö förgäten!

Augusti.

Noli me tangere.

Du, som älskande kom och förlåtande gick
med det eviga lifvets förklarade blick,
hvarför tystnar min sång,
som du vingat en gång,
vid ditt älskade minne så bäfvande stum?
Det osägliga flyr från hans fladdrande skum.

Du, du var ju i allt hvad jag lyckligast drömt,
jag har sett din gestalt i det bästa jag gömt,
och ännu ser jag dig,
o, så högt öfver mig,
utan suck, utan tår, utan ord, utan namn,
men så strålande ren i din Frälsares famn!

September.

År 1890.

Hälsning

till de den 30 Maj promoverade filosofie magistrarne
från 1840 års magistrar.

1840.

Vi stodo unga, i täta leder,
omkring parnassen och dess kateder,
vi svuro eden vid tro och heder
att ärligt lösa vår lagerkrans.
Det långa lifvet, det sommargröna,
det solbelysta, det stormigt sköna,
låg löftesrikt att vårt hopp belöna
framför vårt öga i morgonglans.

Den hvita kyrkan, sin klippas krona,
som inga synder behöft försona
och aldrig förr hört en psalm förtona,
såg ned på oss i sin blomsterskrud,
och vi, vi voro vid ljusets fester
dess första törstande altargäster;
dess halleluja med hög orkester
sjöng första gången sitt lof till Gud.[1]

[1] 1840 års jubelfest och promotioner firades i den då nya, ännu ej inredda och invigda Nikolaikyrkan i Helsingfors.

Kring oss stod seklet i middagsstunden;
dess hjärta slog, men dess hand var bunden;
där brann en eld i den djupa grunden,
han tände glöd i vår unga barm.
Natt skulle vika och dagen randas;
i öknar ville vi ej försandas,
fri luft begärde vi för att andas,
bragd skulle pröfva vår starka arm.

Kring oss stod Finland, beredt till skördar:
allt hvad dess minne nu återbördar,
dess hjärta älskar, dess tanke vördar,
var samladt här för två seklers arf.
Dess skönsta dotter oss lagern räckte,
dess älsklingsskald från ett äldre släkte
bar jubelkransen och återväckte
till lif Gustavernes tidehvarf[1]...

1890.

Våg jagar våg i tidens snabba ström.
Hvar afton ser tillbaka på sin morgon,
hvar morgon glömt den kväll som gått förut.
Hvad minns den dag som är om dag som var?
Framåt! Framåt! I dag är lifvets nu.
Det trötta seklet knakar i sin fogning;
det hamrat järn, det blödt och drömt för mycket,
det nyktrar till, det börjar gråna gammalt.
Men ett är ungt ännu: de tjugu årens
ändlösa horisont och segervissa
förtröstan att en dag eröfra världen.

[1] Biskop Frans Mikael Franzén. Hans dotterdotter, fröken Rosina von Haartman, var kransbinderska.

På vågen dröjer halfförbleknadt kvar
ett aftonskimmer af den dag som var.
Ett fåtal grå, af åren tyngda hjässor
är allt som återstår af ynglingsskaran
från seklets middag i dess aftonväkt.
Ett annat släkte ungdom, söners söner
af det förgångna, fyller nu parnassen
med samma hopp och samma glada mod.
Vi, män af det förflutna, hälsa eder,
män af det kommande, från edra fäder
och sända genom eder samma hälsning
till edra söners söner i de tider,
som randas efter nya femti år.

Vi äro eder rot. I åren blomman
af våra dagars frön, fritt vuxen ut
i ny tids luft, på samma gång sig själf
och vår tids ättling. Edert släkte dömer
vårt verk. Ett annat dömer edert.
Men son skall varda mer än fader var.
Tid stannar aldrig. Ve det folk, den man,
som ej går framåt; han skall gå tillbaka.
Bevisen genom handling, ej med löften
och drömda lagrar, att det fäders arf
I togen mot skall gå till edra söner
förädladt, riktadt, mera starkt och skönt!

Vårt verk är bristfullt, som allt mänskoverk:
fullborden det! Vi togo mot i arf
odlingens början, mycken ödemark,
ett stumt, ett tvekande, ett modlöst folk,
böjdt under nyss upplefda ödens tyngd:
vi lämna eder, med Guds makt, ej vår,

ett odladt land och ett upprättadt folk.
Vi togo mot en dyrbar skatt af ljus
på höjderna, men natt i dunkla dalar:
vi lämna eder skolans sal åt alla.
Vi togo moders, makas, systers kärlek mot:
vi lämna eder, lika kärleksfull,
den tänkande, den vakna kvinnan åter.
Vi togo mot den första Kalevala:
vi lämna eder en ny tankevärld
i dräkten af ett nytt, jungfruligt språk.
Vi tjusades af andra länders konstverk,
och se, vi lämna eder inhemsk konst.
Vi togo mot idyller, fagra, blyga,
af sångaren i Borgå, och vi lämna
åt eder, med hans bildstod, Fänrik Stål.
Vi togo mot en älskad fosterbygd:
vi lämna eder, klart förstådt, Vårt Land —
helt, icke klufvet! Klyftan måste komma,
när häfdens portar vändas gnisslande
på rostadt järn. *Vi* kände henne ej.

Allt detta ej *af* oss, men dock *med* oss.
Välan, vårt sekels arfvingar, fulländen
hvad vi begynt! Gån längre än vi gått!
Förmån långt mer än det som vi förmått!
Rum finnes öfvernog för stål i viljan.
Vi seglat med vår tid för morgonbris:
I läggen ut från land i disig luft,
och barometern sjunker. Ref i seglen!
Utkik i fören! Alle man på däck!
Rätt framför makt, men framför rätten pligt,
och mer än pligt, den kärlek, som försakar,
den starka tro, som öfvervinner världen,

den, som har mod att dö och mod att lefva,
när intet synes värdt att lefva för!
Än klarna moln, som fruktan fegt förstorar.
Förlorad är blott den sig själf förlorar.
Det folk, som bar hvad detta folket bar,
står oförstörbart på vår aska kvar.

1940.

Ö, som vid tidens horisont dig höjer
med obekanta, töckenhöljda stränder,
där drömmen söker land och hoppet dröjer;

namnlösa, obebodda ö i hafvet,
som skall en gång i lifvets fullhet vimla,
när mycket, som nu lefver, är begrafvet;

tag mot en droppe af det blod, som flödar
i nutids ådror; bärga på din klippa
en rest af ungdom, ryckt från år och dödar!

Låt dem vi nu bekransa varda unnadt
bevittna för sin eftervärld det bästa,
som de och deras tid ha tänkt och kunnat!

Strand, gif dem hamn i hafvets villa vågor!
Tid, stänk ditt guld i deras ungdoms lager!
Lif, gif dem svar på dina dunkla frågor!

Och sist, när intet svar står mer att finna,
o lifvets Herre, låt dem i din sanning
den oförvissneliga kronan vinna!

I aftonlugn.

Kom granne; skörden bärgas in,
din ria röker tätt vid min,
och kvällens sol förgyller
din stuga där, min stuga här.
Tänd pipan! Dagen slutad är,
och mor sin gryta fyller.

Där bygga pojkarna sin kvarn. —
Hvad skall det bli af dessa barn,
om deras fäder kifva?
Hvad skall det bli af detta land,
om språk mot språk och hand mot hand
hvarandra sönderrifva?

Säg ej: vi äro sju mot en!
Den räkningen, som tycks så ren,
skall mycket dig förundra,
när här en tredje kommer snart
och räknar lika uppenbart:
I ären två mot hundra!

Väg icke massor! Massans mått
är styrkans råa öfverskott,
där makt vill rätt sig kalla.
Väg broderpligt och mänskorätt,
väg hjärtelag och tänkesätt,
att rätt blir makt för alla.

Vi kommo två med östanbris
och västanstorm till snö och is,
att slåss om vilda skogen.
Den ene kom med kors och svärd,
den andre byggde fredens härd
och tog sitt land med plogen.

Vår håg var skild, liksom vår väg.
Jag vann, du vek, men steg för steg
i sekellånga strider,
tills efter hårda kämpatag
vi slöto fosterbrödralag,
och det för alla tider.

Då stredo vi i samma led;
där jag var med, där var du med,
när kriget tände flamman.
Med samma lag och samma lott
i sorg och fröjd, i ondt och godt
vi vuxo fast tillsamman.

Hur ha vi icke blandat blod,
vi två, på fält, där slaget stod,
och blod i barnets åder!

Där du har stått, där har jag stått,
den dig förrådt, har mig förrådt;
hvem sviker? hvem förråder?

Ej du, ej jag. Om jag har lärt,
att hålla gamla Sverige kärt,
som tappra fäders minne,
om det än på min tunga bor,
är Finland dock min vigda mor,
och hennes son är finne.

Och älskar du din sköna sång
från fäders tid, när du en gång
var främling i Europa,
så är du nu med sed och lag
Europas äkta son, som jag:
vi höra ju tillhopa.

Hvi tvista då om språkens ljud?
Säg, hvarför gaf oss Herren Gud,
att samma hjärta tjena,
två ögons ljus, två armars stål,
om ej för att till samma mål
en dubbel kraft förena?

Ve den oss båda skiljer åt
med fagra ord och ormalåt!
Han splittrar, han försvagar,
han lämnar oss med klufven håg
till hjälplöst rof för tidens våg
i våra pröfningsdagar.

Nu sjunker solen. Vän, godnatt!
Ett trofast handslag, fritt och gladt,
förrän vi återvända!
Ej skiljer man så lätt oss två:
ett enda är vårt folk ändå
och allt vårt land ett enda.

14 September.

År 1891.

Ett finskt ordspråk.

Ei ole aina Antin tuuli,
Pietarin peräntakainen;
vielä on tuuli Tuomahanki.
Suomen Kansan Sananlaskuja s. 58.

Här blåser icke Anttis vind
beständigt genom gårdens grind;
nog har ju Thomas ock sin fläkt.
Vi skola bida oförskräckt
och blott se till, för hemfrids skull,
att icke grinden blåser kull.

Det lilla nu, hvars barngestalt
för våra blickar samlar allt
det lif som var, det lif som är
och som i sig en framtid bär,
hvad är det mer, än droppens dröm
i forsen af en ändlös ström?

Oss är ej mer beskärdt än det.
Här trampa våra trötta fjät,
här är för oss vår handlings mått

i verk och vilja, ondt och godt,
vår horisont, och bortom den
blott stjärnorna på himmelen.

Den dag som är skall snart förgå
med oss och allt hvad vi förmå;
i morgon är han blott i går.
Hvad kommer sen? Hvad återstår
af det som nu är kraft och lif,
begär och åtrå, makt och kif?

Dom öfver allt som sökt sitt pris
på ögonblickets hala is;
dom öfver allt som ansvarsfritt
har lefvat blott för sig och sitt;
dom öfver allt som icke vet,
att tiden diar evighet.

Tro ej på glömskan! Tro ej att
ett uppsåt höljs i evig natt,
att handling blir i skuggan gömd
och dom ej själf af andra dömd!
De vakna upp, de lefva kvar
att vittna hvem och hvad du var.

Stäng dörr och fönster! Gå, begraf
ditt verk uti ett milsdjupt haf:
det flyter upp med nästa våg.
Bränn dina vittnen; ingen såg!
Fåfängt! Ett ord, en hviskning blott
har stannat kvar och dig förrådt.

Hög eller låg, rik eller tom,
hemfalla vi åt häfdens dom.
I hvarje tanke, hvarje hand
bo lefvande vårt folk, vårt land.
I hvarje nu af tidens lopp
bo fäders arf och söners hopp.

Det finns dock ett som ej förgår:
rätt, stödd på sanning, *den* består.
Med den, med enig tillförsikt
på evig grund, i tro och pligt,
nog står den gamla gårdens grind
i Anttis som i Thomas' vind.

15 Februari.

Vägen.

Hände sig jag kom en gång
sent en natt från skämt och sång.
Mörkret var så svart, så svart;
ingen lykta lyste hvart.

Trefvande långs husens rad,
famlade jag blindt åstad,
då en skugga raskt och fritt
rörde sig på gatans midt.

— Hvem är du, som vägen ser,
när en annan ser ej mer?
— Wohllebe — var skuggans svar.
Blinde speleman det var.

— Nu, sad' han, är gatan fri,
nu kör ingen här förbi.
Ostörd går jag nu i frid;
natten kommer mig ej vid.

— Så godnatt, o vandringsman!...
Hvem var blind? Jag eller han?
Lycklige! På väglös stig
bar han vägen inom sig.

* * *

Sörj ej, blinda vän, din lott,
att du mist hvad andra fått!
Du har fått hvad mången mist,
du är rik i all din brist.

Mången går med öppen blick
vilse, där du säker gick;
mången ser och bär likväl
nattens mörker i sin själ.

Gå framåt i Kristi tro,
si, så har du väg och bro!
Gå, gå i din Herres frid!
Natten kommer dig ej vid.

Och är mörkret än så svart,
lyser ingen lykta hvart,
lyckliga! På dunkel stig
bär du världens ljus i dig.

28 Februari.

År 1893.

Vasa stads nya folkskolehus.

12 Oktober.

Vårt land har höst. Sydvästen sopar Qvarken
och kammar granens långa lugg på stranden.
Gråhårig himmel väntar hvitt på marken,
men björken strör guldpengar ut i sanden.

Så mycket pengar! Å, så mycket pengar!
Gå, räfsa, räfsa! Låt dig icke skrämma!
Hvar äro Bremerliniens unga drängar?
Nu ha vi fått Amerika här hemma.

Ja, räfsa du, som söker lifvets lycka
i röda guldet! När du räfsat skatten
i hög att torpets låga stuga smycka,
har du fått vissna löf i höstenatten.

Rikt är blott arbetet i Herrens fruktan.
Det bygger bo, det vinner land och löte,
förvandlar till välsignelse Guds tuktan
och sår sin Vasaråg i Finlands sköte.

Så vår, så vår, när höstens dagar mulna!
Så mod i klenmod, hopp i vinterkäla!
Så framtids skog, när du ser löfven gulna,
så då den skörd, som ingen frost kan stjäla!

Och så i unga hjärtans åkermylla!
Det finns ej teg så mjuk för plog och gröda,
ej mark som så ett fruktbart frö kan fylla,
ej fält som så kan löna odlarns möda.

Men sofra sädet! Tidens gångjärn knaka,
och framsteg kallas allt som vedervågas.
Ja, framåt vare lösen, ej tillbaka;
men uppåt eller nedåt, det må frågas.

Är Herren icke den som bygger huset,
arbeta fåfängt de som väggen timra;
se fönstren ej mot himmelen och ljuset,
hvad båta lamporna, hur klart de skimra?

Res, såningshus, din mur i morgonväkten
för nutids ljus på Österbottens slätter,
för fäders dygd i nya Vasasläkten
och framtids vår i Finlands vinternätter!

En Gud, ett land, ett folk, ett troget hjärta
i dessa ljusa salar sammanflyta.
Dem skall i tiden ingen tvedräkt svärta
och deras glada täflan kif ej bryta.

Och det skall vara som när majmoln regna
och tjugumila torra tegar törsta;
men Gud och fosterland, som dem omhägna,
skall vara skolans sista ord och första.

Lärarinnan.

I.

Att så en skörd, som hon ej själf får skära;
att sikta framtid och att sålla stunden;
att, trångt i dagens läseordning bunden,
okända mödrars pligter tacklös bära;

men själf allena, skild från hem och kära,
med känslor, gömda djupt i hjärtegrunden,
belysa sekler och förstå sekunden;
se där en lärarinnas lott och ära!

När hennes yrkesbroder, lärarn, stöder
sin trötta fot på samhällslifvets trappa
och mäter steg och väljer mål och mått;

då andas, lefver, strider och förblöder
ett kvinnohjärta, dömdt att ensligt klappa,
i inre världar ljudlöst, oförstådt.

II.

Mod, mänskotankens unga fostrarinna!
Din väg går icke mer i skumma dalar,
nu strömmar morgonluft i skolans salar,
och boken vaknar, stafvarna försvinna.

Ej oförstådt skall mer ditt lif förrinna;
till halfva mänskligheten fri du talar
det ord som lyser, värmer och hugsvalar.
Mod! Rodna icke mer att vara kvinna!

Möt med din klara tanke den som visar
till kök och spinnrock kvinnans väg tillbaka,
och le åt snobbens dumma öfvermod;

men smält med ödmjukhet förtalets isar,
gå glad, som förr, att älska och försaka;
var sann, var viljestark, var öm, var god!

III.

Du, du kan ej stå dold, ej bli förgäten,
som sår din säd på solbelysta tegen.
Ditt ord är frö, ditt föredöme vägen,
och hundra apor följa dig i fjäten.

O, att du kunde så för mänskligheten,
så fruktbar skörd, att, när de tröttnat, stegen,
du sått med andras lycka ock din egen
och sått för tiden, sått för evigheten!

Ditt mål är människan, din dom eleven,
din lön att i de forna skolbarns boning
med glädje se dig ej behöfvas mer.

Och mången grytan fått, men icke slefven;
och icke den som vattnat plantans groning,
men Gud allen är den som växten ger.

År 1894.

Hymn.

16 Maj.

Dag står klar vid himmelens rand.
Vakna, vakna mitt sköna land!
Herrens kraft omhägne dina murar.
Gånge dina vägar i rättfärdighet,
och din port till salighet!

Vår står upp ur mörker och is.
Vakna, hjärta, i lof och pris!
Herre, Herre, hugsvala allt som lider.
Bär oss i din kärlek, torka sorgens tår,
vakna själ till sol och vår!

Sanningen i går, i dag och i morgon.

Hälsning till de den 31 Maj promoverade filosofie magistrarne.

Strid för sanningen intill döden, så skall Herren Gud strida för dig!
Syr. 4: 28.

I.

Ord, ord för dagen, sköra, vackra skal
af tankens skum, jag söker icke eder!
Jag vill ej möja vårens gröna sal
med gula löf, vill ej, till dagens heder,
kredensa bräddfull smickrets festpokal.
Jag söker lif som lefvat, lif som lefver,
och lif som efter oss skall lefva kvar.
Jag letar, medan dag än lyser klar,
men seklets aftonskymning sammanväfver
en tid som kommer med en tid som var,
det oförgängliga, som ständigt kräfver
på tidens frågor evighetens svar.

* * *

Akademin i Åbo. Lågt och skumt
ett auditorium, som kallas *majus*.

I taket krona af små glaskristaller
för högtider och vaxljus. Däremellan
hemstöpta talgljus dela Phœbi tjenst
med sparsam dag från djupa fönsternischer.
En nött kateder. Fordom målade,
men slitna bänkar. Gentemot katedern
en marmorbröstbild mot en naken vägg:
Gustavus tertius, amicus Musis.
För öfrigt bo, sen hundra år, i salen
osynlige penater — kyrkans fäder,
Mårten Lutherus, Filip Melanchthon,
i sämja med den klassiska Olympen,
med Carl Linné, med filosofen Wolff;
men Kant är än en kättersk pojke blott,
och alla goda makter stänge porten
för ärkekättarne Voltaire, Rousseau!
Procul a Musis, alle I, som skriken
i tidens öron frihet, jämlikhet,
förnuft, kritik, upplysning, mänskorätt! . . .

Sju rings i tornet. Morgonbön i kyrkan.
Så akademisk kvart. Nu fylles salen.
Paul Juustens *Chronicon episcoporum,*
försedd med sjumils noter, ventileras.
I pudrade peruker träda in
de Musers fäder med Apollosöner
i skräddarens hemväfda vadmalsrock.
Bland auditores synas biskop Haartman,
plantagedirektören Petter Gadd,
Andreas Planman, Jakob Gadolin,
Calonius, Johan Bilmark, Henrik Lindqvist
med ynglingarne Tengström, Bonsdorff, Pipping,
en pilt, Choræus, och hans vän Franzén.

Nu stiger i katedern præses, auctor,
en trygg, bredaxlad, framåtlutad lärd,
hvars halsduk ingen makas hand har knutit,
och dock en månggift man, som svurit tro
åt romarspråket, encyklopedin,
finsk runosång, bibliotek och press,
men sist förmälts med Klio och så blifvit
den finska häfdens ärorike fader.

Så börjar striden. Skarpa opponenter
och hetsiga protester, lugna svar.
Det gäller intet spörsmål för i dag,
ett symbolum, en ekonomisk tes,
det gäller nordens tusenåra anor
och Olof Rudbecks stolta jätteverk.
I hundra år har nu Europa hisnat
af undran öfver hans *Atlantica,*
hans ärekrönta Skandinavien,
vagina gentium, Platos Atlantis,
och Finland, hemmet för odödligt ljus,
Apollos och Dianas födselort,
de elyseiska fältens sälla bygd,
där de rättfärdige på jorden bo,
och där, i Rudbecks spår, man käckt bevisat,
att Israels förkomna tio stammar
sin fristad funnit sist i nordens snö.

O höjd af ära! Men o djup af skam!
allt detta vill en riksförrädare
ur häfden rensa bort, vill degradera
Fornjoters land till skyters barbari!
Röd, hes af vrede, sänder opponenten
förstulna blickar till studenterne.

Har ingen mod att ryta ett *pereat?*
Hvad? Ingen? Ingen! O affällingar!
Kritikens galna hund har bitit dem.
De tiga, skratta ... medan prokansler
och patres skaka yfviga peruker...

Omutlig, obeveklig, fortfar auctor
på klingande latin att sönderbryta,
bit efter bit, ett sekels lärda luftslott.
Dess glans blir skum, dess murar spindelväfvar,
dess undransvärda, konstrikt byggda grund
rotlösa drömmar, missförstådda ord.
Allt faller för barthuggande bevis.
Stumt, andlöst lyssnar auditorium.
Jam ruit, ruit Troja! Fuimus!
Motståndarns första raseri förvandlas
till häpen tvekan. Allt, allt, allt ruiner!
En forntid finns ej mer! Hvad återstår?

Då börja i de täta dimmorna
af det förgångna, där palatset stått,
konturerna af kojor skymta fram.
De klarna, växa. Röken stiger upp
ur sotadt pörte. Sällsamt ljufva sånger
förnimmas, blandade med vapenbrak
och dofva, mäktiga besvärjelser.
Skugglika gudar röra sig i töcknen.
En hjälte reser sig. Han skapar världen,
befriar solen, återföder lifvet
och ordnar, tjusar allt med sångens makt.
Blixt! Det förgångna lefver! Forntid andas
och träder fram, ej mer i drömgestalter
af lärda hugskott, men i verklighetens,

i häfdens vakna, morgonfriska drag,
blod af vårt blod och ande af vår ande,
ett tusenårigt, fattigt, modigt folk
i ständig, tålig kamp mot polens snö.
Ett efter annat falla mörkrets gärden,
omsider ljusnar dag kring land och sjö,
och det är *ordet* som har skapat världen.

* * *

Hvem var den mannen, jättedödaren,
kritikens lille David, som med slungan
från sin kateder lagt en Goliath ned?
O, det är lätt att döda, lätt att rifva;
men bygg! Men återgif de döda lif!
Hvem var den mannen, som ej ville segra
på en ruin, den mannen, som på spillror
af Israel har murat upp ett nytt?
Lifsvarm stod *Henrik Gabriel Porthan*
i adertonde seklets kväll, och nu
han sitter styf i brons på Åbo torg,
vår första ärestod. Så är vår sed
att räkna anor. Vetenskapen först,
så folkets skald. Så statens grefvetid.
Och så en furste, som beseglat bandet
af statsmäns, forskares och skalders verk,
det lefvande, det vakna fosterlandet.

Nåväl, Porthan var sanningen i dag,
som straffar sanningen i går med lögn.
Men han var mer. Han var den morgondag,
ur hvilkens rot en Lönnrot vuxit upp,
ur hvilkens frö ett Kalevala grott,
ur hvilkens aska uppstått Fänrik Stål,

och på hvars graf ett folk förstått sig själf.
Se där en sanning, som ej mera dör,
en sanning, som är värd att lefva för,
en sanning, till hvars strider lagern kröner
i dag de korade bland Finlands söner!

* * *

Hvad återstår af adertonde seklets
gångbara guldmynt? ... »*Frihet*»? Frågetecken.
Fri är blott den, som fritt sig böjt för lag.
— »*Jämlikhet*», »*broderskap*»? Gå, fråga vår tid!
Rashat och klasshat. Folken väpnade
till tänderna. Mordvapnen slipade,
fullkomnade för nya strömmar blod.
— »*Upplysning*»? Skolor, ja. Och tidningspress.
Det populära vetandet. Rätt så.
Men har det trängt till lifvets innersta?
Är veta allt? Hvar är då människan?
— »*Förnuft*»? Än är ej Cagliostro död.
Spencer och Darwin sämjas med fantomer
af Buddha, Home, Blavatsky, Espérance ...
— »*Dygd*», »*mänskorätt*» — med tillägg: utan tro?
Gå, fråga strejken, fråga dynamiten!
Åtrå och guldtörst, njutning, öfvermättnad
och självmord, värdigt slut på uselt lif.

Pluvis et umbra. Tro den sanning ej,
som är i morgon dårskap! Sök en bättre!
En ranka lik, omslingrar vetenskapen
med hypoteser det okändas mur.
De undre bladen falla. Må de falla,
allenast rankan, rankan klättrar högt!
Det högsta når hon ej. Gif det dess ära!

Hvem minns ej förra seklets profetia:
»Om tjugu år finns ingen kristen mer!»
Flammarion har konstruerat världen
millioner år härefter utan Gud.
Finns något mera hopplöst jämmerligt,
än denna andelösa tankevärld?
Allt som är kvar af adertonde seklet,
är ej dess stolta lek med stora ord,
det är dess lösning af naturens gåtor,
dess tysta arbete för tankens frihet,
dess kamp för mänsklighet, dess framtidsfrön
och, midtuti förnekelsen, dess *bön.*

II.

Hvad är kvar af den våg,
som oss bär i vår slup,
när hon lagt sig till ro
i omätliga djup?
Hvad är kvar, när det gått,
af det sekel vi sett,
om det mäts med det mått,
hvarmed andra det mätt?

Det har varit så rikt:
hvad är kvar af dess skatt?
Det har badat i ljus,
det har famlat i natt.
Tid och rum, jord och haf,
eld och luft, blixt och ljud
har det betslat till slaf
och de lyda dess bud.

Vi ha halkat med det
på en sluttande plan.
Det har rasat och blödt
som en bunden titan.
Det har tornat system
på system: hvad är kvar?
Har det löst sitt problem?
Har det funnit sitt svar?

Det har grånat i krig,
och dock lefvat för kort;
som ett gråtande barn
går det frågande bort.
När det slocknat, då står
på dess grå sarkofag:
det var sanning i går,
det är intet i dag!

Skall det sekel, som nu
genom skyarna gryr,
föra ut det som brast
i det sekel som flyr?
Skall ett gensvar det få,
där vi frågande gått?
Skall det bättre förstå
hvad vi icke förstått?

Det skall borra sin tub
in i skapelsens rot;
det skall räkna hvar sten
på planeternas klot;

det skall bygga en bro
öfver rymdernas fjärd
och förena vårt bo
med den ändlösa värld.

Lika svindlande högt,
som det sträcker sin arm,
skall det loda hvart djup
i en människobarm.
Det skall spränga den mur,
som nu gäckar vårt hopp,
mellan ande, natur,
lif och död, själ och kropp.

Hvilken dårskap! Ja, säg,
och i morgon kanske:
hvilken sanning! Nåväl,
den, som lefver, får se.
Men om hundrade år
lyder tidernas lag:
det var sanning i går,
det är intet i dag!

III.

Pilati fråga går genom tider
och folk och länder och lugn och strider.
Hon kan ej glömmas, hon kan ej dödas;
förstummad, måste hon återfödas

och slocknad, måste hon åter låga.
Hon är den törstande andens fråga:
Hvad, hvad är sanning? Hon går igen
beständigt ny och densamma än.

Och hon besvaras som hvar man tycker
af filosofens och hjärtats nycker.
Än är vår sanning det absoluta,
än det profana att lifvet njuta,
än pligt och kärlek, det rätta, goda,
är idealet och än — en groda...
Roterar cirkeln? Å ja, men tungt.
Han saknar omkrets och medelpunkt.

Ett är dock klart, där vi blinda trefva:
det, som kan dö, kan ej evigt lefva.
Men evighet är all sannings *vara;*
förutan den är hon dunst och snara.
Hon kan i tiden förändra yta,
sitt innersta kan hon ej förbyta.
En sanning endast *i går, i dag*
finns blott på seklernas sarkofag.

Välan, arbetare, du som vårdar
den ädla frukten i tankens gårdar,
strid och arbeta för allt det bästa,
som din tids sanning vill starkt befästa,
men sök i askan Promethei gnista,
sök där det eviga, första, sista,
det, som i tidernas sol och snö
ej dör, emedan det ej *kan* dö!

Gå, säg det ordet åt vår, som blommar,
hvars hela lif är att vänta sommar!
Gå, gamla vissnande höst, och tala
till gröna fältet om vinterdvala!
Det skall ej tro dig, det måste dansa
för vårens vind och sin tufva kransa . . .
O, det är varmt som en glädjetår
att kunna tro på en evig vår!

Men om jag säger dig, barn af våren,
att det som ljusnar alltmer med åren,
det som är grönt, när din sol förbleknar,
det som är starkt, när din styrka veknar,
det som är gladt, när de glada gråta,
och hoppas allt och kan allt förlåta,
det är det eviga inom dig,
o barn af våren, säg, tror du mig?

Se, detta eviga, djupt fördolda,
så tanklöst hånade, skeptiskt sålda,
det är en lifsström för vetenskapen,
det är dess ädlaste mål och vapen,
dess adelsmärke, dess furstekrona . . .
Hur mycket ha vi ej att försona!
Arbetare, slå ditt stora slag
för evigt lif! Ej i går, i dag!

Inre motiv.

1. Arkitektur.

Gå ej till skyn. Flyg ej så högt,
att ej ditt fäste bär.
Försök hvad ingen än försökt,
nå idealet *här!*
Bygg här ett hus
för himlens ljus,
så rent, så fritt,
så marmorhvitt,
så sommargrönt och solskensblidt
att där må trifvas hopp och tro
och Guds tillbedjan bo.

Värm det med kärlek. Hvälf dess tak
af himmelsblå azur,
med stjärneglans i aftonvak,
om dagen fri natur.
Lägg oskuld i
dess harmoni,
men lägg där då
en suck också
af längtan att ett högre nå,
och när ditt verk är världsberömdt,
gläds, att ditt namn är glömdt!

2. Skulptur.

Sindings idé. Två människor. En man,
en kvinna. Men där saknas ett,
det tredje, som i sig förenar båda.
Lägg till ett barn, som, sträckt från modrens famn,
omarmar kärleksfullt sin faders hals,
och skapelsens mysterium är där.
Säg icke: barnet är den blifvande,
den obestämda mänskan i sitt frö;
det saknar form! ... Hvad är då form? Teknik.
Lägg själ däri! Hvad är ett litet barn?
En hel natur. Ej man, ej kvinna än,
ej söndrad i instinkter och begär,
urmänniskan, som före fallets brant
bebodde jordens paradis och än
bebor det, slumrande i änglavakt.
Att söka formen och förgäta själen,
är konstens syndafall. Det är att mejsla
det brustna utan tanke på det hela,
ursprungliga, som ständigt återkräfver
sin rätt i konsten — släcka eld, som lefver,
och samla askan — en förbrunnen glöd,
som varit lif och sprakar än som död.

3. Måleri.

»Ställ Hilda H. på Punkaharju ås
en sommarkväll, förrän dess sol förgås,
och I han sett det skönaste I veten
uti naturen och i mänskligheten!»

Jag säger: lägg i denna blick en tår,
i denna barm en suck af flyktig vår,
i denna kväll ett vemod återgifvet
af att så kort är skönheten och lifvet!

Det skönaste, mest rörande behag
är ej det sorglöst lyckliga i dag;
det är att lefva, älska, blomma, brinna
en oskattbar sekund och så — försvinna.

4. Musik.

O harpoklang i myrtenlund, o ljufva mandolin
i månskenskväll, hur är din sträng af silke spunnen fin!
Och åter, smattrande trumpet, som manar ut till strid,
hur kan du djärft i hot och hat förinta mänskofrid!

Vår kantele är spunnen af en ungmös gyllne lock,
dess ton är svag, som vindens sus, men huru öm ändock!
Här suckar mörka furors sus, här dånar hafvens röst,
här sjunger sjön i sommarnatt ur djupa mänskobröst.

Gå, sångare, och lyssna glad på söderns harmoni;
hör mästerkonst, stjäl dess behag, men drunkna ej däri!
Vänd åter till din moders barm, sjung om ditt sköna land,
om sol och natt och vår och hopp och graf på Finlands strand!

5. Dramatisk konst.

Lätta bubbla på lifvets vågor,
född och slocknad med rampens lågor,
hvarför slösa på nyck, som går,
läppens löje och ögats tår?

Är du lek, var beredd att glömmas;
är du konst, så förstå att dömas!
Hvarför lefva på snobbars nåd,
dömd, berömd med en tom applåd?

Lagrar vissna, och glömska sårar.
Stort är ej det, som allt bedårar;
stort är att blöda hjärteblod
för det högsta vår själ förstod.

6. Poesi.

»Guld på golfvet ligger,
ingen tager upp det.»
Foten trampar det,
ögat ser öfver det,
hjärtat är stängdt.
Fattiga solsken,
åldringens tröst,
barnets glädje,
slösar du ej din glans
hvit öfver tufvorna,
bjärt öfver sjöarna?
Hvem tager upp dig?
Hvem vill mynta dig?

Alla akta de
himmelens gåfva
ringa för att hon
tillhör alla!
Kommer så en med
sorg i sitt sinne.
Han behöfver dig,
smälter din eldflod
i hjärtats glödugn.
Se, nu är allas
rikedom hans,
och du, föraktade,
trampade, glömda
är äkta guld!

15 September.

Den samma sången.

Kom, min älskling, kom min lilla,
lägg din mjuka hand i min;
sätt dig på mitt knä, så stilla,
se mig rakt i ögat in!
När du så betraktar mig,
ser jag i ditt barnaöga
aftonglansen af Guds höga
stjärnehimmel spegla sig.
Du ser Gud, och Gud ser dig.
Du är fattig, svag och ringa,
dina krafter äro inga,
men du hör Guds rike till.
O, mitt barn, far aldrig vill!
O, låt ingen dig bedraga
och din himmel från dig taga!
Kom, jag vet en änglasaga
om Guds allmakt i de svaga.
Hvarje jul jag henne hört;
mig har hon så hjärtligt rört;
må hon också dig behaga.

Det var en gång en decembernatt
långt borta i Juda land,

och ingen måne på fästet satt,
och mörk var himmelens rand.
Då vallade herdar frusna hjorden
och lofvade Gud med dessa orden:
Ära vare Gud i höjden.

De längtade efter morgonen,
ty världen var mörk och kall;
Gud hade lofvat dem Frälsaren,
som tröstar i sorger all.
O väktare, säg, hvad lider tiden?
Är långa natten ej snart förliden
och frid på jorden?

Då syntes hastigt som om där flög
ett himmelens ljus kring dem.
En ängel stod så skinande hög
med handen mot Bethlehem:
Ej frukten mera; jag bådar glädjen.
I barn af jorden, nu alle bedjen
åt mänskorna en god vilje!

Den fallna världen, af synd förödd,
skall nu stå upp af sitt fall:
i dag är Frälsaren Kristus född,
som henne förlossa skall.
I krubban ligger i lindakläder
det lilla barn, som all världen gläder.
Ära vare Gud i höjden.

Och vid han talade, syntes ren
all luften af änglar full;
den mörka molniga himlen sken

af deras vingar som gull,
och natten fylldes af sköna toner
från många tusende legioner:
ära vare Gud i höjden
och frid på jorden
åt mänskorna en god vilje.

Blott en gång har man den sången hört,
men ständigt hör man den om,
den sång, som djupast hvart hjärta rört,
när Kristus till världen kom.
Och herdarne gingo ganska glade
och funno barnet, som ängeln sade.
Ja, ära vare Gud i höjden
och frid på jorden,
åt mänskorna en god vilje.

År 1895.

För Fredrik Pacius.

Vid aftäckningen af hans byst i Kaisaniemi park.
8 Juni.

Nu grönskar vårt land, nu blånar sjö,
nu blommar en vår ur vintersnö,
nu klappar hvart bröst med friare slag,
nu firar sången sin kröningsdag.
En våg stiger högt ur tonernas haf,
en konung står upp ur natt och graf,
han stupar ej mer för härjarens svärd,
han blickar lugn på sin eftervärld.

Han förde till strid en segrande här,
ovissnelig ungdom hans fana bär,
han lyfte vårt land med tonernas makt
på örnavingar i framtids vakt;
och hvar än hans sång vårt öra når,
där smälter snö och där ljusnar vår,
där rotar sig starkt i enigt förbund
ett folk, ett hjärta på fäders grund.

Och ila vi bort från Finlands strand,
och slocknar vår röst i ökensand,
så dröjer du kvar i minnenas vård,
musikens konung i örtagård!
Din ton går igen med sjöarnas våg,
den eldar de kommande seklers håg,
den viger vårt land till seger en gång;
för dig, för dig ljuder Finlands sång!

År 1896.

Skapelsens suckan.

Vi tallösa barn af Guds rika natur,
vi växande örter och lefvande djur,
som skåda till jorden i mörker och grus,
vi sucka af längtan till himmelens ljus.

Men flyga vi ock, såsom lärka och örn,
till morgonens skyar i himmelens hörn,
så finns där ej kvist till att sitta uppå;
till jorden, till jorden vi sjunka ändå.

Vi födas att strida för dagens behof,
vi beta vårt strå, och vi jaga vårt rof.
Vi bygga ett bo, och vi lägga ett frö,
vi hungra, vi törsta, vi lida, vi dö.

Men genom vårt lif är dock spunnen en tråd
af allvis försyn och förbarmande nåd.
Vi ana den Gud som vi icke förstå,
han sörjer för oss, där vi intet förmå.

Han skyddar om vintern de frysande frön,
han reder det groende lifvet i snön,
han matar vår unge, han bäddar vår säng
på klippornas mossa och grönskande äng.

Hur har ej på oss, som blott lefva en dag,
han slösat sin rikaste skatt af behag
i formernas finhet, i färgernas prakt,
i tonernas välljud, i skönhetens makt!

Vi knota ej öfver den lag han befallt,
vi fråga ej hvarför, vi lyda i allt.
Vi stå där han ställt oss på lefnadens torg,
vi vissna i lugn, och vi dö utan sorg.

Hvem minnes då mer vår föraktade graf?
Ej ens denna moder, som lifvet oss gaf.
Ej minne, ej forntid, ej framtid vi fått;
det tröstlösa, hopplösa *Nu* är vår lott.

Du lyckliga, du som fått minne och hopp
och ser med förtröstan mot himmelen opp,
förstår du den Gud som *vi* icke förstå,
då måste du känna hans kärlek också.

Du vill ej, du kan ej, du får ej till lön
förtrampa den värld, som han skapat så skön,
som lefver och känner och lider med dig,
den värld som *Han* älskar och sluter till sig.

Din synd har oss bundit i träldomens land,
din kärlek skall lösa vårt tryckande band,
med oss skall vid tidernas ände du nå
den saliga frihet du hoppas uppå.

17 April.

År 1897.

Marias frågor.

Men Maria gömde alla dessa ord, betraktande dem i sitt hjärta.
Luk. 2: 19.

Mitt barn, min älskling du,
min egen hjärtevän,
förlåt, jag frågar nu
och frågar om igen!
Jag vet ej hvem du är,
jag vet ej hvarifrån,
blott att du är min son
och att du är mig kär.

Den höge ängeln sagt,
att du är född af Gud,
en stråle af hans makt,
ett vittne om hans bud,
och nattens himmel känt
din födelses minut
och som dess bud förut
sin stora stjärna tändt.

Och konungar på färd
från österns fjärran stig
ha bragt sin offergärd
och böjt sitt knä för dig.
Och herdar vid sin hjord
i natten hört en sång
och skyndat hit sin gång
och trott på änglaord.

Hvem är du lilla flarn,
som jord och himmel rör?
Är du, du, du mitt barn
som verkligt mig tillhör?
Säg, eller är du blott
en lycklig moders dröm,
som hon skall sakna öm,
när natten har förgått?

Bär du Guds majestät
och allmakts kraft i dig,
hur är så svagt ditt fjät,
så värnlös nu din stig?
Och bär du världen all
så rik uti din barm,
hur föddes du så arm
på strå i herdestall?

Är du en frälsare
för mänskors synd och nöd,
så säg, oskyldige,
hur vilja de din död?

Nej . . . i din blick jag ser
ett djup af evighet,
som jag ej tyda vet . . .
Jag frågar icke mer.

Hur mången moder satt,
som jag så öm och rädd,
med frågor dag och natt
invid sin älsklings bädd:
Hvad blir en gång din lott?
Mitt barn, mitt barn, mig säg,
hvart leder dig din väg?
O, gifve Gud till godt!

När så du frågat har,
tills allt ditt mod förgick,
o moder, läs ditt svar
i barnets lugna blick:
Ske mig som Herren vill,
jag är hans kärleks lån,
min rot är ofvanfrån,
jag hör Guds rike till.

Oktober.

PSALMER.

Konung Davids 126 Psalm.

En liten tid vi vandre här
som främlingar på jorden;
vår själ i mycken svaghet är
en fattig fånge vorden.
Vi längte till vårt rätta hem,
Guds nya stad Jerusalem,
som han de trogna lofvat.

När Herren löser våra band
att hem till sig oss föra
och oss i herrlighetens land
med Kristus saliggöra,
då vakne vi som ur en dröm,
och detta lifvets snabba ström
är som en våg förrunnen.

I Herrens kraft uppvakne vi,
och då är löst vår tunga,
då kan vår frälsta ande fri
sin Frälsare lofsjunga.
Ty stora ting Gud med oss gjort;
all världen har hans nåd försport
i Kristus, vår förlossning.

Fräls oss, o Gud, från synd och fall,
när vi i svaghet stride,
att dig, som oss förlossa skall,
vi trösteligt förbide.
O Herre, vänd till fröjd vårt band;
som strömmar i de torra land
din kraft oss öfvertäcke.

De trogne, som med tårar så,
de få med fröjd uppskära;
de gråtande till åkern gå
sin ädla säd att bära,
men vända sist med glädje hem,
ty Herrens nåd är öfver dem
alltid, som honom frukta.

Jesus i templet.

Väl den som bittida har lärt
att hafva Herrens tempel kärt
och akta på Guds lagar.
Han rotas i en stadig mark,
han växer i Guds fruktan stark
i sina unga dagar.

Han är som en, den tidt uppstår,
med solen till sitt arbet går
att vittna om Guds ära;
han får allt mer Guds sanning kär,
den visdom, som af Gudi är
och oss skall frukter bära.

Så har vår Herre Jesus lärt;
han hade ock Guds tempel kärt
och där på visdom lyddes.
När han ett barn på jorden var,
bland lärarne han dröjde kvar,
när skriften honom tyddes.

Om nu den störste Mästaren,
om han, som själf var sanningen,

så ödmjukt lät sig lära;
hur mycket mera böre då
vi, som i mörkret vilse gå,
ljus för vår själ begära.

O Jesu Kriste, när oss blif,
din helga sanning du oss gif,
när vi i mörker famla;
upplys oss, du all världens ljus,
och sist oss i vår Faders hus
inför din tron församla!

Jesus i skeppet.

Hjälp oss, o Herre Jesu Krist!
Din kyrka är i fara.
Ett skepp hon månde nu förvisst
på världens vågor vara.
Oss otron stormar öfver nu,
oss synden öfversvallar;
din kyrka dig åkallar:
vår hjälpare, hvi dröjer du?

Fräls oss, o Herre, vi förgås
i denna nöd och fara;
vårt skepp skall snart i spillror slås,
om du ej med vill vara.
Stå upp och näps det vilda haf,
vår svaga tro föröka;
hos dig vår hjälp vi söka,
ej annan tröst vi vete af.

Fast mången gång det synes så
som om du sofva skulle,
du vill oss endast pröfva då,
om vi förtröstansfulle

till dig satt all vår lit och tro.
Och du står upp att styrka
och värna än din kyrka;
du dämpar storm och haf till ro.

Så må vi tryggt till striden gå,
du är oss när på färden;
Guds kyrka skall sin kamp bestå
mot djäfvulen och världen.
Förgäfves stormar otrons här,
oss syndens makter alla
förgäfves öfversvalla:
vår Jesus med i skeppet är.

Änkans son i Nain.

Salige de, som ifrån världens öden
somna i Jesu Kristi tro i döden.
Herren skall föra deras själ ur nöden
hem till sin glädje.

Dem skall ej dödens mörker mer förskräcka,
dem skall Guds frid i grafven öfvertäcka.
Kristus, Guds son, skall dem en gång uppväcka,
evigt förklara.

Gråt icke, moder, Herren torkar tåren.
Si, han är när, han tager uppå båren:
Döde, statt upp! Då läkas bittra såren:
Kristus är lifvet.

Pris vare dig, att hoppet är oss gifvet,
att ock vårt namn i lifvets bok är skrifvet;
pris vare dig, uppståndelsen och lifvet,
o Jesu Kriste!

Jairi dotter.

Om jag ej hafver dig,
min Jesu, städs när mig,
hvarthän skall jag mig vända,
hvem skall mig hjälpen sända,
när syndens ångst mig väcker
och döden mig förskräcker?

Ty utan dig är jag
förlorad, arm och svag.
Mig kropp och själ försmäkta,
af onda sår betäckta;
mig synden helt förkrossar
och ingen mig förlossar.

Men när jag hafver dig,
min tröst evinnerlig,
mig intet mera felar:
du mina brister helar,
du frälsar mig ur nöden,
du väcker mig af döden.

I tron vill jag alltså
till dig, min Jesus, gå.

Till dig vill jag mig sluta,
du skall mig ej förskjuta;
din kärlek skall dig tvinga
att skåda till mig, ringa.

Jag hör din milda röst:
Var, dotter, vid god tröst;
din tro dig hafver helat.
O Jesu, du, som delat
din tröst och hjälp åt arma,
dig öfver oss förbarma!

Bönhörelsen.

Gud hafver ej till dem behag,
som ingen bättring göra.
Om de ock ropa natt och dag,
skall han dem icke höra:
han hörer dem, som i sann bot
hans nådelöften taga mot
och göra här hans vilja.

Vill du att hvad du brutit förr
skall varda dig förlåtet,
så klappa på Guds nådes dörr,
dig varder då upplåtet.
Sök, och du finner lifvets stig
och Herren Kristus lyser dig
uti de mörka dalar.

Gör bättring; blif i Herren Krist,
att han i dig må blifva,
och hvad du beder skall förvisst
din Fader då dig gifva.
Det skall dig sannerligen ske:
af tron är din bönhörelse,
Guds namn till pris och ära.

Ty det är vår frimodighet
i Kristus och vår glädje,
att när af Guds barmhärtighet
vi någon gåfva bedje,
som efter Herrens vilja är,
så vete vi, han oss beskär
allt af sin nåd allena.

Så sant som Herrens Jesu ord
i evighet ej svika;
så sant som himmel och som jord,
men ej hans löften vika;
så visst skall oss ock gifvas det,
som i hans namn vi bedje rätt,
att glädjen oss fullkomnas.

För hans skull är oss allt tillsagdt;
för hans skull allt förlåtes;
för hans skull bindes satans makt
och himlens port upplåtes.
Inför vår Gud och Fader kär
vår förespråkare han är,
som alltid oss försvarar.

Vi icke mer i träldom gå;
som barn vi glade äre
i Herren Krist och rope så
vårt Abba, Fader käre.
Guds Helge Ande är oss när
och med vår ande vittne bär,
att nu Guds barn vi äre.

Hur skulle icke då vår själ
sig af Guds löften glädja
och brinnande, i ve och väl,
till honom trofast bedja!
Välsignadt vare Herrens namn,
som oss sin kärleksrika famn
så nådeligt upplåter.

Hoppet.

Hvi suckar du, min själ, i banden?
Si, din förlossningstimme slår!
Det dagas i de mörka landen,
och världens natt till ända går.
Då brista kedjorna af fången,
då är all stoftets suck förgången
och lifvets portar öppna sig.
Din vedermöda är förliden,
din hårda kamp är slut i tiden,
och du har ro evinnerlig.

Din Frälsare af herrligheten
dig kallar: Kommen, alle I,
som hårdt betungade arbeten!
All eder möda är förbi.
I hafven burit dagens börda:
i mig I skolen lönen skörda
af Herrens Guds barmhärtighet.
I hafven tvagit edra själar
i Lammets blod, som eder helar:
i mig är all rättfärdighet.

Och Gud skall torka alla tårar
af edra ögon, att ej mer
skall vara sorg, som eder sårar,
ej värk, som eder böjer ner.
Ty syndens makt är all borttagen,
och dödens udd är sönderslagen
och helvetet i bojor lagdt.
Och Gud skall när de trogne blifva
och åt sitt folk det rike gifva,
som af begynnelsen var sagdt.

Så tröste vi på Gud i hoppet
och ha däraf en hjärtans fröjd,
att när vi väl fullbordat loppet,
vår lön är viss i himmelshöjd.
Ty Herrens nåd skall öfverflöda,
och denna tidens vedermöda
är intet mot den herrlighet,
som Gud på oss skall uppenbara,
när vi få med hans änglaskara
hos honom bo i evighet.

All skapelsens fördolda trängtan
i detta vanskligshetens land
förväntar med osäglig längtan
Guds barns förlossning af sitt band,
att därmed ock skall oket falla
från kreaturens skuldror alla
och stoftets träldom höra opp.
Hur skulle vi för evigt slafva,
vi, som dock Andens förstling hafva
och äro frälste i vårt hopp?

Hvi skall du, själ, dig då bedröfva,
att du ännu din boja bär?
Ditt hopps fullbordan skall ej töfva,
ditt ankar bortom tiden är.
Som i en spegel nu vi skåda
ett löftets ord oss frid bebåda,
och delvis är hvad nu vi se.
Men när oss Herrens nåd förklarar,
hans herrlighet sig uppenbarar
oss ansikte mot ansikte.

Kärleken.

Om jag än talade med dödlig mänskotunga
så underbarligt skönt, som himlens änglar sjunga,
och kärleken ej rum uti mitt hjärta fått,
jag vor' en ljudrik malm, en klangrik bjällra blott.

Och om jag talade som en af de profeter
och visste allt förstånd och alla hemligheter
och kunde med min tro försätta berg, men ock
ej hade kärleken, jag vore intet dock.

Och gåfve jag allt mitt åt fattiga att vinna
och läte för min tro min kropp i elden brinna,
men hade ej därvid den kärlek Gud begär,
så vore det mig allt dock intet nyttigt här.

Si, kärleken är mild och städse tålig blifver.
Han ingen afund vet, han intet svek bedrifver;
han ej förhäfver sig, han ej ohöfvisk är;
han söker icke sitt, han ingen vrede bär.

Han tänker intet ondt, han ej åt orätt glädes,
men sanningen med fröjd han prisar alleständes.
Han ock fördrager allt, han tror om andra godt;
han har sitt hopp till Gud, han tåligt bär sin lott.

Och denna världens konst och vishet återvända;
dess tungomål dö ut, dess profetior ända;
ja, tron med hoppet sist till visshet öfvergår,
men endast kärleken i evighet består.

Min Gud och Fader, du all kärleks rika källa,
låt också uti mig din kärlek rikt uppvälla!
Du gifvit mig din Son: så gif att i hans spår
uppå din rätta väg i kärleken jag går.

Ty när det kommer, som fullkomligt är, försvinner
det, som blott endels är. All jordisk kärlek brinner
fördunklad utaf synd. O Herre Jesu Krist,
din kärlek ensam är på jorden utan brist.

Och i din kärlek, den fullkomliga och rena,
du helge också mig att mina bröder tjena,
att jag må älska dem, som du har älskat mig,
och så i kärleken bli din evinnerlig.

Sannfärdighet.

Hvem är den herre du vill tjena?
Är det din Gud i himmelrik,
den rene, helige allena,
så sök att vara honom lik
och hålla hjärta, hand och mund
från falskhet rena hvarje stund.

Din Gud i himlen är sannfärdig,
all lögn är honom styggelse,
det minsta svek gör dig ovärdig
hans heliga umgängelse.
Blott den hans Ande blifver när,
som ett uppriktigt hjärta bär.

Men vill du tjena mörkrets rike,
som är af fadren djäfvulen,
så skall du varda ock hans like,
mandråparn af begynnelsen,
och göra efter hans begär,
i hvilken ingen sanning är.

De lögnare och de som svärta
oskyldig nästas goda namn

och dräpa i sitt falska hjärta
den vän de slutit i sin famn;
i mörker hafva de sått ut,
och mörker skörda de till slut.

En liten tid de vinna ära
och världens gunst, och dem går väl;
men ormen, som i sig de bära,
skall snart begära deras själ.
Han sviker sina tjenare,
när minst hans list de kunna se.

Men salig den, som här på jorden
för Herrens skull har sanning kär
och som i gärningen och orden
ett ljusets trogna vittne är;
ty lider han för sanningen,
så skall han segra ock med den.

Din Gud, som njurarna rannsakar
och ser i allas hjärtan ner,
ditt minsta anslag han bevakar,
ditt minsta uppsåt han ock ser.
Så lönnlig ingen tanke var,
att den ej blifver uppenbar.

Vår Herre Kristus, vägen, lifvet,
är ock den högsta sanningen,
och är ditt hjärta honom gifvet,
han därpå känner dig igen,
att sanningen du strider för,
den sanning, som oss frie gör.

Du sanningens, du lifvets store,
allgode Ande, led oss här,
att aldrig vi ditt ljus förlore,
att mörkret ej oss blifver när
och att på sistone vi må
i domen inför Gud bestå!

Mot skrymteri.

Haf akt på ditt hjärta, du människobarn!
Si, satan han spinner de finaste garn:
till himmelens ängel förskapar han sig
och vänder Guds namn till en snara för dig.

Ej komma de alla till himmelens lön,
som ropa till Herren med ljudelig bön.
Allenast de trogne, som lyda hans bud,
i Kristus, sin Frälsare, komma till Gud.

Gud skådar till hjärtat. Hvad båtar att då
för världen med sken af gudaktighet gå
och bära Guds ord i din skrymtande mund,
när egen rättfärdighet dock är din grund?

Hvad båtar att, ödmjuk i åtbörd och skrud,
dig kalla en syndare inför din Gud,
när grandet hos andra bekymrar dig mer,
än bjälken, som ej i ditt öga du ser?

Ve falske profeter i frälsningens kall!
Ve blinde, som leda de blinde till fall,
som själfve ej ingå och stänga jämväl
Guds salighets port för den törstande själ!

Ve alla som utantill kärilet twå,
men lämna där styggelse inne ändå;
hvitmenade grafvar med dägeligt sken
och invärtes fulle med multnande ben!

O människa, vill du stå ren för din Gud,
så kläd dig i Kristi rättfärdighets skrud
och helga ditt hjärta, med honom förent,
så varder ock kärilet utantill rent.

Men ställer du endast för världen dig from,
så gack, farisé, till de skrymtares dom,
där huggormars afföda finner sin lott
med Judas, som kyssande Kristus förrådt.

Tidens bruk.

O männska, har du ock väl betänkt
den nådetid, som dig Herren skänkt?
Med hvarje slag, som ditt hjärta slår,
mot evigheten ett steg du går.

Tid fås ej åter, när han förgått;
ej finns så kosteligt timligt godt.
Hur vill du tanklöst förslösa då
hvad du ej mera kan återfå?

Gud har dig gifvit förstånd och hand
att tjena bröder och fosterland:
hvar gagnlös dag, ja, hvar fåfäng stund
det är ett Herrens förslösta pund.

För hvar minut, som du spillde så,
skall du vid domen till ansvar stå.
Thy må du akta din nådatid
till själens välfärd och evig frid.

Hvad har du verkat till Guds namns pris?
Har Herrens ord gjort din ande vis?
Har du sökt lifvet i Kristi död?
Har du ock varit din nästas stöd?

O mänska, mänska, hur mycket än
står outplantadt för himmelen!
Din såningstid snart till ända går,
och skördedagen dig förestår.

Din Gud och Skapare säger blid:
Jag gaf dig här en behaglig tid;
nu är din salighetstid, i dag:
så bruka den till din Guds behag.

Och verka, medan än dagen är;
när natten kommer, vet ingen här.
Arbeta troget uti ditt kall,
förr'n sol har sjunkit och dag är all.

Den sista dagen skall komma visst,
då världen dömes af Herren Krist;
då är till ända allt tidens lopp
och lifvets eviga sol går opp.

Så hjälp, o Herre, vår arma själ
och lär oss bruka vår tid så väl,
att, när en gång vi för domen stå,
ett evigt lif vi med Kristus få.

Världens rätta bruk.

Är du Guds barn, så far ej vill
på denna pilgrimsfärden!
Var vaksam, slut ej ögat till
i denna onda världen.
Du kan ej, som Guds änglar, bo
ofrestad uti ljuset;
din Gud vill pröfva här din tro:
du måste genom gruset
gå hem till fadershuset.

Din Herre Gud dig förelagt
att här dig redligt nära,
att hålla kropp och själ vid makt,
hans helga namn till ära.
Du för ditt land arbeta skall,
det vill ej Gud förmena,
samt lyda mänsklig ordning all
och dina bröder tjena,
dock honom främst allena.

Det pund, som du af Herren fått,
skall du ej nedergrafva,

men verka i hans tjenst allt godt,
som han af dig vill hafva.
Ditt ljus ej under skäppan må
du doldt för mänskor spara;
hur svagt det är, skall det ändå
för dem Guds vittne vara,
hans vilja uppenbara.

Den fröjd skall du ock njuta väl,
som är Guds goda gåfva
och vederkvicker kropp och själ;
för den skall Gud du lofva.
Dock akta dig för satans list:
den lust du ej tillstädje,
där ej din Herre Jesus Krist
är med dig i din glädje;
så vake du och bedje!

Ty visserligen lär Guds lag,
att du skall bruka världen,
men med ett sådant hjärtelag,
att dig ej snärjer flärden
och att du ej din håg har satt
till världens lust och ära,
men har i himmelen din skatt,
som Gud skall dig beskära
och rost och mal ej tära.

Ett stormigt haf är världen visst
för den till henne fiker,
han hafver ej i Jesus Krist
det fäste som ej sviker.

Men den som har i Gud sin fröjd,
han ej för vinden drifver;
han brukar gladelig och nöjd
de gåfvor Herren gifver:
hans glädje evig blifver.

Och pröfvar Herren här hans tro
med kors och vedermöda,
så har han dock en salig ro,
därvid han kan sig stöda:
han gläds, att Kristi kors han bär,
det honom evigt lisar;
han vet, att han är Gudi kär,
som sina barn här risar,
men sist stor nåd bevisar.

Guds Helge Ande, led oss så,
att vi oss rätt ödmjuke
och att vi världen bruka må
som om vi den ej bruke,
och hafve så vår bästa skatt,
vår lust i Gud allena
och vandre genom världens natt
uti hans ljus, det rena,
så att vi honom tjena.

Arbetsamhet.

Gud vill af sitt verk ha ära och tack;
thy måste ock alla arbeta.
Från himmelens sol till myran i stack,
får ingen sin syssla förgäta.
Och allt har sitt värf i skapelsen fått,
och allt vet sin tid, sitt kall och sitt mått;
det måste ock människan veta.

För syndenes skuld det är oss så skedt,
att lifvet är fullt utaf möda:
vi äte vårt bröd i anletes svett,
och arbetet måste oss föda.
Men Herren vår Gud ske ära och pris:
det är oss en lust och icke ett ris;
däraf skall välsignelse flöda.

Ty genom Guds nåd i Herren vår Krist
är arbetet välfärd och ära.
Det bygger vårt hus, det fyller vår brist,
det kan både gagna och lära.
Men lättjan är lik en åker, som står
förutan en hand som plöjer och sår;
så måste ju ogräs han bära.

Jag skådat en gård af håfvor så full,
när ägarn arbetade trägen.
Nu ligger hans mur platt öde omkull
och tistlarna växa på tegen.
Ty lättjan förtog hans rikliga bröd,
hans makliga lust förbyttes i nöd,
och barnen de tigga vid vägen.

Men aldrig jag sett rättskaffens en man
gudfruktig och flitig arbeta,
den icke af Guds välsignelse fann
det bröd som hans barn månde äta.
Stod än honom hårdt i lefvernets lopp,
Gud hugnat hans själ och mättat hans kropp;
det skulle vi aldrig förgäta.

Fåfängelig sorg Gud varnar dig för,
den sorgen, som själar föröder.
Sök efter den skatt, som salig dig gör,
och vet, att din Fader dig föder.
Så tröstligt din säd i jordenes mull,
arbeta för Guds och din Frälsares skull;
arbeta för hungrande bröder.

Och varder dig tung din möda ibland,
så haf uti Herren din lisa.
Frimodig och glad lägg allt i hans hand;
han skall dig barmhärtighet visa.
Af honom är allt ditt arbetes lön:
så gå till ditt verk med brinnande bön,
att verket må Mästaren prisa.

Ja, ära och pris ske Herren vår Gud;
af honom är arbetet gifvet,
att hvar i sitt kall må lyda hans bud,
som oss uti ordet är skrifvet.
På Herrens Guds nåd vi bygge vårt bo:
han hägne vårt verk, han gifve oss ro
till sist i det eviga lifvet.

Mot svordom.

Din Herre Gud i himlen skall du tjena,
åt honom skall du kropp och själ befalla,
hans helga namn du prisa skall allena,
och det allena skall du städs åkalla.

Guds namn är heligt, herrligt och förskräckligt,
dess majestät uppfyller hela världen.
Det kan du aldrig frukta här tillräckligt;
det får ej brukas till en lek för flärden.

Som Fadrens pris utaf din mun må höras,
skall Sonens Jesu namn du ock upphöja,
i hvilket alla släkten saliggöras,
för hvilket alla knän sig skola böja.

Du skall ej svärja vid de skapta tingen,
ty himlen är Guds tron, hans fotpall jorden.
Ditt tal skall vara ja och nej, att ingen
därvid må fresta dig till synd i orden.

Ty djäfvulen vill dig hos Gud anklaga
och dig i hjärta, själ och tunga snärja;
han vill Guds helga namn ifrån dig taga
och lära vid sitt onda namn dig svärja.

Tag dig i akt! Vill satan du påkalla
och bedja honom att din själ anamma,
så är han herren, som skall dig befalla,
och du hans träl är vorden med detsamma.

Han är Guds fiende och din och allas.
Du ropar honom; han är genast färdig.
Han kommer nog, förutan att han kallas,
han står då redan i ditt hjärta när dig.

Hvar gång din tunga gifver satan äran,
i stället för att Herren Gud tillbedja,
då flykta himlens änglar med förfäran
och alla onda andar högt sig glädja.

Hjälp, milde Gud, oss nådelig bevara
samt våra barn för sådan själafara,
att vi ditt helga namn må trogne vara
och därmed trygge stå mot satans snara.

Ditt dyra namn, det öfver allting stora,
det vilje vi ock öfver allting ära,
det aldrig mer missbruka och förlora,
men det en evig tack och lof hembära.

Bönepsalm.

Min Gud, hur är min själ från dig
i villa natten gången?
Min ande ropar uti mig,
i stoftets bojor fången.
Låt mig ännu din nåd få se:
fördölj ej mer ditt anlete
för mig, min Gud och Fader!

I fjärran hör jag väl din röst,
men mörker mig betäcker.
Jag finner ingen ro och tröst,
ty synden mig förskräcker.
Jag törstar efter nåd och ljus,
men ligger än i stoft och grus:
upprätta mig, min Fader!

Om jag än sökte natt och dag
att min förlossning finna,
är jag af egen makt för svag
att synden öfvervinna.
Jag vacklar som det veka rö,
jag drifves som på stormig sjö;
Gud, var mitt ankarfäste!

Med kraften af ditt ord mig stärk,
med tron mig fast omgjorda;
din Helge Ande låt sitt verk
uti min själ fullborda
och lär mig lägga all min brist
på Frälsaren, min Herre Krist,
som bar all världens synder.

Du, Herre, är min starkhets Gud
och mäktig i de svaga;
du kan mig med din nådes bud
ur djupets nöd upptaga
och genom mörkret lysa mig
till evig salighet hos dig
i Jesus Kristus. Amen.

Lof- och tacksägelsepsalm.

Gud allsvåldige, vi alle
inför ditt majestät nedfalle;
allena dig ske lof och pris!
Evig är din makt och ära;
dig jord och himmel vittne bära;
allena du är stor och vis.
Dig lofva Kerubim.
Dig sjunga Serafim.
Hosianna!
Helig är Gud,
all världens Gud,
all krafts, all nåds, all visdoms Gud!

Lofve Herren alla munnar!
En dag den andra det förkunnar,
en natt den andra säger det;
morgonstjärnorna i fjärran
lofsjunga utan ände Herran
och lysa af hans herrlighet.
Alltså ock jorden all
vidt uppfylld varda skall
af din ära

och sannerlig
lofsjunga dig,
allsmäktig Gud evinnerlig!

Alla knän sig nederböje,
sig alla tungomål upphöje
att prisa dig, Gud Zebaoth!
Kristi folk sitt lof uppsänder,
samt hedningar i alla länder
tillbedja skola för din fot.
Dig, Herre, stor och blid,
ske pris till evig tid.
Hosianna!
Helig är Gud,
all världens Gud,
all krafts, all nåds, all visdoms Gud!

Om våren.

Vak upp, mitt hjärta, prisa Gud,
när nu så herrligt vid hans bud
all jorden sig förnyar!
Nu löfvas skogen åter grön,
nu spegla sig i klara sjön
de ljusa morgonskyar.
Vindens sus,
bäckens brus,
hafvets dyning,
dagens gryning,
lärkans tunga,
alla Herrens nåd lofsjunga.

Förgången är den mörka natt,
och vinterfrost med dvala matt
ej jorden mer betäcker.
Uppstånden är Guds sköna sol,
som smälter snön vid öde pol
och allt till lif uppväcker.
Gud ske pris,
som så vis
ljuset tänder

och oss sänder
så af höjden
återsken af påskafröjden.

Uppstånden är vår Herre Krist!
All jorden prise nu förvisst
uppståndelsen och lifvet.
Den vida världen fröjde sig
åt löftet, som evinnerlig
är i Guds ord oss gifvet.
Kristus lagt
dödens makt
sig till fota
att oss bota
af stor vånde:
Kristus ock i oss uppstånde!

Som nu i fägring vakna opp
naturens lif och mänskans hopp,
så skall oss Gud uppväcka
från denna världens natt och strid
att oss med salighet och frid
i himlen öfvertäcka;
där ej vår
mer förgår,
där ej anden
mer i banden
suckar fången,
ty hans träldom är förgången.

Om sommaren.

Naturen all sig kläder
uti sin sköna högtidsskrud
och af din nåd sig gläder,
du världens Skapare och Gud!
Den blomstertid är inne
med lust och mod och hopp;
du fröjdar mänskans sinne
och fyller jorden opp
med mången herrlig gåfva
samt fägring och behag,
att vi dig skole lofva,
den långa sommardag.

Till dig sitt lof uppsänder
allt skapadt, allt hvad lif du gaf,
dig prisa lugna stränder,
dig prisa stormupprörda haf.
Den ljusa sommarnatten,
den klara källans språng
och alla strömmars vatten
och alla fåglars sång
och blixtens röda tunga

och stormens starka ljud,
de natt och dag lofsjunga
ditt namn, du store Gud!

Hur mäktiga, hur visa
jag skådar dina verk kring mig!
Hur kan jag nog dig prisa,
hur skall, o Gud, jag tacka dig,
att allt du har så herrligt,
så underbart och stort,
så allvist och så kärligt
till gagn för mänskan gjort!
Ändock oss synden drifvit
ur Edens lustgård ut,
hur mycket skönt du gifvit
vår korta lifsminut!

Som markens blomster falla,
vi växe fort och snart förgå.
O Herre, lär oss alla
din helga vilja väl förstå,
att vi dig rätt tillbedje
i dina verk och råd
och ha vår högsta glädje
i Jesu Kristi nåd,
i den vi frälste äre
af all vår synd och brist.
Pris ske dig, Fader käre!
Pris ske dig, Jesu Krist!

När åskan går.

Herren Gud ske lof och ära;
underbart är allt hans råd.
Jord och himmel vittne bära
om hans allmakt och hans nåd.

All naturens krafter bida
underdåniga hans hand,
och han löser dem att strida,
och han lägger dem i band.

För hans blixt, som allt förbränner,
står den starke maktlös här,
och den stoltaste bekänner,
att för Gud ett stoft han är.

Syndare, vak upp! Dig räcker
Herrens arm, hur djärf du står.
Bed, att här dig åskan väcker,
förrän domens åska går.

Ty Gud lefver! Ja, han lefver,
den rättfärdige, ännu;
han slår ned den sig förhäfver;
stoft och aska blott är du.

Men den fromme icke rädes,
ty hvar han i världen går,
vet han ju, att allestädes
under Guds beskärm han står.

Ingen sparf till jorden faller,
om det ej Guds vilja är:
därför jag mig trygg befaller
i din hand, o Herre kär!

Låt din åska luften rena,
jorden läskas af ditt regn;
lär oss frukta dig allena
och förtrösta på ditt hägn.

Stora, underbara, visa
äro dina verk och råd:
lär oss, Gud, din allmakt prisa
och dig tacka för din nåd.

Om vintern.

Hur herrligt vittna land och sjö
ännu i frost och vintersnö,
o Gud, om dina under!
Förvissnad, öde, mörk och kall,
är jorden dock din fotapall,
som i sin blomstrings stunder.

Hon ändat årets arbetsdag,
hon gifver sig i ditt behag
och kläder af sin prydnad.
Nu hvilar hon i sabbatsfrid
och bidar nästa arbetstid
i tålamod och lydnad.

Ty du, barmhärtig år från år,
bevarar för en nyfödd vår
det frö, som drifvan täcker.
Det lefver i sin mörka graf,
du lyftar snart dess täcke af,
din sol det återväcker.

Ljus är din klädnad, Herre Gud!
I norrskensprakt och stjärneskrud

din himmel skådar neder.
Dig blifver intet mörker när,
du våra fötters lykta är,
som oss i natten leder.

Upplys oss, Herre, med ditt ord,
att vi på denna mörka jord
ifrån din väg ej vike,
och för oss sist i Kristi tro
från dödens skugga, där vi bo,
till ljuset i ditt rike.

I vattunöd.

O Herre, när oss stå,
ty nöden tränger på.
Oss vattnen öfversvämma,
dem ingen mäktar dämma,
om du dem icke låter
till bädden vända åter.

Du slog med Noachs flod
det syndens öfvermod,
som växte till allt värre;
förbarma dig, o Herre!
Vi hafve syndat alle,
vi dig till fota falle.

Minns dock af din miskund
det eviga förbund,
som du med Noach slutit,
att, hvad än mänskor brutit,
skall sådan vattnets våda
ej mer på jorden råda.

Och efter vattnets flod
du har med Kristi blod

till nådens dop förvandlat,
så glöm hvad ondt vi handlat
och låt vår nöd och fara
till väckelse oss vara.

Räck ut din milda hand,
styr floden från vår strand
och sätt ett mål den före,
att den oss ej förgöre,
så vilje vi dig prisa
och evig tack bevisa.

Efter svår eldsnöd.

Vårt hus är från oss taget,
vårt bo är nederslaget
af Herrens starka hand.
Vi fröjdat våra själar
åt gods och ägodelar:
allt är förödt af eld och brand.

Nu är oss fördt till minnes,
att här i världen finnes
ej en varaktig stad.
Allt mänskoverk försvinner,
som gnistan fort förbrinner;
själ, var i Gud allena glad!

Ty han densamme blifver,
han ensam åt oss gifver
en oförgänglig ro:
säll är den man som bygger,
i med- och motgång trygger,
uppå Guds nåd sitt fasta bo.

Du, Herre, slår och helar,
du böjer mänskors själar

som bäckars vattudrag.
Du krossar och upprättar,
gör bördan tung och lättar,
gör arm och rik af ditt behag.

Stark är blott du allena,
eldslågorna dig tjena,
och stormen bär ditt bud.
Se, när du dem utsänder,
ej mäkta mänskohänder
stå dig emot, allsmäktig Gud!

O Herre, dig förbarma;
för oss, husvilla arma,
var du vårt tak, vårt stöd.
Fräls oss från timlig fara
och nådeligt bevara
vår själ från evig eld och nöd.

Uppbygg vår brända hydda
och värdes henne skydda;
bo när oss mildelig
samt med ditt ord, det klara,
uppbygg vår själ att vara
ditt tempel, Gud, evinnerlig!

Efter lyckligt dämpad brand.

Vår Gud är stark och stor i makt;
han vårt beskärm är vorden.
Allting är honom underlagdt
i himlen och på jorden.
För Herrens vredes hand
som rök fly haf och land;
när han befaller frid,
då stillna storm och strid,
eldslågorna utsläckas.

Den röda eld var kommen loss
och svåra oss förskräckte;
men Guds beskärm var öfver oss,
hans arm oss öfvertäckte.
Igenom hans försvar
än välbehållna kvar
stå våra dagars bo
och våra nätters ro
samt barnets lugna vagga.

All ära hörer Herren till;
vår egen makt är ringa,

där icke Gud allsmäktig vill
naturens krafter tvinga.
Af sin barmhärtighet
har han oss hjälp beredt;
allt hvad vi här förmått
vi af hans hand undfått,
som öfverskyggar världen.

För Herrens trogna vakt och vård
vi nu vårt lof uppsände,
att han bevarat gods och gård
samt mänskor från elände.
Vår Gud ske lof och pris,
han, som så stark och vis
städs håller om oss vakt!
Hans är all nåd, all makt,
hans är all ära. Amen.

I hemmet.

Du store Gud, jag prisar dig
med allt mitt hus rätt innerlig
för all din goda gåfva.
Blif i vårt hem oss alltid när,
att du vår Gud och Fader är,
som vi af hjärtat lofva.
Låt oss bo
i din tro,
sänd af höjden
rätta fröjden
till vår boning
med din kärlek och försoning.

Bevara du, o Herre kär,
vår ingång och vår utgång här,
att vi må rene vara.
Var låset för vår dörr alltid,
att intet ondt oss kommer vid
i frestelse och fara.
Gif oss bröd,
råd och stöd,
arbet skydda,

att vår hydda
du uppbygger
och din hand oss öfverskygger.

Din Helge And' och Kristi ord
oss lede så på denna jord
i alla våra dagar,
att vi må vandra i ditt ljus,
att du är lyktan i vårt hus
och alltid oss ledsagar.
Kalla oss,
helga oss
till nytt sinne,
att vi finne
rätta lifvet,
som i Kristus är oss gifvet.

Gjut öfver detta hem din frid,
att vi i med- och motgångstid
oss aldrig från dig skilje,
i glädjen tacke innerlig,
i sorgen hafve tröst i dig,
oss böje för din vilje.
Gud oss hör!
Gud oss gör
redebogne,
att vi trogne
dig tillbedje
i all sorg och i all glädje.

Så bygge vi all tid vårt bo
på Herrens nåd och Kristi tro,
som gör oss evigt glada.

Du högsta goda, blif oss när,
du högsta ljus, upplys oss här,
så kan oss intet skada.
Herre Krist,
du till sist
oss församla,
unga, gamla,
i ditt rike,
dina helga änglar like.

För en husfader.

Min Gud, du hafver kallat mig
att i mitt stånd arbeta.
Mitt hus och hem har jag af dig;
så bör jag alltid veta,
att om ej du,
min Gud, ännu
är hvarje stund
min lyckas grund,
skall jag den fåfängt leta.

Ty din välsignelse alltid
åt oss uppbygger huset:
det får af dig sin rätta frid,
af dig det sanna ljuset.
Din starka makt
är gårdens vakt,
men utan dig
skall visserlig
vårt verk förgås i gruset.

Och därför ständigt om din nåd
jag vill dig troget bedja,

att ditt beskärm i råd och dåd
mig alltid månde glädja
och att du mig
här nådelig
från synd och men
må hålla ren
och intet ondt tillstädja.

Din Helge And' mig göre vis
att så i allt förfara,
att det ditt namn till lof och pris
samt mig till gagn må vara.
För brist och nöd,
för vådlig död,
för eld och brand,
för oväns hand
oss mildelig bevara.

Rättfärdig Gud, mig lär också
vid rätt och sanning blifva,
att mina barn jag alltid må
godt föredöme gifva,
att de och jag
stå fast vid lag
och dö för det
som samvetet
och ditt ord föreskrifva.

Och efter jag mitt fosterland
min tjenst ej bör förmena,
så styrk, o Gud, därtill min hand
och insikt mig förläna

att fostra rätt
den unga ätt
till frie män,
som sanningen
uti din fruktan tjena.

Min Fader, allas Fader, Gud,
lär mig en fader vara
för alla här samt dina bud,
din kärlek dem förklara,
att jag med dem
uti mitt hem
må sammanbo
i dygd och tro
och salig hädanfara.

För en husmoder.

Min Gud, jag är för dig
en svag och syndig kvinna.
Dock har du kallat mig,
din ringa tjenarinna,
att vårda detta hus,
som är mig anbefalldt;
så var du, Gud, mitt ljus
och led mig uti allt!

Vanmäktigt är mitt råd,
och tung min möda blifver,
om ej din helga nåd
mig kraft af höjden gifver.
Skall jag, som Marta, här
bestyra allting väl,
min Gud, mig ock beskär
Marias bättre del.

Gör mig så from, så god,
så städs till frid benägen,
så glad i tålamod,
så huslig och så trägen,

så enkel, utan flärd,
så öppen, ren och sann,
att jag i denna värld,
min Gud, dig täckas kan.

Och efter du mig satt
till moder här för alla,
som du mig gifvit att
omvårda och befalla,
så lär mig i mitt hem
med dygd dem föregå
och icke lägga dem
för mycken börda på.

Lär mig att deras pligt
med vänlig omsorg lätta,
dem varna moderligt,
med saktmod dem upprätta.
Gif att till lifvets ljus
i Kristus jag dem för,
som i ett kristligt hus
en kristlig moder bör.

O Herre, vårda dem
som ingen annan vårdar;
upplys de mörka hem,
de öfvergifnas gårdar,
där ingen bön till dig
från modersläppar går
och ingen ömkar sig
för de betrycktas tår.

I dig är all vår frid:
din hand skall oss beskydda,
din kärlek är alltid
en mur omkring vår hydda.
O Herre, när oss blif,
välsigna allt vårt bo
och efter mödan gif
oss sist en evig ro!

För unga.

Gud, i mina unga dagar
lär mig alltid tjena dig,
att jag gör hvad dig behagar,
städse vandrar på din stig.
Lär mig bygga all min ro
på din nåd och Kristi tro!
Hvart min väg i världen vänder,
står min lycka i Guds händer.

Hur kan någonsin jag löna
moders kärlek, faders vård,
all den huldhet jag fått röna
i min lugna barndoms gård?
Men dock mycket mera än,
Fader uti himmelen,
har du älskat mig och hägnat
och med dina gåfvor fägnat.

Därför jag, o Fader, beder:
lär mig främst att älska dig!
Gif mig nåd, att jag ock gläder
alla dem som vårdat mig.

Böj mitt hjärta, stärk min hand,
att mitt folk och fosterland
jag må återgälda kunna
allt hvad godt de mig förunna.

Låt mig aldrig dig förgäta
och i världen vilse gå;
Gud, lär mig din vilja veta,
hjälp mig vid ditt ord bestå.
Vänd allt orent bort från mig,
låt mig hafva rot i dig
och mig hålla vid det ena
att tillbedja dig allena.

Jesu, hvad jag hafver brutit
visst du mig förlåtit har,
du som i din famn mig slutit,
då ännu helt späd jag var.
Se, jag är den minsta gren
i ditt vinträd, svag och klen;
Jesu, låt i dig mig knoppas
och en evig blomning hoppas!

För äkta makar.

O huru vist och fullt af nåd
är dock, o Herre Gud, ditt råd,
att man och hustru skola bo
tillsamman uti Kristi tro
och dela ljuft och ledt alltid
i kärlek, trohet och i frid.

Du, milde Fader, hafver så
tillsammanfogat dessa två,
att i ditt namn de varda ett
med lika kärlek, lika rätt,
och hvad dem än i världen sker,
skall ingen dem åtskilja mer.

Uti din fruktan äro de
hvarandra till välsignelse.
Den ena är den andras stöd
i samma lust, i samma nöd,
och sorg förmildras, fröjd är hel,
när båda hafva lika del.

Och som de båda lika ärft
den nåd oss Herren Krist förvärft,

så skola de i tron också
hvarandra städse föregå
och uti tålamod och hopp
hvarandra kärligt rätta opp.

Som grenar af det gröna träd,
må växa opp en ädel säd
af goda barn i deras hem,
i deras mödor glädja dem
och fostras för Guds rike opp
till deras ålders tröst och hopp.

Den snöda lusta snart förgår,
den bittra ånger återstår,
men uti fromma makars hus
är Herrens frid och Herrens ljus;
där endast finns den rikedom,
som aldrig lämnar själen tom.

Pris vare dig, vår Fader kär,
som oss så rikt välsignat här
med all din kärlek, att vi så
uti vår kärlek helgas må
och hand i hand få vandra sist
till evig ro hos Herren Krist!

För föräldrar.

Vi tacke dig, vår Fader blid,
för allt hvad du oss gifvit,
för hem och kärlek, bröd och frid,
allt som vår hugnad blifvit.
Så mycket kärt
du oss beskärt,
långt mer än vi förtjena;
vi hafve fått
så mycket godt
utaf din nåd allena.

De kära barn, som du oss gaf,
de äro ock en gåfva,
oss unnad till vår ålders staf,
för hvilken vi dig lofva.
De äro lån
därofvanfrån,
dem du kan återtaga,
för hvilka du
ock skall ännu
till räkenskap oss draga.

Lär oss att dem i dina bud
så troget undervisa,
att de må frukta dig, o Gud,
och dig af hjärtat prisa;
och när en gång,
kort eller lång,
här deras tid skall ända,
du låte dem
till bättre hem
hos dig i himlen lända.

Till lydnad vi dem age så,
som du oss, Herre, agar,
att de med kärlek böjas må
till det som dig behagar
och lära att
försaka gladt
sin egen fröjd för andra
samt minnas grant,
att tala sant
och alltid redligt vandra.

Vi skole dem till arbete
från unga år förmana,
att i din fruktan själfve de
sin väg i världen bana
och så i dygd
sin fosterbygd
med sina krafter rikta.
Den fåfäng går
i ungdomsår,
skall hårdt som gammal plikta.

Vi må ock akta väl därpå,
ditt helga namn till ära,
att våra barn i skola gå
och nyttig kunskap lära.
Ty vishet är
mer dyr och kär,
än guld och ädla stenar;
den henne har,
har godt försvar:
hon Gud och mänskor tjenar.

Hvad mer, som här dem gagna må
och dig till ära lända,
du värdes, store Gud, också
de kära barnen sända,
att, oss till tröst
i ålderns höst,
de blomstra vid vår sida
och alle sist
i Jesus Krist
ett saligt slut förbida.

En kristens födelsedag.

Min Skapare, som gaf mig lifvet,
min Gud, af dig är allt mig gifvet;
jag tackar dig, jag prisar dig,
att alltid mitt beskärm du blifvit,
att du mig mycken hugnad gifvit
till denna dag så mildelig.

För ringa är jag att dig lofva
för all din trohet, all din gåfva,
din nåd och din barmhärtighet.
Hur vill ett stoft du, Herre, höra?
Och dock, för att mig saliggöra,
du tänkt på mig af evighet.

Du alla mina dagar räknat,
mitt hela lif du har upptecknat,
förrän jag ännu skapad var.
Ja, förr än jag i världen kände
ditt namn, du evige och ende,
du, Gud, mig känt och älskat har.

Du låtit mig till nåden kalla,
ändock du mina synder alla

af evighet har förutsett.
För mig du gaf din Son i döden,
för mig han bar den bittra nöden;
i honom är mig lif beredt.

Jag tackar dig för din förskoning,
för Kristi kärlek och försoning,
som är mitt hopp till evig tid,
för lagens bud och nådens lära,
för ditt beskärm, för hem och kära,
för bröd, för hälsa, tröst och frid.

För Kristi skull du dig förbarme;
förlåt mig, syndige och arme,
allt hvad jag brutit mot din lag.
I mig låt gamla mänskan dödas
och nya mänskan i mig födas
fullkomligare dag från dag.

Skall jag på jorden längre blifva,
så vet jag, att du vill mig gifva
allt det som här mig nyttigt är.
Och när du mig vill hädankalla,
så må jag dig min själ befalla
i Jesu namn, o Herre kär!

Dock hur du mina dagar mäter,
så gif att aldrig jag förgäter
att tjena och att prisa dig.
Din nåd och Kristi tro mig lände
till ett nytt lif och salig ände.
Lof ske min Gud evinnerlig!

Vid en ung persons graf.

Du lifvets ljus, o Jesu Krist,
som lyser dödens dalar
och oss uti vår sorg och brist
med evig tröst hugsvalar;
se, jordens blomster falla af:
o Jesu, låt vid denna graf
din nådes sken oss lysa!

Ditt rike är ej världens ro,
som snart i ånger slutar;
ditt rike är en barnatro,
som mot ditt bröst sig lutar;
ditt rike är en evig frid:
O Jesu, låt från lifvets strid
i denna frid oss hvila!

Nu gömme vi en älskad vän
att samlas till de dina.
Han gick så ung till dig igen,
begråten af de sina.
Du kallat honom till din frid
i vårens sköna knoppningstid,
att han i dig må blomma.

Tag då, o Jesu, i din famn
den dyra vän vi sakna;
låt honom sofva i ditt namn
och till din glädje vakna.
Och de som bo i sorgens hem,
låt lysa lifvets ljus för dem
och dagas för oss alla.

För de ringa.

Gud mäter icke med vårt mått
det ringa och det höga.
Den plats, som vi i världen fått,
för Gud betyder föga;
ty Gud ej till personen ser,
till höghet eller annat mer,
som villar mänskors öga.

För alla rinner solen opp
och regnen nederfalla,
för alla finns en tröst, ett hopp,
ty Kristus dött för alla.
Den minste lik den störste är,
ej makt, ej höghet gäller, när
till doms oss Gud skall kalla.

Guds Son var ock en ringa man,
på mänskors sätt betraktad:
på jorden intet ägde han,
vardt skymfad och föraktad;
dock hafver Gud i himmelrik
upphöjt hans namn, att honom lik
är ingen konung aktad.

Så voro Guds apostlar ju
i världens tanke ringa.
Hvi skulle som en dåre nu
jag efter höghet springa?
Gud, gör mig nöjd med hvad jag fått,
låt icke andras bättre lott
till knot mitt hjärta bringa.

Fräls oss från afund, Herre Gud,
gif oss ett ödmjukt sinne,
att vi förnöjsamt dina bud
må hafva städs i minne.
Vi sitte lågt på denna jord:
i himmelriket vid ditt bord
en bättre plats vi finne.

För jordbrukare.

Jag brukar jorden, besår mitt land
och tackar Gud för min möda.
Jag har bekymmer och sorg ibland,
när frosten tager min gröda,
när torkan härjar, när haglet slår
och mycken väta i jorden står;
dock får jag af Gud min föda.

Ty allt det väder oss himlen ger
att jorden torka och fukta,
af Herrens vilja det allt oss sker
att fröjda eller att tukta.
Hvad Herren gifver är alltid godt;
om ock hans vilja vi ej förstått,
vi skole dock honom frukta.

Om Herren gåfve oss allt så rundt,
som vi det kunde begära,
och ständigt vore oss här förundt
att kornet rikeligt skära;
då blefve själen af medgång mätt,
vi skulle Herren ej tacka rätt,
ej gifva åt Gud hans ära.

Si, därför tager han jordens must
och gifver oss vedermöda,
att vi må hafva i Gud vår lust,
på honom endast oss stöda.
Han tager brödet ifrån vårt bord,
att ju vår själ uti Kristi ord
må söka en evig föda.

När sedan åkern i växt på nytt
oss ax förlänar så tunga
och väntan blifvit i fröjd förbytt
och gamla glädjas med unga;
hur kunde då för ett rikligt bröd,
om Gud ej förr gifvit brist och nöd,
hans lof vi af hjärtat sjunga?

Så är med oss, och så vill vår Gud:
i jorden skole vi grafva
med stadigt hopp, som oss lär hans bud,
och i bekymmer ej slafva.
Ty den som sår och som vattnar här
är intet: Herren det ensam är,
af hvilken vi växten hafva.

Gud hjälpe oss, att hans ord så väl
må här oss mätta och nära,
att rika frukter det i vår själ
för evigheten må bära.
Ja, Herre Gud, oss för Kristi skull
rentvå af jordenes stoft och mull,
ditt heliga namn till ära!

I handel och näring.

Hvar är den skatt som blifver
i alla skiften lik,
som stadig hugnad gifver
och gör mig evigt rik?
Si, världen blott förmår
en vinning mig beskära,
som rost och mal förtära
och som likt rök förgår.

Långt hellre vill jag vinna
en bättre ägodel
och söka till att finna
en skatt förutan fel,
en pärla, ren och klar,
en pärla utan like,
som är Guds himmelrike.
Säll den som henne har!

Har jag den pärlan funnit,
hvad felas mig då än?
Hvad båtar, om jag vunnit
all världen utan den?

Så vill jag lämna gladt
mitt hjärtas bråda äflan,
mitt fikande, min täflan
och söka denna skatt.

Ty har jag först Guds rike,
så faller allt mig till.
Hvad hjälper att vi fike,
om Gud ej hjälpa vill?
Men är min Gud med mig,
kan trygg mitt verk jag börja:
Gud skall mig väl försörja
här också timmelig.

Och om Guds rikes håfvor
här fallit på min lott
och har jag nådens gåfvor
i Herren Kristus fått,
så är mig ingen vinst
så kostelig på jorden,
som denna vinst är vorden,
den jag förtjenat minst.

För intet, ja, än mera,
fast jag har skuld och synd,
vill Gud åt mig beskära
det kosteliga fynd.
Hur skulle sig min själ
vid vansklig vinning fästa,
när dock den allrabästa
kan blifva hennes del?

Guds Ande så mig styrke,
att timmeligt förvärf,
som är ett lofligt yrke,
ej blir min själs fördärf.
Gud gifve att jag så
må handla här i tiden,
att jag ej samvetsfriden
mot något byta må.

Lys, Gud, mig genom natten
och lifvets mödor här,
att jag må finna skatten,
som gömd i ordet är,
den skatten utan brist,
den pärlan utan like,
som är Guds himmelrike
igenom Jesus Krist!

För sjömän.

På hafvet.

Vi segle på det vida haf,
vi höre stormen hvina;
men Herren oss en stjärna gaf,
som skall i natten skina
och lysa oss i all vår tid
till en god hamn i evig frid:
det är Guds ord, det rena.

Vi lefve i stor enslighet
emellan luft och vatten,
och ingen mänska af oss vet
och hör vårt rop i natten.
Vi äre flarn på villa sjön;
allenast Gud, som hör vår bön,
är dag och natt oss nära.

När hafvets vågor brusa högt
och vilja oss uppsvälja
och vi all mänsklig makt försökt,
men intet står att välja;
då komme vi Guds Son ihåg,
som gick en natt på stormig våg
och räckte Petrus handen.

När vi, som Petrus, ock ibland
af otro sjunka neder,
då, Herre, räck oss du din hand,
som stöder oss och leder;
gif styrka åt vår svaga tro,
att vi bland berg af vågor bo
som på en klippa trygge.

Så tacke vi dig store Gud,
att du oss väl hugsvalar
och mellan vind och vågors ljud
så tröstrikt till oss talar
uti det helga skriftens ord,
att, när vi hafve dig ombord,
är glädje oss tillfyllest.

Vi bedje dig, o Fader blid,
god resa du oss sände,
att till vårt land i rättan tid
vi glade återvände.
Gif oss, o Herre, en god hamn
först här och sist i Jesu famn
den bästa ankargrunden.

I svår storm och sjönöd.

O Fader vår, som i höjden bor,
si, djupet drager oss neder!
Vår vedermöda är mycket stor,
om du ej hjälp oss bereder.
Den svåra storm och det villa haf
oss kasta i dödens fara;
de sänka oss i den djupa graf,
om du icke vill oss spara
och nådelig när oss vara.

Vi hafve syndat, o Herre Gud:
thy har du din nåd borttagit.
Vi brutit mot dina helga bud:
det har oss i ofärd dragit.
Förlåt oss, Herre, för Kristi skull
och tänk på hans bittra ända;
för hans skull var oss en fader huld
och värdes oss hjälpen sända;
vi vilje till dig oss vända.

O Herre Krist, som i skeppet sof,
när folket hade stor våda,

ditt helga namn har det skett till lof,
fast döden var till att skåda:
du näpste hafvet, du vädren band,
så att det vardt lugnet stilla
allt för din eviga gudoms hand.
Du värdes ock oss ej spilla.
Men frälsa ur hafvet villa.

Gud Fader, Son och den helge And'
nu vare oss när i nöden.
Vi äro ett stoft uti din hand;
Vi hafve förtjenat döden.
Din helga vilja nu med oss ske;
dock värdes af nåd förläna,
vi finge vårt kära hem än se
och där dig prisa och tjena,
du som är Herren allena.

I utländsk hamn.

Gud är vårt säkra roder;
hans starka allmakts hand
har öfver hafvets floder
oss fört till främmand' land.
Han har i mången fara
oss härtills skyddat väl;
han värdes ock bevara
oss här till kropp och själ.

O Herre, huru mången
förgäter här ditt bud!
När han i land är gången,
så minns han ingen Gud.
I fala skökoarmar,
i rus och öfverdåd
han här med världen larmar
och glömmer all din nåd.

Han minns ej att du tagit
hans själ ur mången nöd,
att Kristus har fördragit
för honom korsets död.

Han hellre satan tjenar;
går så till sjöss igen
och tror att du förlänar
densamma hjälpen än.

Men du är en rättfärdig
och helig Gud försann.
Din nåd är ingen värdig,
långt mindre någon man
som sig i synd förhäfver
och trotsar fräckt din lag:
så sant du, Herre, lefver,
du straffar det en dag.

Nu, medan vi här gästa,
bevare oss Guds hand,
ty mången vill oss fresta
att svika skepp och land.
Den som ur tjensten rymmer
är ingen ärlig man;
ondt samvet och bekymmer
af Herren Gud får han.

O Herre, gör oss rene,
fräls oss från synd och skam,
att trofast vi här tjene,
så hjälper du oss fram.
Om våra synder jaga
de helga änglar bort,
som oss på sjön ledsaga,
förgås vi innan kort.

Liksom på denna färden
vi gästa fjärran strand,
så äre vi i världen
uti ett främlingsland.
Hos dig är bortom grafven
vårt rätta hem beredt:
Gud, styr oss öfver hafven,
att sist vi hinna det!

Vid begrafning på sjön.

Säll den, som här i Kristi tro
sitt ankarfäste finner.
Han skall få hvila i god ro
hvarhelst han hamnen hinner.
Ty Herrens äro sjö och land;
han skall oss sist af jordens sand
och hafvets våg uppväcka.

Så far i Jesu Kristi frid,
vår broder här på hafven,
och vare så din synd alltid
i hafvets djup begrafven.
Gif, Gud, att vi, som segle än,
vår trygga hamn i himmelen
hos dig en gång må finna.

Tacksägelse för lycklig resa.

Högtlofvadt vare, Gud, ditt namn!
Du har på hafvets öken
ledsagat oss till en god hamn
igenom storm och töcken.
Oss vinden förde fram,
och vågen bar vår stam;
oss ström ej villat har,
ej stiltje hållit kvar:
din hand har oss beskärmat.

Så lär oss nu, o Herre Gud,
att dig af hjärtat prisa
och vandra så i dina bud,
att vi dig tack bevisa.
Var du, o Herre Krist,
vår styresman förvisst,
att vi till sist hos dig
i fröjd evinnerlig
och i god hvila hamna.

För fiskare.

Vi lägge ut näten vid klippor och skär
allt på en förhoppning i fjärran,
men mödan ej lönar, hur tung hon oss är,
om fångsten ej kommer af Herran,
som allt af sin nåd åt oss gifver.

De helge apostlar, de skötte sitt nät,
när Herren dem kom till att kalla.
De lämnade näten och följde hans fjät,
och honom de tjenade alla
som fiskare uti Guds rike.

Ack, gifve nu Gud, att vi kunde också
vår Mästare Kristus så tjena,
att, när han oss kallar, vi glade må gå
från näten till honom allena,
som kan oss evinnerligt mätta.

Han säger till oss, som till Petrus han sagt:
på djupet nu läggen ut näten!
Och si, när hans ord i vårt hjärta vi lagt
och icke han varder förgäten,
så få vi en rikelig vinning.

Men om vi arbete än natten så lång
och Herren är icke i båten,
så blifver till intet vår möda och fång
och djäfvulen ställer försåten
och frestar vårt hjärta till otro.

Gud tröste, hur mången i brusande sjö
dock icke till Herren sig vänder,
men kifvas i afund om stränder och ö
och gifver sig satan i händer:
han får en bedröfvelig ände.

Så tage oss Herren vår Gud i sin hand,
oss fattige fiskare alle,
att vi honom tjene på vatten och land
och alltid oss honom befalle
i Kristus, vår Frälsare. Amen.

Vid invigning af en begrafningsplats.

Jorden oss alla skall en gång församla,
oss, som här än i dödens skugga famla,
fattiga, rika, unga med de gamla;
Herren den helge!

Fader i himlen, som oss skapat alla,
stoft är vår hydda, skall till stoft ock falla.
Din är all jorden; vi din frid nedkalla
till våra grafvar.

Gif dem din ro, som, släkte efter släkte,
varda med jord i dessa grafvar täckte;
Kristus, Guds Son, som dödens kedjor bräckte,
skall dem uppväcka.

Tröste oss han, som kan all synd förlåta.
Helige And' hugsvala dem som gråta!
Gif oss den tro, som kan oss evigt båta;
för oss till lifvet!

Vid läroverks öppnande.

Gud, som all vishets källa är,
uti ditt namn vi samlas här.
Gif oss i allt vårt arbete
din nåd och din välsignelse.

Uti din sannings ljus oss led,
uti din kunskap oss bered,
att allt vårt verk är dig till pris,
o store Gud och Fader vis!

Välsigna detta rum, att så
det ock ditt tempel blifva må,
som du till ljusets tjenst invigt,
där alla mödor lönas rikt.

Du värdes alla lärare
och lärjungar din nåd bete,
att unga släkten växa opp
till faders fröjd och moders hopp.

Omhägna med din starka hand
vår furste och vårt fosterland;
Beskydda våra dyra hem
och alla kära uti dem.

Lof ske dig, store Herre Gud,
som oss med dina helga bud
vill lära, leda all vår tid
på lifvets väg till evig frid.

För skolungdom.

Sanningens Ande, som af höjden talar,
som oss upplyser och som oss hugsvalar,
kom att oss leda! Bo i dessa salar;
helga vår kunskap!

Led oss att söka i allt hvad vi lära
evige Fadrens kärlek, makt och ära;
låt oss i Sonens kunskap frukter bära
här för Guds rike.

Du, som är vägen, sanningen och lifvet,
eviga ljus, till salighet oss gifvet;
Kristus, låt ordet, i vårt hjärta skrifvet,
här oss förnya.

Herre, du ensam är det sanna ljuset,
hvilket oss leder hem till fadershuset;
lys oss, att under vandringen i gruset
dig vi må följa.

Vid hälsokällor och badorter.

O Gud, som har i dina händer
all världen och hvad däri är,
som hälsa och som sjukdom sänder,
var med din hjälp och tröst oss när;
du har i djupens källor lagt
din hälsosamma läkdoms makt.

Sänd nu din kraft af höjden neder,
Bethesdas ängel till oss sänd,
att dessa vatten han bereder
och gör din stora allmakt känd.
Styrk oss till både själ och kropp,
dem du allena håller opp.

Barmhärtig Gud, låt när oss blifva
lifgifvaren, vår Herre Krist,
som oss allena mäktar gifva
en läkedom för all vår brist.
Vår läkare, vår tröst är han,
som af allt ondt förlossa kan.

Han är vår ädla hälsokälla,
hans dop är rätta lifvets bad;

till honom allt vårt hopp vi ställa
och hafve så förtröstan glad.
Af synden är oss sorg och ve,
af Kristus all välsignelse.

Lof ske vår Gud, som oss förunnar,
i Jesus Krist, vår frälserman,
evinnerliga lifvets brunnar,
där själen vederkvickas kan
och af det vatten dricka får,
från hvilket ingen törstig går.

Missionspsalm.

Lof ske dig, Herre Jesu Krist,
i alla jordens länder!
Allt herradöme Fadren visst
har gifvit dig i händer.

Lof ske dig, världens stora ljus!
Upplys de mörka dalar;
sänd till hvart hjärta och hvart hus
ditt ord, som oss hugsvalar.

Lof ske dig, salighetens väg,
som vill till Gud oss samla!
Led alla vilsegångnas steg,
som än på vägen famla.

Lof ske dig, som är sanningen,
i den vi frie göras!
I dig låt alla släkten än
till evig sanning föras.

Lof ske dig, som är evigt lif,
af Fadrens nåd oss gifvet!
all dödens makt ifrån oss drif;
för oss i dig till lifvet.

Lof ske dig, gode herde, du,
som gaf ditt lif för fåren!
Till dig från öknen samla nu
dem som förlorat spåren.

Lof ske dig, vår förlossare!
Fräls alla dem som lida
och till de arma fångar se,
som än i fängslet kvida.

Lof ske dig, store medlare,
som beder för oss alla!
Bed Fadren att hvar syndare
till sig med ordet kalla.

Lof ske dig, Krist, evinnerlig,
du konung utan like!
Böj neder alla knän för dig;
tillkomma låt ditt rike.

Lof ske dig, Fadrens ende Son,
i alla jordens länder!
Lof ske vår Gud i himmelstron
nu och förutan ände!

Julpsalm.

Natten står i stjärneskrud,
arla morgon bräcker.
Upp min själ att prisa Gud,
som allt lif uppväcker!
Lofve Herren natt och dag;
frid på jorden råde,
att hans blick med godt behag
ned till mänskor skåde.

Lof ske dig i evighet,
Gud, vår Fader käre;
i din Sons rättfärdighet
dina barn vi äre.
Lof ske dig, o Jesu Krist,
att så arm och ringa
du kom till vår synd och brist
att stor nåd oss bringa.

O du världens stora ljus
i den mörka natten,
lys oss till vår Faders hus
genom eld och vatten!

Helge Ande, när oss blif;
signa julefriden;
för oss till ett evigt lif
med Guds lof i tiden.

1889.

Pingstpsalm.

O Gud, du Helge Ande, kom
i dessa vårens dagar
med ljus, som tid ej byter om
och natt ej mer förjagar!
Kom, det är höst
i mänskobröst
och mörkt i många själar!
Kom, dag och råd
af Herrens nåd,
som alla brister helar!

Si, världens åker står beredd,
men lifvets källor sina;
vildmarken blomstrar rosenklädd,
och andens skördar tvina.
Vår ovän sår
i plogens spår
sitt ogräs ut bland säden;
kom, själahägn,
som arlaregn
att vattna torra heden!

Hvar är du, kraftens Helge And
med ord af eldens tunga,
när otron går från land till land
att köttets lust besjunga,
när Mammon smidt
i folkens midt
af järn och guld sin fana
och stor som förr
står vid vår dörr
efesernes Diana?

Hur länge, o hur länge skall
oss syndens makt förhåna?
Hur länge skall i blygd och fall
ditt folk till frihet tråna?
Du starke Gud,
stå upp och bjud
att mörkrets fästen vike!
O Herre, gif
oss evigt lif!
Tillkomma låt ditt rike!

Och Anden svarar: själ, haf ro;
bryt neder syndens gärden!
Jag är dig när med Kristi tro,
som öfvervinner världen.
— Ja kom, Guds röst,
att i vår tröst
sig ingen bäfvan blande!
Pris vare dig
evinnerlig,
Gud Fader, Son och Ande!

1893.

Julpsalm.

Esaias 9: 2—7.

Det folk, som bor i mörka landen,
har sett ett ljus af himmelshöjd.
Det glädes som i skördeanden;
det jublar som i segerfröjd,
du, Herre, brutit plågarns staf,
du lyft vår skuldras börda af.

All krigets rustning, blodig skrifven,
skall brännas upp, af eld förtärd.
Ett barn är födt, en son oss gifven;
hans rike är den vida värld.
Hans namn är Underlig och Råd,
Stark Gud och Fader, Frid och Nåd.

Hans makt skall varda utan like
på Davids tron i evighet,
och han upprätta skall sitt rike
med dom och med rättfärdighet.
I Herrens kraft skall han bestå;
hans frid skall ingen ände få.

Var glad, min själ, i Gud, och lofva
i dag hans nåd, hans öppna famn!

Välsignad vare Herrens gåfva,
välsignadt vare Jesu namn.
Gud gifve oss god julefrid
i Jesus Krist till evig tid.

1897.

FAMILJEVERS.

De tjugufyra åren.

26 Augusti 1845.

De flydde som drömmar när dagarna gry,
de unga, de växlande åren;
de flydde så hastigt som timmarna fly,
när rosorna knoppas om våren;
de flydde likt änglar som leka i sky
med strålande liljor i håren.

De hade sitt bråk och bekymmer också,
det skola vi icke berömma;
de hade väl moln uppå himmelen blå
och tårar i ögat det ömma.
Men rika de voro på kärlek ändå,
det skola vi aldrig förglömma.

Vi ville dem rista i taflor af gull,
blott skada vi äge så ringa! —
Vi ville dem älska för minnenas skull
och älska för allt de oss bringa,
och sorgerna ville vi mylla i mull,
som hade de varit allsinga.

Vi bärgat i ladorna två dussin år
med skördar af minnen ren länge;

nu stänga vi ladorna alltsen i går
och lås för dem alla vi hänge;
ty ängarna blomma på nytt i sin vår,
och lian i glädje vi svänge.

Så låtom oss bärga den flyende tid,
hur lefnadens trådar sig tvinna,
och bärga de skördar af strid och af frid,
dem Gud låter ännu oss vinna;
vi bärga dem nöjda och blifva därvid,
att Gud skall oss tacksamma finna.

Sancta Emilia.

19 Maj 1851.

Säg hvarför har åt Emili
Potentia platsen lämnat?
Har jordens makt af jalousi
sin plats åt helgon ämnat?
Har almanackan, styf och stel
och van att ljuga, tagit fel?
Så grymt dess lögn sig hämnat!

Nej, jordens hjältar, all er makt —
hör mina profetior! —
det våld som oss i bojor lagt
och sjungit litanior,
det lutar redan till sitt fall
och hädanefter herska skall
blott jordens Emilior.

Sanct Emili! Jag hälsar dig
välkommen i kalendern!
Du längesen eröfrat mig,
eröfrat folk och länder.
Bland helgonen är säkert du
den största skalk. Så upptag nu
den hyllning jag dig sänder.

Se också jag i tysthet har
en liten Sancta Milla;
hvad gåfva bör jag fin och rar
på hennes namnsdag gilla?
En blomsterdoft — en bit musslin —
en morgonkyss — en glädtig min —
var nöjd med det min lilla!

Samtal på vers

mellan Emilis gubbe och en god vän
den 26 Augusti 1853.

»Hur gammal är din fru?» — Min fru?
Hon fyller tjugufem.
Ja åren flyga, kära du,
hvem vet så noga dem.

»Men tjugu år ha snart förgått,
sen hon ur skol'n kom hem.»
— Det vet jag ej, det vet jag blott,
att hon är tjugufem.

»Det femton år, om jag minns rätt,
sen hon i dansen kom.»
— Det minns jag ej, jag minns blott det,
att tjugufem gått om.

»Men hennes tjugufyra år,
du skref en vers om dem,
och det är länge» ... — Jag förstår.
Nu är hon tjugufem.

»Snart åtta år hon är din fru,
och när ni gifte er,
hon mer än tjugu var.» — Men nu
blott tjugufem, ej mer.

»Din räkning jag ej alls förstår;
kan du addera?» — Nej,
min vän, jag räknar aldrig år,
adderar tiden ej.

Jag räknar hjärtats ungdom blott,
och själens rikedom,
och trogen kärleks gröna skott
på lifvets träd i blom;

och ögats blick och hjärtats frid
uti ett stilla hem;
så är min fru, det blir därvid,
i dag blott tjugufem.

Den 26 Augusti 1861.

Hvad säger du? Är åter där till vägs
en siffra, som gör min att tynga nacken?
Men är det möjligt? Ljuger almanacken?
Få vi nu verkligt räkna tjugusex?

O, siffror ljuga. Ej dig själf bedrag!
Jag kan ej märka, om jag också ville,
i grönskan hos min evigt unga Mille
ett gulnadt blad, som bådar höstens dag.

Nej, hvilka siffror du dig än består,
och hur du än må visa på din panna,
din räkning jag omöjligt kan besanna;
för mig så är du ständigt, ständigt vår.

Och tycker du den nya siffran tung
och att i vågskåln ren den väger mycket,
förlåt — för min del hyser jag det tycket,
att man just då bör anses *dubbelt ung.*

Ej bannas, om för ungt mit hjärta slår,
när hos min egen lilla rara gumma
jag har en så märkvärdig dubbelblomma:
två flickor, hvardera om tjugu år!

Ack, de två tjogen! Om det ena sett
min unga rönn i hvita blomsterskruden,
i andra tjoget har den gode Guden
så vackra röda bär åt rönnen gett.

Och har den böjts ibland för stormens brus,
och äro ej dess gröna blad så bjärta,
och ha där snögat vintrar på dess hjärta,
o, Gud har rikt sändt öfver den sitt ljus!

Så låt oss tacka Honom, som allt godt
likt himmelsk dagg på arma plantor regnar,
Han, som oss lyser, värmer, vattnar, hägnar,
Han, som i oss har ensam allt förmått!

Han sände ock sin nådes solsken ned
på nästa tjog och årens alla summor!
O Gud, bevara våra unga blommor!
O Gud, bevara våra gamla med!

Till Emili Lindqvist

den 26 Augusti 1841—1871.

»Unga flicka, i din vår
bind dig myrtenkransen!
Dansa medan du det får;
snart är du ur dansen.»

Stäm gitarren vek och öm,
och tangenten jaga!
Snart är Mozart blott en dröm,
Moscheles en saga.

Teckna gladt i hoppets färg
luftslott, som ej skymmas!
Kanske sen på Tofőns berg
i ett torp de rymmas.

Tjusa ynglingarnes par,
som sin hyllning stamma!
Snart är blott en gubbe kvar
af din ungdoms flamma.

Njut bland sköna systrars rad
vårens få minuter!
Snart en gumma, fet och glad,
i sin famn dem sluter.

Nu är du en ros så skär,
hvilken daggen stänker;
snart du kindens mjölk och bär
dina döttrar skänker.

Smärta ranka i din vår,
kamma bruna lockar!
Snart i mormors gråa hår
Karins finger plockar.

* * *

Om förr en dröm ur framtids dunkla sköte
dig hade sagt, min vackra Emili,
att också du en gumma skulle bli,
som blott en gubbe uti famnen slöte;

om uti morgonskyn på Alöns stränder
du sett en rad okända, hulda små,
halft uppå jorden, halft i himlens blå,
emot dig sträcka mjuka barnahänder;

och sett dig själf på Toföns strand vid fjärden
en regnig morgon vagga i din famn
två barnabarn med obekanta namn;
det hade du ej trott för allt i världen.

Dock är det så. Nu se vi varmt tillbaka
på dessa år, som lifvets Norna skref,
sen du, min forna sköna flicka, blef
den fordom unge Toföguhbens maka.

Gud signe dig för allt ditt trogna hjärta!
Välsignad vare Herrens nåd, som lät
vår ungdoms vår med oförmärkta fjät
gemensamt blomma ut i fröjd och smärta.

Nu har du ändtligen din sommar hunnit,
nu är du ändtligen en stadgad fru;
i dag så fyller du ju tjugusju,
och första ungdomsyran nu förbrunnit.

Men lika varma dina ögon blicka,
som på den dagen, när du, huld och söt,
ditt tjugonde bland vårens kransar slöt
och såg magistern svärma för sin flicka.

Och lika ödmjukt, hoppfullt nu vi lägge
vår afton, som vår morgon, i Hans hand,
som oss ledsagat öfver haf och land
och skall ledsaga oss till hamnen bägge.

Till Maria i Visby

den 3 Augusti 1881.

Sydvästen dansar
i Uddens lönnar
med namnsdagskransar
af asp och rönnar;
han minns den dagen sen månget år,
han kom att kransa Marias hår.

Sydväst, du fria,
vänd om på fläcken!
Nu bor Maria
i Romdahlshäcken,
på Gotlands krita hon suckar nu,
hon ville flyga hit bort, som du.

Men solen säger:
du kära fånge,
bygg här ditt läger,
fast dar bli länge!
Jag med Guds kärlek vill se på dig
så ömt, att intet kan motstå mig.

Udden: Björkudden. — Solbad egentliga anledningen till resan.

Hvem vågar hoppas,
när löfven falla,
en vår, som knoppas
och fröjdar alla?
Det är ett under och sker likväl;
så minns Guds makt, du församda själ!

Det är Hans ära
att till de svaga
ny styrka bära
och ondt förjaga.
Af oss är intet, allt af Guds råd;
ju mera svaghet, dess mera nåd!

De långa stunder
i längtans timmar
gå som sekunder
när hoppet glimmar.
Tro ger förtröstan, och hopp ger mod;
hvem är så mäktig som Gud, så god!

Vill doktorn kälta
och badfrun tassla,
och får du svälta
med mjölkevassla,
så kommer dag, när du fri och lugn
får baka bulle och grädda ugn.

Sydväst, som kryssar,
vänd om tillbaka
med tusen kyssar

och namnsdagskaka!
Strö alla blommor från Uddens strand
kring mor och dotter på Gotteland!

Och pröfningstiden
skall gå till ända,
och hälsan, friden
skall återvända;
då väntar här mången öppen famn;
Guds änglar lede er till god hamn!

Till fru Emilie Topelius,
född Lindqvist,

den 26 Augusti 1881.

Man skref 1821.
Vid staden låg den världsberömda putten,
där småbarn funnos sugande på tutten.
Där fann nu gumman Lybeck också ett.

Hon förde det med fröjd till stadens torg,
till rådman Lindqvist. Aldrig såg man maken.
Far knöt sin hvita halsduk under haken,
mor grät en glädjetår och glömt all sorg.

Prinsessan kristnades till Emilie,
poetiskt namn (fast hemfolk sade Milla),
och madam Skogberg matade den lilla
med skorpor och med ryssens rofferi.

Knappt lillan tultade på egna ben,
förrän hon fick sin kära syster Thilda.
De blomstrade och lekte oåtskilda,
som smultronblommor två på samma gren.

Madam Skogberg, barnsköterskan, förtäljde gärna om ryssarnes framfart i Vasa 1808.

Med tiden blef duetten en sextett:
Ludvig, Augusta, Julius, liten Lotta
i deras tur begynte väsna, klotta,
men ängeln borttog lilla Henriette.

Den gamla, kära gården fanns ju då.
Där var visst icke mycket högt till taket,
men städadt och högtidligt stod gemaket
med långa soffan, taburett, trymå.

I salen stod klaveret med sin stol,
i boden såldes sveskon, dukar, nubbar;
gårdskammarn var kontor för finnegubbar;
där fick Runkina last för Liverpool.

Och uppför trånga trappan klef man käckt
till barnens sal med målade tapeter,
där bland världsdelarnas märkvärdigheter
red Karl den tolfte styf och oförskräckt.

Det var ett litet bo, men tryggt och godt.
Man trifdes där, man älskade hvarandra,
man hade icke tid sin nästa klandra,
man läste, sjöng, politiserte smått.

Små barnen växte. Moster Sahlbom nyss
fick äran att den första läxan lugga;
sen fick herr Schale högre visdom plugga
och fordrade till arbetslön en kyss.

Runkina: ett fartyg.

När liten Emilie fyllt fjorton år,
blef stugan henne trång, och snart, o jämmer!
så sändes lillan bort till moster Kjemmer,
att se hur man i stora världen mår.

Och när hon återkom med rosenkind,
smärt som en ranka, varm och blyg i dansen,
och vid gitarren sjöng så ömt romansen,
såg mången ungersven sig redan blind.

Jag minns ej alla — minns blott sex bland dem:
kadetten, köpman, framtidspresidenten,
bokhållarn, brukspatron och sist studenten,
den afundsvärde, som fört henne hem

När Moscheles i hennes hand fick färg
och Hertz med åtta händer hördes brusa,
då sågs belåten gamla pappa snusa,
och Lundmark var förtjust och Finkenberg.

Så randades en stjärnklar vinterkväll
i nya gården, som I alla kännen;
där räckte hon sin trogna hand åt vännen
med syster Thilda under samma päll.

Och åren gingo sen, jag vet ej hur,
visst ej på rosor, ej med gyllne flaggor,
men mellan sorg och glädje, böcker, vaggor,
musik, kastruller, bläckhorn, korrektur.

Man reste. Lifvet ju en resa är
från hem till hem — ett här och ett därborta.
Fast gamla vagnen kom ibland till korta,
så kom man fram, ty kärlek åkte där.

Och det vardt sommar efter vår som flytt,
och det vardt höst, och allt hvad barnaögat
såg fordom kärt, det ligger öfversnögadt
af långa vintrar ren, och allt är nytt.

De bruna lockarna ha blifvit grå,
de röda kinderna, som tiden fårar,
och tron på oförvissneliga vårar
de äro ej desamma nu, som då.

Men ett är oförändradt: Herrens nåd,
som än i solsken, än i mörka dalar
oss öfvervakar, skyddar och hugsvalar
och sammanknyter lifvets sköra tråd.

Ju högre vandraren kan berget nå,
dess mera ser han vidgas perspektivet,
och under honom klarnar mänskolifvet,
och öfver honom dagas himlens blå.

Se hvilka vårar blomma rundt kring dig!
Den grå studenten, forna systerbruden,
vi alla bedja nu den gode Guden
om sol och grönska på din lefnadsstig!

Sörj icke, vackra rönn med röda bär,
att hösten skall dig plundra och utblotta!
Nu först, nu först har du fyllt *tjuguåtta!*
och det är meningen med visan här.

Till Kommerserådet Henrik Borgström
och
Fru Carolina Borgström
vid deras silfverbröllop den 17 Juli 1852.

När, mätt på vågens brus och stormens strider,
den trötte seglarn öfver fjärden skrider,
då händer stundom att en stilla hamn
mot honom sträcker ut sin blomsterfamn.
Han hastar dit, att fly den vreda skuren,
och tackar Gud i skötet af naturen.

Ett hem af frid, ett hem af stilla lycka,
hvars tröskel tro och hopp och kärlek smycka,
det är en hamn i vida världens sjö,
det är en grön, en ljuflig blomsterö;
i världens villor till dess lugn vi vädje,
att dela där vår smärta och vår glädje.

Ty strid har jorden nog och split och tvister
och kval som småle, medan hjärtat brister,
och hot och hat och sorg och nöd och flykt,
men sällan, ack, en hamn, att hvila tryggt.
Vänd, seglare på lifvets haf, tillbaka
och lugnet sök hos hemmet och din maka!

I dag är *hemmets fest.* Högsommarns under
strö blomstermattor öfver park och lunder;
den mörka gran, den ljusa björk i prakt
stå rundt kring ön som hemmets hedersvakt;
mer skön än de, den glada ungdomsringen
en sådan dag vill byta emot ingen.

Frid öfver hemmet! Frid med er, I kära!
Ty er är hemmets fest och er dess ära.
Sen detta hem af eder byggdes nytt,
har hälften af en mänskolefnad flytt;
högsommar blommar nu, där nyss var våren,
med lika fröjd, men mera frid i spåren.

Ty dagen flyr och årens skiften randas;
förr'n man det vet, de gråa håren blandas
i ynglingens och flickans mörka lock;
man tror sig ung och är en gubbe dock.
När lika varmt det forna hjärtat klappar,
man märker ej, när kinden färgen tappar.

Det goda åldras ej. Det sköna, sanna
bär evig ungdom på sin höga panna.
Hvad mer om då ett bräckligt mänskolif
förtröttas under världens bråk och kif!
I ädla verk, i goda barn och fromma
det blomstrar upp i all sin ungdomsblomma.

Och sagda äro länge ren de orden:
de ädle och de gode uppå jorden,
de skola grönska som en ranka grön,

och deras lif skall vara som en bön.
Välsignelse på dem skall dugga neder
som sårlaregn i många ätteleder.

Men inför Gud allsmäktig vi oss böja,
som, ensam god, kan all vår svaghet röja.
Allt hvad Han gifvit: frid och fröjd och råd,
det är Hans stora oförtjenta nåd.
Välsignad vare Han, som lifvets lycka
kan ensam bygga, ensam undanrycka!

Tag i Ditt hägn, o Gud, de båda kära,
dem nu Du unnat friska myrtens ära,
låt deras hjärtan länge klappa än
för hemmets lycka och för kärleken!
Och må en dag, med än en ålders vinning,
den gyllne kransen smycka deras tinning.

Romans ifrån skogen.

Till Runebergs silfverbröllop

23 Januari 1856.

En fura växte i nordanskog.
En fjärran vind uti furan drog.
En fågel sjöng i dess krona
för källornas språng,
i vindarnas gång,
och allt sjöng fågelen sitt hemlands sång.

Där stod en sviktande björk bredvid.
Den grönskade ljus i vårens frid,
att furans mörker försona.
När kvällen blef lång,
när dalen blef trång,
allt, allt sjöng fågelen sitt hemlands sång.

Så var där grönska i deras hem.
Så växte en ungskog opp kring dem.
Så gingo de snabba åren —
som källornas språng
och vindarnas gång,
och allt sjöng fågelen sitt hemlands sång.

Gud signe furan i nordanfjäll.
Gud signe björken i vinterkväll.
Gud signe fågelen i våren.
All norden så lång
hör tonernas gång —
och allt sjöng fågelen sitt hemlands sång.

Till Faktor D. Levins silfverbröllop

1 Maj 1864.

Fast anspråkslös i lifvets larm,
är dock vår lott ej glömd och arm
vid lifvets mästarbord.
Ty tankens tunga äro vi,
den snabba muskel, hvaruti
hon tänker högt och talar fri
sitt stolta herskarord.

Och därför bringa vi åt dig,
som fört oss an på banad stig,
en tacksam gärd i dag.
I dina mödor växer stort
det kall, som vi till vårt ha gjort,
och starkare än förr man sport
hörs tankens vingeslag.

I många pressar klämd och ryckt,
din lefnads bok, med heder tryckt,
på årens hyllor står.
Och hon som läst ditt korrektur

Sjunget af tryckeriets arbetare. Melodi: Ur svenska hjärtans djup.

på mödornas makulatur,
står trogen än och undrar hur
ett fjärndels sekel går.

Lef länge med din maka säll,
och minns ännu vid lifvets kväll
arbetarne också,
som satte här så mången staf
och, när vår Herre lagt dem af,
förvänta att uppå sin graf
hans imprimatur få!

Till David Hahl och Therese Decker.

13 April 1873.

Stå upp, var glad i hopp och tro,
ty vårens fåglar sjunga!
Ett sångarpar skall bygga bo,
när löfven grönska unga.
Två toner smälta hop till en,
två gröna blad på samma gren
för vårens vindar gunga.

Hur skall ej nu en silfverton
i fält och dalar klinga!
Hur skall ej eko långt från mon
dess genljud återbringa!
Hur skall ej nu hvar älskad sång
ur minnets famn ännu en gång
som bröllopsklockor ringa!

Så bygg ditt bo som vårens bi,
du dalens sångarinna,
att som en flod af harmoni
må lugnt ditt lif förrinna!
Sjung ut din själ vid vännens bröst,
sjung glad ännu i lifvets höst
om vårens dar, som svinna!

En julafton vid Medelhafvet.

1875.

Flyg, goda ängel, flyg åstad
med snälla dufvovingar
långt öfver höstens vissna blad
där vinterns bjällra klingar;
flyg bort till Finlands frusna häll,
och tänd ditt ljus i julekväll
för barnens glada ringar!

Vi, som bo här i palmers land,
där unga böljor vaka,
i sol och doft, på blommig strand,
vi kunna ljus försaka;
men detta land, som är oss allt,
det är så mörkt, det är så kallt:
gif det dess vår tillbaka!

Gif det den värme vintern tog,
det ljus som solen vägrar,
det hopp som höstens frost bedrog
och som i vårskyn hägrar.
Låt andas lif där nu är allt
så tyst, förgätet, dödt och kallt,
där hvita drifvan lägrar.

Upplys i kväll hvart lyckligt hus,
hvar öfvergifven hydda;
låt Herren Kristus, världens ljus,
dem glädja och beskydda.
Strö ut välsignelse och hägn,
som morgondagg och särlaregn
från somrar, länge flydda.

Sök upp ett litet ringa hem
därborta bland de många,
du minns det nog, du vet nog hvem,
fast dina fjät bli långa.
Säg våra där, att denna kväll
vi bytte gärna Alpens fjäll
mot stugan där, den trånga.

Här sjunga vi på fjärran strand
Guds lof med ovan tunga;
hur skönt med folk och fosterland
få all hans nåd besjunga!
Men Herrens är den vida jord,
han bor i söder, bor i nord,
bland gamla och bland unga.

Så, goda ängel, bedja vi
dig, som vill alla fägna:
gå ej det lilla hem förbi,
där vi ha våra egna!
Låt Jesus bo hos dem alltid
i barnafröjd och hjärtefrid
och jul och nyår hägna!

Till Herr Kommerserådet Henrik Borgström
och
hans maka Fru Carolina Borgström,
född Kjemmer,

vid deras guldbröllop den 17 Juli 1877.

Hur står den ljusa björk i dag
så högtidsklädd i fint behag?
Hur glimma Turholms stränder,
och hvarför är hvart öga vått?
Det är för femti år, som gått.

Nu smälter ålderns hvita snö,
nu grönskar park, nu strålar sjö
af Guds den Högstes godhet,
som här åt trogen kärlek gaf
en ankargrund i tidens haf.

Hur mycket har ej växlat om
med år som gick och år som kom
sen forna bröllopsdagen,
när Bruden i sin ungdoms vår
band myrten i sitt bruna hår!

Och hur är icke allt förbytt,
hur är ej världens anlet nytt
och mänskoverk och tankar,
sen dagens Brudgum, full af hopp,
det första hemmet byggde opp!

Förgången är den släkt som då
stod lefnadsvarm kring eder två
en sommarkväll i norden;
allt borta! — Eder Herren har
som på en klippa bärgat kvar.

Och om Han mycket, mycket tog,
så gaf Han mer och öfvernog
till sena ålderns dagar;
och om han mycket pröfvat — se,
det var dock allt välsignelse!

Och runno åren som en dröm
på tidens skumbetäckta ström
och lämnat ärr och spillror,
så växa nya, gröna skott
på stranden, där de gamla stått.

Hvad har ett mänskolif mer kärt,
mer rikt, mer ljuft, mer älskansvärdt,
än barns och barnbarns blomma?
Det är tre somrars doft i den:
en var, en är, en kommer än.

Att se sitt lif, sitt hopp, sitt allt
i dessa barn få ny gestalt,
det är på bröllopsdagen
en kostbar krans af äkta guld:
det lönar lifvets långa skuld.

Och nu — hur innerligt, hur ömt
de denna dag i hjärtat gömt
och bedja för er lycka!
De små, där på sin långa kryss,
från England kasta hit en kyss.

Och gamla vänner, några få,
kring eder med de unga stå
i glada bröllopsringen.
Det är ett stycke af vårt land,
som hälsar er på Turholms strand.

Så solig som en julikväll
den långa dagen slutar säll
i lugn och aftonsvalka,
så sjunke eder dag till frid
i sommarljus och skördetid.

Ja, lofvadt vare Herrens namn
för kärlekens och fridens hamn
i detta lifvets stormar!
I Honom allt vårt fäste är,
och morgonrodnaden är när.

En fågel i gröna björken.

Till Therese Hahl

den 25 Oktober 1892.

Jag gick mig ut en morgon klar,
när det var höst i skogen.
Än stod en björk i grönska kvar,
där sjöng en fågel trogen.
— Hur är du än så sommargrön
i gula löf med storm på sjön?
— Han svarade: jag sjunger!

— Du gröna björk vid solskensvik,
när skogens toppar gulna,
jag vet en vän, som är dig lik,
när årens tider mulna.
Hur är vår vän så glad och ung
när här är höst i hedens ljung?
Då svarar hon: jag sjunger!

Du sjunger, du! När hösten kom,
så flög oss sand i rösten.
Din fågel vänder aldrig om,
han sjunger vår i hösten.

Bland gula strån af det som var
står du allen i grönska kvar:
du, du, du, du, du sjunger!

Så sjung, du skogens siska, än
som i de dar som farit!
Slå an vår ton, och var vår vän
som du det alltid varit!
Se, åren fly som fågelsång,
och lif är kort, och konst är lång,
men du, du, du, du sjunger!

Kulkus flagga.

Julgåfva till Professor Herman Råbergh.

Flyg högt i vind, och fladdra fritt,
min glada duk i blått och hvitt,
att visa Kulkus bana!
Den stund du svajar lätt i topp
för morgonbris och sommarhopp,
farväl, tentanders bleka tropp!

Farväl med all högvördighet,
farväl, kateder, fakultet
och protokollsjustering!
Farväl, o konsistoriebord,
du längsta hyfvelbänk på jord
med spånor af de toma ord!

Till höstens dag är du förbi,
din port är stängd, din träl är fri
och gläds att mänska vara.
Han måste andas ut ibland,
han tjenar Gud och fosterland
ock med naturens bok i hand.

Jag undrar, om med samma skjuts
har seglat Athanasius
från mötet i Nicæa,
som en professor nu i hast
ses hissa flagg på Kulkus mast,
när junisolen lofvar rast.

En östanvind har seglet fyllt,
en morgonstråle har förgyllt
tornfönsterna i kyrkan;
Gråharas kala klippa flyr,
åt väster, väster Kulku styr,
det hvita skum mot stäfven yr.

Så går en dag, kanhända två,
på öppen fjärd i vågor blå,
då smalna åter sunden,
och Sigfrid, hyrd som lätt matros,
begynner vädra, förr'n det tros,
af Bockholms plättar ren ett os.

På stranden stå i väntan där
de små med mor och moster kär:
när, när skall pappa komma?
Där kikar Hanna snart sig blind...
men Ester skriker, röd om kind:
där blåser Kulkus flagg i vind!

Och aldrig var en flagga blå
mer eftersökt att se uppå

och aldrig mer välkommen.
Flyg högt i vind, och fladdra fritt,
min glada duk i blått och hvitt,
nu är ett kungarike ditt!

Med Snoilskys dikter.

1884.

»En grefve, klädd i präktig skrud,
red ut att söka sig en brud» . . .
Det finns så mången vacker visa,
där slutet ej just är att prisa.

Men om nu Sångmön fångar fatt
en grefves eller trashanks hatt,
hvad frågar hon hvar hatten klämmer,
blott visan går och strängen stämmer.

Det finns så många strängar i
ett mänskohjärtas melodi,
och diktarn vandrar fram på branten
emellan basen och diskanten.

På lifvets orgel spelar han.
Om den är falsk, om den är sann,
det kan han själf ej alltid höra.
Döm ej hans hjärta, döm hans öra!

Men det är visst, att allt hvad godt
hvad sant han diktar har han *fått.*
Det roar Mästarn att probera
sitt mästerprof på tupp af lera.

Och det är visst: om Mästarn sökt
ett instrument så rent, så högt
att aldrig där ett missljud klungit,
då hade aldrig mänskor sjungit.

Med partituret till »Skapelsen» af Haydn.

Ett sådant litet blad, och världen ryms däri;
så ljudlöst stumma streck, och hvilken harmoni!
En fattig källas sorl, en bräcklig gubbes drömmar,
och se ett haf, där Guds tillbedjan öfverströmmar!

Att vara om ock blott den minsta lärkas ton
och här få sjunga med i kören för Guds tron,
det är att böja knä för den Allgodes under
och andas evighet i flyende sekunder.

Du gåfvorika jul, gif åt den trötte ro,
den hungrande ett bröd, den irrande ett bo,
låt hvarje jordens barn en god Guds gåfva finna,
men dessa sångens blad — gif dem åt liten Inna!

I Majniemis främlingsbok.

8 Augusti 1897.

Ett sommarhem. Ett tomtebo
för barnafröjd och åldersro,
förgånget ren i tidens ström,
uppståndet som en ungdomsdröm
och åter rest på Alörns strand
af unge söner till vårt land.

Här tystna dagens storm och strid
i morgondagg och aftonfrid.
Här bor ett älskadt minne blott
af lif, som flytt, och tid, som gått.
Dröj vandrare, eho du är;
var lugn, var god, var lycklig här!

Register

till Sånger 1833—1897.

Dikter till och om personer äro upptagna äfven under dessas namn. Likaså angifvas — dock utan att fullständighet eftersträfvats — ställen där särskilda personer beröras utan att en hel dikt är egnad dem.

Innehåll:

Sånger.

Psalmer.

Familjevers.

